

TANAH PUSAKA
KAJIAN KES DI KAMPUNG SG. LAYAR UJONG
SUNGAI PETANI, KEDAH

ZURINA BT. MOHD. RADZI

NO. MATRIK : 57402

LATIHAN ILMIAH
BAGI MEMENUHI SEBAHAGIAN
DARIPADA SYARAT-SYARAT
UNTUK IJAZAH SARJANA MUDA SASTERA

JABATAN ANTROPOLOGI DAN SOSIOLOGI
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR

SESI 1991/92

SINOPSIS

Penyelidikan yang dijalankan adalah mengenai Tanah Pusaka yang diwarisi oleh orang Melayu di Kampung Sungai Layar Ujong, Sungai Petani, Kedah. Latihan ini mengandungi enam bab. Bab pertama menerangkan tujuan, penyelidikan, kepentingan kajian metodologi yang dipraktikkan serta masalah-masalah yang timbul semasa kajian.

Bab 2 seterusnya menghuraikan struktur dan kedudukan kampung. Secara ringkasnya ia meliputi kedudukan kawasan kajian dari segi geografi dan sejarah. Di samping itu, dibicarakan juga tentang kekeluargaan yang wujud dan bentuk petempatan serta ekonomi masyarakat di sini secara umum.

Konsep mengenai pembahagian harta pusaka dibincangkan di dalam Bab 3. Dalam bab ini ditekankan dengan terperinci cara pembahagian yang dibenarkan oleh Islam, ahli waris yang sepatutnya menerima bahagian dan jumlah yang diperolehi serta 'hijab' iaitu penghalang warisan. Di sini juga disentuh mengenai kedudukan adat dalam pembahagian.

Perbincangan bab 4 menumpukan perhatian kepada pembahagian yang dijalankan oleh penduduk kampung. Ia terbahagi kepada tiga jenis iaitu pembahagian pertama, pembahagian kedua dan tukar milik yang berlaku melalui hebah dan penjualan. Di sini juga dilihat keluasan yang diperolehi oleh waris.

Seterusnya dilihat pula kepada masalah dan kesan pembahagian yang berlaku di dalam komuniti di bab 5. Ia membincangkan masalah di peringkat pentadbiran dan di kalangan penduduk serta kesannya kepada tanah dan penggunaannya. Akhir sekali di dalam bab 6, dibincangkan kedudukan tanah orang Melayu secara umum dan cadangan pengkaji terhadap masalah tanah pusaka, kesimpulan dan penutup.

Antropologi dan Geografi.

Jaya mengambil kesempatan di sini untuk mengucapkan terima kasih kepada semua pihak yang telah membantu dalam penyediaan dan penyusunan tesis ini. Khususnya kepada Prof. Dr. M. Yusoff bin Yusoff yang telah banyak memberi bimbingan, nasihat, dan dorongan. Juga kepada semua rakan-rakan yang telah membantu dalam penyediaan tesis ini.

Terima kasih juga saya ucapkan kepada ibu bapa saya yang telah banyak memberi bimbingan, nasihat, dan dorongan. Khususnya kepada ibu saya yang telah banyak memberi bimbingan, nasihat, dan dorongan. Juga kepada semua rakan-rakan yang telah membantu dalam penyediaan tesis ini.

Terima kasih juga saya ucapkan kepada semua pihak yang telah membantu dalam penyediaan dan penyusunan tesis ini. Khususnya kepada Prof. Dr. M. Yusoff bin Yusoff yang telah banyak memberi bimbingan, nasihat, dan dorongan.

Antropologi dan Geografi.
Universiti Malaya.
Kuala Lumpur.

PENGHARGAAN

Bismillahirrahmanirrahim,

Syukur kehadiran Allah s.w.t kerana dengan kurnianya dapat saya menyempurnakan kajian ilmiah ini sebagai syarat memenuhi Ijazah Sarjana Muda Sastera dalam bidang pengkhususan disiplin Antropologi dan Sosiologi.

Saya mengambil kesempatan di sini untuk merakamkan setinggi penghargaan dan ucapan terima kasih kepada penyelia saya, Prof. Madya Dr. Muhammad Ikmal Said yang telah bersusah payah memberi teguran, cadangan, bimbingan dan tunjuk ajar sehingga terhasilnya kajian ilmiah ini.

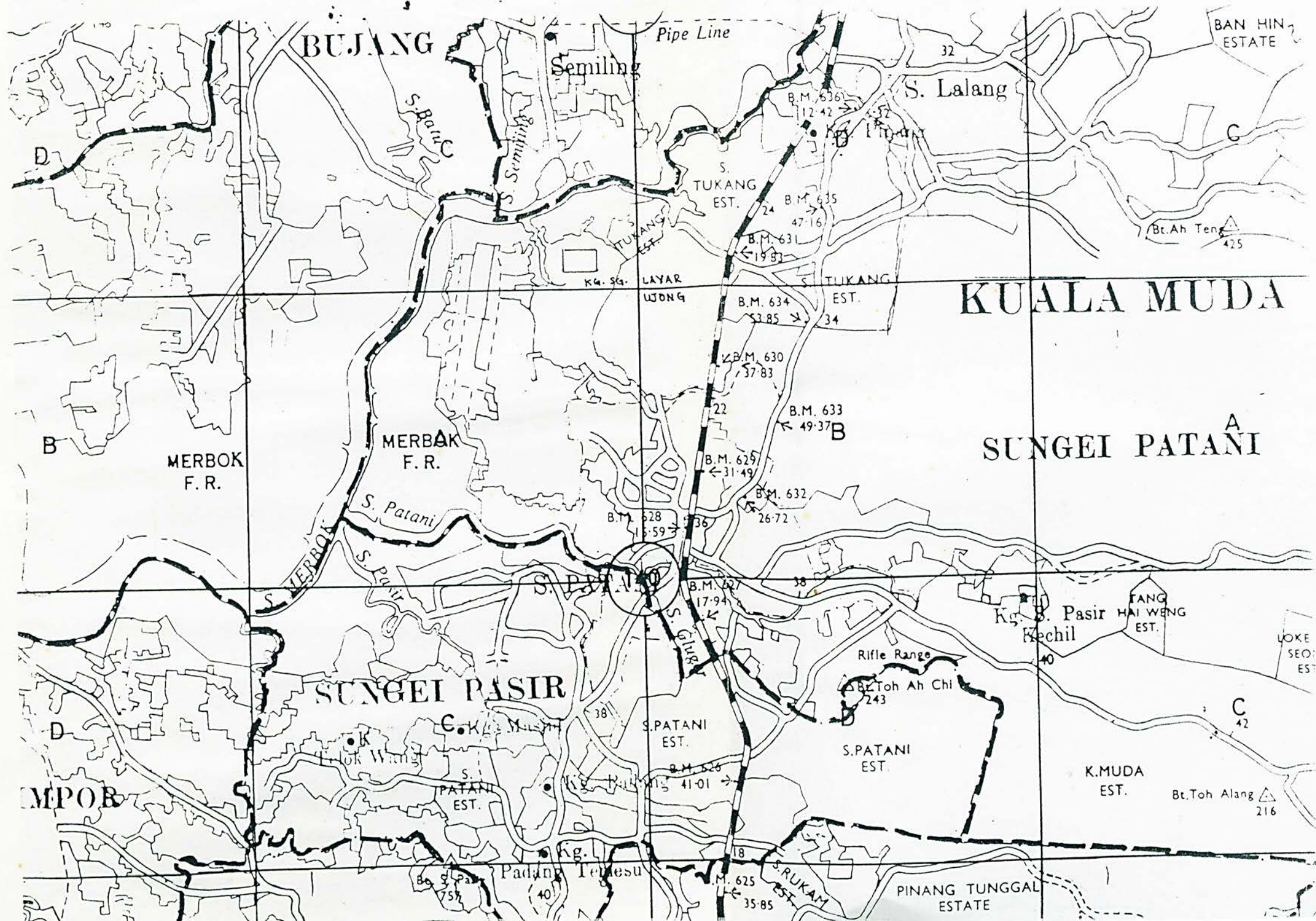
Terima Kasih juga saya ucapkan kepada kaki tangan Pejabat Tanah daerah Sungai Petani, kaki tangan Pejabat Harta Pusaka Kecil dan Penghulu Mukim atas sumbangan data-data kajian. Tidak lupa juga kepada responden-responden yang terlibat dan Kamal yang menolong menaipkan tesis ini.

Kerjasama semua pihak di atas dalam menjayakan latihan ilmiah ini sekali lagi jutaan terima kasih diucapkan.

Zurina Mohd. Radzi
Jabatan Antropologi dan Sosiologi,
Universiti Malaya,
Kuala Lumpur.

SENARAI JADUAL

JADUAL	HALAMAN	
2.1	Jumlah penduduk mengikut etnik di mukim Sg. Petani	19
2.2	Jumlah penduduk mengikut etnik di bandar	19
2.3	Penggunaan tanah bagi Mukim Sg. Petani	20
2.4	Jumlah penduduk bagi kawasan Sg. Layar Ujong dan Jalan Pegawai	21
2.5	Jadual menunjukkan bilangan lot mengikut keluasan	22
2.6	Jenis pekerjaan penduduk	32
3.1	Syarat pembahagian yang diperolehi waris	54
4.1	Bilangan pembahagian dalam tempoh 1940 -1990	61
4.2	Keluasan tanah mengikut penggunaan	61
4.3	Bentuk pembahagian dan bilangan	62
4.4	Pembahagian secara sama rata	64
4.5	Bilangan keseluruhan waris selepas pembahagian pertama	66
4.6	Pembahagian pertama melibatkan anak lelaki, anak perempuan dan isteri serta keluasan yang diperolehi	68
4.7	Pembahagian yang melibatkan saudara mara	69
4.8	Jumlah waris dan keluasan bagi 29 lot mengikut kaedah faraid	69
4.9(A)	Pembahagian di kalangan waris dekat	70
4.9(B)	Pembahagian terlibat waris lain	71
4.10	Pembahagian kedua yang dilakukan oleh waris	74
4.11	Tukar milik melalui hebah	78
4.12	Penjualan tanah di kalangan penduduk	81
5.1	Kes-kes perbicaraan\penyelesaian Pusaka bulan Februari	89
5.2	Keluasan tanah pusaka sebelum pembahagian	96
5.3	Bilangan pemilik mengikut keluasan selepas pembahagian pertama	97



KANDUNGAN

	Halaman
Dedikasi	i
Sinopsis	ii
Penghargaan	iii
Senarai jadual	iv
Peta	v
BAB 1 PENGENALAN	
1.1 Pengenalan	1
1.2 Tujuan penyelidikan	5
1.3 Kepentingan kajian	7
1.4 Metodologi	9
1.4.1 Penyelidikan dokumen	9
1.4.2 Soal selidik	11
1.4.3 Temubual	12
1.4.4 Pemerhatian	13
1.4.5 Penyelidikan perpustakaan	13
1.5 Masalah kajian	13
BAB 2 KEDUDUKAN KAMPUNG	
2.1 Latar belakang kawasan	18
2.2 Geografi kampung	21
2.3 Sejarah kampung	26
2.4 Kekeluargaan dan petempatan	28
2.5 Kegiatan ekonomi	32
2.5.1 Penanaman padi	34
2.5.2 Lain-lain pekerjaan	37
2.6 Kesimpulan	38
BAB 3 KONSEP PEMBAHAGIAN TANAH PUSAKA	

3.1	Pendahuluan	40
3.2	Pembahagian mengikut Islam	45
3.3	Syarat-syarat dan kaedah pembahagian	45
3.4	Jenis-jenis ahli waris	50
3.5	Bahagian-bahagian yang ditetapkan	51
3.7	Penghalang warisan (Hijab)	55
3.8	Pembahagian mengikut adat	57
BAB 4	PEMBAHAGIAN TANAH PUSAKA	
4.1	Pembahagian Pertama	60
4.1.1	Kaedah yang digunakan	62
4.1.2	Pembahagian yang digunakan	65
4.2	Pembahagian Kedua	72
4.3	Tukar milik	75
4.3.1	Hebah secara suci hati	76
4.3.2	Penjualan	80
4.4	Kesimpulan	86
BAB 5	MASALAH DAN KESAN PEMBAHAGIAN	
5.1	Masalah di peringkat pentadbiran	88
5.2	Masalah di tempat kajian	90
5.3	Kesan pembahagian	95
5.3.1	Kesan pembahagian ke atas tanah	95
5.3.2	Kesan pembahagian kepada penggunaan tanah	98
5.4	Kesimpulan	100
BAB 6	KESIMPULAN DAN PENUTUP	101
BIBLIOGRAFI		
LAMPIRAN PEMBAHAGIAN		

1.1 PENGENALAN

Tanah telah menjadi sebahagian daripada bentuk harta yang sangat bernilai dewasa ini. Seseorang yang memiliki tanah dianggap mempunyai modal atau saham untuk hidup. Ini adalah kerana tanah yang dimiliki boleh diberi, dijual atau di gadai untuk memenuhi kepentingan politik, ekonomi dan sosial. Selain itu tanah seperti yang dikatakan oleh ramai pengkaji adalah suatu faktor pengeluaran yang amat penting terutamanya dalam masyarakat tani.

Ramai sarjana dari pelbagai bidang seperti dari antropologi dan sosiologi, ekonomi dan sains politik telah menumpu perhatian yang serius ke atas tanah dan permasalahannya. Juga pelbagai definisi dibuat tentang tanah itu sendiri. Mengikut akta undang-undang Harta Tanah 1925 (The Law of Property Act 1925) di England, tanah ditakrifkan sebagai:

"Tanah adalah merangkumi apa-apa pegangan, bijih dan bahan galian (sama ada ianya dipegang secara berasingan atau tidak daripada tanah), bangunan atau sebahagian daripadanya (sama ada pembahagiannya Horizontal, Vertikal atau lain-lain cara) dan juga 'corporeal hereditament' seperti kawasan terbiar dan lain-lain serta 'incorporeal hereditament' seperti hak keistimewaan, kepentingan di dalam, di atas atau yang datang daripada tanah: Tetapi ianya tidak termasuk bahagian yang tidak boleh dibahagikan dalam tanah".¹

¹Mohd Ridzuan Awang, Konsep Undang-Undang Tanah Islam, Al Rahmaniah, K.L., 1987. m.s. 86

Di Malaysia pula, konsep mengenai tanah telah ditakrifkan oleh kanun Tanah Negara di bawah Seksyen 5 sebagai:

- i. mukabumi dan semua benda yang menjadikan mukabumi itu
- ii. tanah bumi di bawah mukabumi dan semua benda yang terkandung di dalamnya
- iii. semua tumbuh-tumbuhan dengan lain-lain keluaran semulajadi, sama ada memerlukan penggunaan tenaga berkala terhadap pengeluarannya atau tidak dan sama ada di atas atau di bawah mukabumi itu
- iv. Semua benda yang terlekat pada tanah bumi atau dilekatkan selama-lamanya pada apa-apa benda yang terlekat pada tanah bumi, sama ada di atas atau di bawah mukabumi itu.
- v. Tanah yang diliputi air.²

Kajian penggunaan tanah pula adalah suatu yang amat luas. Ia boleh meliputi kajian penggunaannya secara komersial atau tanah sendirian, perancangan kerajaan dalam urusan tanah untuk perumahan, penerokaan tanah baru dan sebagainya. Tumpuan kajian ini adalah kepada pemilikan tanah persendirian. Sebahagian besar dari tanah yang dimiliki secara sendirian ini dibahagikan apabila pemiliknya sudah tua atau mati. Bagaimana ianya dibahagikan tentunya mempunyai kesan terhadap bagaimana ia boleh digunakan. Kajian ini melihat soal pentingnya hal ini dengan

² ibid m.s. 90

menumpukan perhatian kepada tanah pusaka yang dilihat dari pelbagai sudut.

Membicarakan tanah pusaka bermakna ia mengaitkan persoalan orang Melayu dengan cara-cara mereka memiliki tanah. Tanah pusaka merupakan tanah warisan yang diperturunkan dari satu generasi kepada satu generasi. Semasa pentadbiran Inggeris lagi mereka telah membahagikan aktiviti ekonomi mengikut etnik seperti orang India terlibat di sektor perladangan, Cina perlombongan dan orang Melayu dalam pertanian. Tradisi ini terus kekal dan hasrat Inggeris untuk melihat orang Melayu terus kekal dalam lapangan tradisi dan menyisih diri dari industri moden.³ Kini dapat dilihat bahawa golongan bumiputra merupakan jumlah teramai di dalam sektor pertanian. Gunatenaga bumiputra di sektor ini adalah seramai 875,200 berbanding dengan Cina 207,200 dan India seramai 136,400 pada akhir tempoh Dasar Ekonomi Baru.⁴

Orang Melayu masih lagi menjadi penghuni terbesar di kawasan luar bandar. Masalah kemiskinan yang ujud tertumpu di dalam sektor-sektor tradisional utama di kawasan luar bandar ini. Dapat dilihat di sini bahawa kedudukan orang Melayu dikaitkan dengan sektor ekonomi iaitu penglibatan mereka di dalam pertanian dan yang berkaitan dengannya. Kajian ini akan melihat kegiatan orang Melayu yang melibatkan penggunaan tanah pusaka. Diharap juga kajian ini dapat mengungkap kemiskinan orang Melayu di luar bandar disebabkan oleh corak penggunaan tanahnya yang tidak

³ Abd Rahim Awang Kecil, Tanah Rizab Melayu-Hasrat Inggeris Ketika Merancang, Dewan Masyarakat, Julai 1979, m.s. 44.

⁴ Dasar Pembangunan Baru, Utusan Malaysia. 18.6.91. m.s. 11

ekonomik hasil dari pembahagian yang dijalankan.

Pembangunan dan modenisasi sesebuah negara itu bergantung kepada kebolehannya menukar bahan-bahan mentah kepada bahan yang dapat memenuhi kehendak negara.⁵ Tanah merupakan salah satu asas daripada sumber bahan mentah yang menjadi asas pembangunan tersebut. Dalam meniti arus pembangunan ini, harga tanah telah meningkat. Setiap kaki perseginya telah diukur dengan wang. Inilah yang dikatakan bahawa tanah sebagai aset pembolehubah kehidupan manusia. Oleh itu apa yang cuba dilihat di dalam kajian ini ialah bagaimana tanah pusaka yang dimiliki oleh ramai waris diolah dan digunakan oleh masyarakat setempat sebagai sumber ekonomi. Adakah corak penggunaan yang dijalankan sekarang dapat mempertingkatkan pendapatan penduduk. Apa yang menjadi pokok kajian ialah menghurai konsep pembahagian tanah pusaka, kaedah pembahagian dan seterusnya melihat kesan-kesan pembahagian tersebut.

⁵ Stainlaw H. Wellisz, Modenisasi Dinamika Pertumbuhan (suntingan Myron Weiner), Jilid 2, DBP, K.L., 1976, m.s. 107.

1.2 TUJUAN PENYELIDIKAN

Kajian terhadap tanah pusaka ini mempunyai beberapa tujuan utama. Di antaranya ialah untuk melihat corak pembahagian yang digunakan oleh orang Melayu. Menurut Kuchiba, orang Melayu yang beragama Islam boleh mengikut undang-undang Islam atau undang-undang adat semasa menjalankan pembahagian tanah. Mengikut pembahagian Islam harta peninggalan hendaklah dibahagikan menurut ketetapan yang terdapat di dalam Al-Quran. Manakala di bawah undang-undang adat anak lelaki dan anak perempuan pada asasnya menerima pembahagian yang sama atau ia bergantung kepada ketentuan pemilik.

Apa yang didapati oleh Kuchiba di dalam masyarakat Islam di Golok ialah kecenderungan mereka untuk menggunakan pembahagian mengikut adat. Berbeza pula dengan pandangan T.B. Wilson (1956) yang menjalankan kajian di Krian, Perak. Beliau mendapati bahawa penduduk di sini lebih cenderung untuk mengikut hukum faraid daripada hukum adat di dalam pembahagian tanah pusaka mereka. Tujuan kajian ini adalah untuk melihat pembahagian tanah pusaka ini cenderung kepada hukum faraid atau mengikut adat dan apakah perbezaan di antara keduanya.

Tujuan kedua ialah untuk melihat kesan pembahagian tanah kepada masyarakat. Dari segi teori, didapati bahawa sesuatu pembahagian itu akan mengecilkan tanah. Seterusnya pembahagian yang diamalkan juga mengubah corak penggunaan, pemilik, keluasan dan meningkatkan bilangan pemilik yang baru. Seperti yang telah dinyatakan bahawa kemiskinan paling tinggi di kawasan luar bandar yang menjalankan kegiatan pertanian dan pihak kerajaan telah

berusaha berbagai cara untuk mengurangkan kadar ini. Mungkinkah kemiskinan di kalangan penduduk luar bandar disebabkan oleh pengusahaan mereka ke atas tanah-tanah yang tidak ekonomis selepas pembahagian ini?

Tujuan seterusnya ialah melihat pertukaran yang berlaku di dalam suatu lot tanah itu. Pertukaran pemilik boleh berlaku sama ada melalui penjualan atau hebah. Penjualan yang berlaku melibatkan wang tunai tetapi hebah merupakan satu konsep yang berlainan. Hebah dan pusaka dilihat oleh Fujimoto sebagai penyerahan tanah dari generasi tua kepada generasi muda tanpa sebarang pembayaran. Apakah perbezaan di antara keduanya? Kajian ini cuba melihat bilakah hebah dilakukan dan apakah pembahagian hebah itu sama seperti pembahagian di dalam adat atau faraid.

Pembahagian tanah pusaka yang dijalankan secara langsungnya membabitkan pertukaran pemilik dan juga penambahan bilangan ahli warisnya. Ini bermakna wujud pelbagai kerenah. Persefahaman sahaja yang dapat menjamin perpaduan dan integrasi. Tidak semua ahli waris yang terlibat berpuashati dengan pembahagian yang diterima. Dari sini akan terjadinya konflik. Sejauh manakah kesan konflik dan ketidakadilan pembahagian mempengaruhi masyarakat atau individu yang terlibat.

Bagi orang Islam, pembahagian tanah pusaka melibatkan dua jenis sistem perundangan iaitu syariah dan sivil. Kajian ini juga bertujuan untuk melihat sepintas lalu masalah-masalah yang dihadapi oleh pihak pentadbiran di samping masalah-masalah yang dialami oleh penduduk kampung sendiri.

1.3 KEPENTINGAN KAJIAN

Suatu kajian penyelidikan itu merupakan tatacara yang teratur yang digunakan oleh masyarakat untuk menambah ilmu pengetahuan atau menyelesaikan suatu masalah yang mendesak. Menurut Mohadzan Ayob, aktiviti penyelidikan dilancarkan setelah ujud suatu keperluan yang dirasakan oleh masyarakat. Dalam kajian ini, pengkaji merasakan perlu ada satu kajian yang mendalam tentang tanah pusaka dan semua aspek mengenainya.

Seringkali kajian yang dijalankan meliputi perkara-perkara seperti pola pemilikan secara umum, corak penggunaan yang boleh dimaksimumkan pengeluarannya dan sebagainya. Kajian tanah dan masyarakat Melayu telah pun ujud sejak dahulu lagi seperti kajian oleh T.B. Wilson, Manning Nash, Raymond Firth dan beberapa yang lain termasuk pengkaji tempatan seperti Syed Husin Ali dan sebagainya. Namun tumpuan kajian mereka kurang kepada tanah pusaka dan kesan-kesan pembahagiannya di dalam masyarakat sedangkan bila membicarakan tanah pusaka ia juga melibatkan soal-soal ekonomi, sosial dan politik.

Tumpuan kajian kepada pemilikan tanah yang dipusakai selepas pembahagian tanah kepada ahli waris yang menerimanya. Dari sini kemudiannya dilihat perubahan keluaran yang ketara. Oleh itu amat penting kajian seumpama ini dijalankan untuk melihat ekonomi masyarakat Melayu dengan penggunaan tanah yang diwarisi. Persoalan yang timbul ialah adakah orang Melayu miskin disebabkan oleh pembahagian tanah yang dianggap tidak ekonomik dari kacamata kapitalis atau disebabkan oleh kurangnya kecekapan orang

Melayu sendiri dalam menguruskan tanah tersebut? Orang-orang Melayu yang beragama Islam tidak dapat melarikan diri daripada hukum syarak yang telah menetapkan nisbaha dua lelaki dan satu perempuan bagi pembahagian harta pusaka. Oleh itu sesuatu tanah itu sudah pasti akan dibahagikan.

Dari segi sosial pula, kajian ini akan mengungkap krisis yang ujud dalam pembahagian dan tukar milik sesama keluarga. Tukar milik sering berlaku selepas pembahagian tanah. Oleh itu kajian ini akan melihat mengapakah kejadian seumpama ini berlaku. Adakah kerana tanah-tanah yang diwarisi itu terlalu kecil untuk diusahakan oleh ahli waris yang terlibat. Persoalan ini akan berbalik semula kepada kemiskinan yang wujud di kalangan masyarakat luar bandar dan sikap penjualan tanah yang berlaku.

Tanah pusaka yang dikaji terletak dalam kawasan simpanan Melayu. Pihak kerajaan telah mengadakan Enakmen Rizab Melayu yang melarang penjualan tanah milik Melayu kepada orang-orang bukan Melayu. Kenapakah persoalan ini harus ujud? Syed Husin Ali dalam artikelnya 'Penumpuan milik tanah dan kemiskinan di kalangan Melayu bandar' ada menyentuh tentang sikap orang Melayu yang menjual tanah mereka untuk tujuan seperti membuka kedai, mengerjakan haji atau kenduri kahwin. Faktor-faktor ini beliau menyebutnya sebagai perbelanjaan luar biasa. P.J. Wilson pula menyatakan bahawa orang-orang Melayu patut diubah cara mereka berfikir dan cara hidup seharian kerana dengan cara ini sahaja menurutnya boleh mengubah keadaan ekonomi mereka agar mereka lebih berjaya.

Apa yang cuba dicungkil di dalam kajian ini ialah untuk melihat hasil pembahagian tanah pusaka keseluruhannya. Mungkin benar seperti apa yang diperkatakan oleh Wilson bahawa corak pemikiran orang-orang Melayu harus ditukar menjadi lebih positif di dalam pengurusan dan pentadbiran. Pembahagian tanah yang berlaku tidak menuntut sebarang pemecahan tetapi kebijaksanaan menguruskannya. Dalam merubah keadaan ini, pelbagai pihak harus memainkan peranan terutama dari segi pendidikan supaya dapat melatih orang Melayu berdikari dan bijak mengurus harta mereka.

1.4 METODOLOGI

Sesuai kajian ilmiah perlu dikendalikan dengan cara dan metod yang sistematik bagi menjamin pengumpulan data yang teratur. Dalam menjalankan kajian beberapa kaedah yang bersesuaian telah digunakan iaitu:

- i. penyelidikan dokumen
- ii. soal selidik
- iii. temubual
- iv. pemerhatian
- v. kajian perpustakaan

1.4.1 Penyelidikan dokumen

Penyelidikan dokumen merupakan kaedah utama yang digunakan di dalam kajian ini. Dokumen-dokumen diperolehi dari Pejabat Tanah Daerah Sungat Petani. Maklumat yang didapati ialah mengenai kawasan, nama-nama pemilik, pertukaran dan pembahagian yang berlaku serta penjualan dan harganya.

Langkah pertama di awal kajian ialah mengenalpasti kawasan kajian. Untuk ini pengkaji telah mendapatkan peta kawasan melalui bantuan Pegawai Petempatan yang bertugas. Peta yang diberi lengkap dengan nombor lot dan perenggan-perenggan tanah dan ia merangkumi kawasan yang luas. Oleh itu pengkaji terpaksa menghadkan hanya kepada kawasan Sungai Layar Ujung terutamanya berdekatan dengan jalanraya sahaja.

Setelah kawasan kajian dikenalpasti, langkah seterusnya ialah mencari pemilik lot tanah. Nombor-nombor lot yang tertera pada peta disalin. Pengkaji telah menghadkan kepada 70 lot tanah sahaja. Kemudiannya didapati bahawa tiga lot telah terkeluar dari kawasan kajian. Setelah nombor-nombor lot disalin, pengkaji diberi buku daftar yang dinamakan di sini sebagai 'buku daftar pertama'. Dalam buku daftar ini, maklumat yang lebih mendalam telah diperolehi iaitu tentang keluasan lot tanah yang dikaji. Buku pendaftaran kedua pula mengandungi geran-geran tanah.

Dalam buku pendaftaran pertama ini, saya telah menyalin nombor-nombor rujukan untuk setiap lot. Misalnya Lot 760, untuk mendapatkan segala maklumat mengenainya, nombor rujuaknya ialah SP 16766. Untuk kawasan kajian nombor rujuaknya bermula daripada SP.

Seterusnya, dirujuk kepada Buku Daftar SP yang mengandungi geran-geran bagi setiap lot. Dalam buku daftar geran ini, maklumat yang lebih terperinci diperolehi seperti nama pemilik, keluasan, jenis tanah iaitu sama ada tanah bendang, kampung atau kebun getah. Di muka belakang geran, terdapat segala maklumat mengenai pindah milik tanah daripada seorang individu ke individu yang lain. Sekiranya terdapat pembahagian tanaha

dinyatakan nama-nama ahli-ahli waris dan bahagian yang diperolehi oleh mereka. Geran juga mengenalpasti kawasan 'Simpanan Melayu' kerana terdapat cop 'Malay Reservation' bagi tanah-tanah berkenaan. Di dalaam geran-geran ini hanya tertera nama individu yang terlibat sahaja. Untuk setiap pindah milik yang berlaku pihak Pejabat Tanah ada memberi satu nombor rujukan yang dipanggil 'Nombor Perunjuk'. Oleh itu untuk mendapat nama dan alamat yang penuh bagi individu yang terlibat serta jumlah bayaran yang diterima atau dipersetujui bersama, maka pengkaji terpaksa merujuk Buku Pindah Milik. Dalam Buku Daftar Pindah milik ini, terdapat alamat-alamat penuh individu yang terlibat. Dengan lain perkataan segala perjanjian mengenai pindah milik sesuatu tanah terdapat dalam buku daftar ini. Di sini baru lengkap segala maklumat mengenai sekeping lot tanah.

Secara keseluruhan, kaedah penyelidikan dokumen merupakan kaedah yang penting dalam kajian ini. Melalui kaedah ini dapat diketahui harga jualan tanah, harga yang dinilai oleh Pejabat Tanah atau hebahan yang dilakukan. Kebanyakan maklumat ini dirahsiakan oleh responden.

1.4.2 Soal Selidik

Kaedah soal selidik digunakan semasa bertemu dengan responden untuk mengetahui tentang latarbelakang responden yang tinggal dalam kawasan kajian. Soal selidik lazimnya mempunyai dua bentuk. Soalan, iaitu jenis soalan terbuka di mana kategori-kategori jawapannya tidak ditentukan dan jenis kedua ialah soalan tertutup di mana jawapannya adalah standard iaitu mempunyai

kategori jawapan khusus yang disediakan oleh penyelidik seperti ya atau tidak.⁶ Jenis soalan yang digunakan ialah soalan terbuka untuk memperolehi maklumat am seperti umur, nama, latar belakang akademik, corak penggunaan tanah iaitu sama ada mengusahakan sendiri atau menyewakan kepada orang lain. Dalam kaedah ini, pengkaji juga cuba mendapatkan sama ada responden yang pernah membeli atau menjual tanah-tanah mereka. Data yang diperolehi di dalam kaedah ini merupakan data-data yang tidak terdapat dalam kaedah penyelidikan dokumen.

1.4.3 Temubual

Kaedah temubual dijalankan untuk melengkapkan kajian yang menggunakan soal selidik. Pengkaji menjalankan kaedah ini secara tidak formal untuk mendapatkan maklumat mengenai sejarah kampung, perkembangan kampung dan pandangan masyarakat terhadap kemajuan yang dicapai. Menerusi kaedah ini, saya cuba mendapatkan keterangan mengenai perhubungan kekeluargaan yang terdapat di kampung ini. Akhir sekali pengkaji menemui Penghulu Mukim untuk mendapatkan pandangan beliau yang mewakili kacamata seorang pemimpin.

⁶ Kenneth D. Railey, Kaedah Penyelidikan Sosial, DBP, K.L. 1986, m.s. 186.

1.4.4 Pemerhatian

Kedudukan tempat kajian tidak berjauhan dari tempat tinggal pengkaji. Maka kaedah pemerhatian ini adalah berdasarkan kepada pengalaman pengkaji sebagai penduduk tempatan. Pengkaji menggunakan pengalaman lampau dan membandingkannya dengan masa sekarang untuk membezakan perubahan struktur yang dialami.

1.4.5 Penyelidikan Perpustakaan

Penyelidikan perpustakaan merupakan pelengkap untuk kajian ini. Rujukan dibuat meliputi majalah-majalah, jurnal, buku-buku dan lain-lain bahan bacaan untuk mendapat teori atau pandangan lain.

1.5 MASALAH KAJIAN

Seseorang pengkaji sains sosial tidak dapat melarikan diri dari masalah kajian kerana penyelidikan sains sosial melibatkan kajian ke atas sikap masyarakat, nilai serta etika yang subjektif sifatnya. Dalam membuat kaji selidik, seorang pengkaji itu mempunyai peranan sebagai seorang pengkaji dan juga anggota masyarakat. Akan timbul masalah dalam membahagikan kedua-dua peranan ini. Tambahan pula jika pengkaji dan responden-respondennya adalah daripada etnik yang sama. Satu cara melaksanakan tujuan ini ialah penyelidik mengandaikan dirinya sebagai seorang yang belum mempunyai pengetahuan yang luas tentang masyarakat Melayu yang dikajinya walaupun ia seorang

Melayu.⁷ Inilah masalah pengkaji yang melakukan kajian ke atas masyarakatnya sendiri.

Dalam menjalankan kajian ke atas komuniti Kampung Sungai Layar Ujong, pengkaji menghadapi masalah untuk mendapatkan keterangan mengenai tali persaudaraan masyarakat di sini. Walaupun pengkaji mempunyai pertalian kekeluargaan dengan sebilangan besar responden tetapi hubungan persanakan di antara mereka pengkaji tidak tahu. Oleh itu apabila soalan tentang kekeluargaan antara satu famili dengan famili yang lain ditanya, responden kelihatan seolah-olah kurang senang dengan pertanyaan sedemikian. Mereka menganggap pengkaji sepatutnya tahu tentang perhubungan tersebut. Penjelasan yang diberi kurang jelas. Ini menyebabkan pengkaji terpaksa bertanya soalan yang sama kepada beberapa responden yang lain. Hubungan kekeluargaan ini penting kerana penempatan penduduk di peringkat awal adalah disebabkan pembahagian tanah. Wujudnya soalan-soalan yang berulang membazir masa kajian yang terhad ini.

Tanah pusaka merupakan perkara yang dianggap sensitif. Apabila soalan berkaitan urusan tukar milik, pemilikan kawasan dan soal pembahagian dibangkitkan, responden-responden keberatan menjawab. Pada umumnya orang-orang Melayu tidak suka menceritakan hal-hal peribadi kepada orang yang tidak dikenali. Walaupun pengkaji cuba menggunakan tali persaudaraan untuk mendapatkan maklumat tetapi oleh kerana darjah keakraban itu jauh, mereka masih kurang yakin untuk menerangkan soal pemilikan

⁷ Wan Hasyim, Kaedah Penyelidikan Sosial, DBP, K.L., 1980, m.s. 12.

tersebut. Secara keseluruhannya pengkaji gagal mendapatkan nama-nama ahli waris yang terlibat dalam pembahagian melalui soal selidik atau temubual.

Kurangnya keyakinan kepada pengkaji menimbulkan perasaan wasangka. Syak wasangka adalah suatu sikap atau tindakan yang mengesyaki sesuatu yang disangkakan ujud, khususnya sesuatu yang salah, 'sulit' dan kurang pasti ataupun sesuatu yang boleh dicurigai, disangsi, diragui dan dipersoalkan tanpa mempunyai alasan yang mencukupi.⁸ Perasaan syak wasangka adalah satu masalah yang sering dihadapi oleh pengkaji sama ada kajian di dalam etnik yang sama atau berlainan dengan pengkaji. Semasa kajian dijalankan, kehadiran pengkaji dianggap sebagai wakil kerajaan untuk mengutip cukai kerana pengkaji banyak menyoalkan tentang tanah, pendapatan keluarga dan sebagainya. Ada responden yang takut untuk menjawab soalan-soalan yang dikemukakan. Apabila timbul perasaan syak wasangka ini, pengkaji sukar untuk mendapat data yang sebenar tentang pendapatan penduduk kampung dan soal hak milik tanah. Jawapan yang sering diberi adalah seperti 'adalah sikit-sikit', 'lebih kurang' dan 'tak tentu'. Jawapan-jawapan seperti ini menjejaskan ketetapan maklumat yang diterima.

Masalah seterusnya ialah faktor masa. Pengkaji tidak dapat menjalankan kajian sepenuhnya setiap hari kerana pada sebelah pagi kebanyakan penduduk keluar bekerja. Oleh itu kajian hanya dapat dijalankan pada sebelah petang sahaja. Masa adalah terhad

⁸ ibid m.s. 63

untuk menjalankan kajian dengan lebih mendalam. Ada juga responden yang tidak dapat ditemui dalam satu perjumpaan. Oleh itu beberapa susulan terpaksa dibuat. Susulan yang dibuat mengubah jadual kajian yang telah ditetapkan.

Selain masalah di tempat kajian, pengkaji juga menghadapi masalah semasa menjalankan kajian penyelidikan dokumen. Ini kerana pengkaji kurang arif tentang prosedur-prosedur dalam soal tukar milik tanah, nombor-nombor perunjuk dan lain-lain lagi. Bagi pertukaran milik terbaru iaitu sejak 1988 hingga kini, buku-buku daftar perunjuknya belum dibukukan lagi. Ini bermakna ia masih berada dalam fail-fail biasa. Tetapi pengkaji mendapati separuh daripadanya telah dibukukan. Buku-buku daftar ini disimpan di dalam bilik kebal dan orang-orang luar tidak dibenarkan masuk. Untuk mendapatkan sesebuah buku daftar, seorang pekerja telah ditugaskan untuk mengambil dan menyimpannya. Semasa kajian dilakukan, ia adalah di waktu kesibukan pejabat. Oleh itu pengkaji terpaksa menunggu mengikut giliran untuk mendapatkan bahan. Bahan-bahan yang disimpan di sini adalah sulit dan untuk rujukan kakitangan yang menjalankan tugas sahaja. Bagi pihak awam yang ingin membuat rujukan dikenakan bayaran. Untuk pengkaji dikecualikan daripada bayaran kerana telah mendapat keizinan pihak pentadbir. Apa yang menjadi masalah ialah data-data yang diperolehi adalah rahisa, seperti nama-nama ahli waris dan bahagian yang diperolehi oleh mereka.

Semasa temubual dan soal selidik untuk mendapatkan maklumat mengenai pindah milik harta pusaka responden-responden yang

ditemui gagal menyenaraikan nama-nama waris yang berhak menerima serta bahagian-bahagian yang diperolehi, sepertimana yang tercatat di dalam geran. Timbul masalah di sini untuk memastikan hubungan antara ahli-ahli waris yang terlibat kerana maklumat yang diperolehi daripada responden tidak lengkap. Bagi pihak pengkaji pula timbul perasaan serba salah untuk menyenaraikan nama-nama yang terdapat di dalam geran kepada responden kerana ia adalah sulit. Untuk mengatasi masalah ini, pengkaji berpandukan maklumat daripada data-data yang terdapat di dalam geran-geran dan buku-buku daftar perunjuk sahaja kerana maklumat yang bertulis adalah lebih rasmi kedudukannya.

KEDUDUKAN KAMPUNG

BAB 2

KEDUDUKAN KAMPUNG

2.1 LATAR BELAKANG KAWASAN

Sistem pentadbiran negeri Kedah sama seperti pentadbiran di negeri-negeri lain iaitu mengikut hirarki peringkat negeri, daerah, mukim dan unit terkecil kampung. Negeri jelapang padi ini terdiri daripada 10 buah daerah iaitu Kota Setar, Kubang Pasu, Padang Terap, Langkawi, Yan, Kuala Muda, Sik, Baling, Kulim dan Bandar Baru.

Tapak kajian terletak di Kampung Sungai Layar Ujong di dalam mukim Sungai Petani di daerah Kuala Muda. Daerah ini pernah merupakan daerah yang paling maju dan pernah dicadangkan untuk dinaikkan taraf bandar kira-kira tiga tahun lalu. Di daerah ini terletak bandar Sungai Petani iaitu bandar yang kedua terbesar di Kedah selepas Alor Star. Menurut Pegawai Daerah Kuala Muda, iaitu Dato' Haji Ismail Hj. Shafie, dalam banci yang dibuat pada tahun 1991, didapati jumlah penduduk Kuala Muda telah meningkat kepada 330,000 orang dari 195,000 pada tahun 1980 dan 160,000 pada tahun 1970.

Pihak kerajaan pernah bercadang untuk menaikkan taraf Majlis Daerah Kuala Muda kepada Majlis Perbandaran. Pada masa ini bandar Sungai Petani telah mencapai kriteria-kriteria yang ditetapkan, seperti mempunyai penduduk melebihi 100,000 orang, memperolehi pendapatan melebihi lima juta ringgit setahun dan kemudahan infrastruktur bagi kebajikan rakyat. Difahamkan bahawa pendapatan tahunan bandar ini telah mencapai angka lebih lapan juta ringgit sekarang. Bandar sungai Petani sedang menuju era kemajuan yang semakin pesat dengan wujudnya sebuah kawasan perindustrian iaitu kawasan perindustrian Bakar Arang dan sebuah lagi kawasan sedang dimajukan. Terdapat kira-kira 70 projek

perumahan sedang dilaksanakan di sekitar daerah ini.

Mukim Sungai Petani merupakan tumpuan utama penduduk dan aktiviti perindustrian. Mukim ini seluas 184 km persegi dengan jumlah penduduknya seramai 91,650 orang.

Jadual 2.1 : Jumlah penduduk mengikut etnik, di Mukim Sg. Petani

Etnik	Bilangan
Bumiputra	31,809
Cina	34,137
India	25,534
Lain-lain	161
Jumlah	91,650

Sumber : Pejabat Penghulu Mukim

Penduduk Bandar Sungai Petani sahaja adalah seramai 46,850. Jumlah etnik adalah seperti berikut:

Jadual 2.2 : Jumlah Penduduk mengikut etnik di bandar Sg. Petani

Etnik	bilangan
Bumiputra	8,141
Cina	27,172
India	11,373
Lain-lain	161
Jumlah	46,850

Sumber : Pejabat Penghulu Mukim

Didapati bahawa seramai 51.1 % daripada jumlah penduduk Daerah Kuala Muda terdapat di Pekan Sungai Petani. Majoriti

penduduk di sini adalah dari etnik Cina iaitu seramai 79.6 % daripada keseluruhan penduduk yang menetap di kawasan Sungai Petani diikuti dengan golongan India seramai 44.5 % dan Melayu seramai 25.6 %. Perangkaan ini menunjukkan bahawa sebilangan besar orang-orang Melayu tinggal di kawasan luar bandar.

Dari segi kegunaan tanah, Mukim Sungai Petani, dapat dipecahkan kepada kawasan-kawasan seperti berikut:

Jadual 2.3 : Penggunaan Tanah bagi Mukim Sg. Petani

Jenis	%
Getah	70
Kaw. Pembangunan	15
Sawit	10
Padi	4.5
Hutan Bakau	0.6

Sumber : Pejabat Penghulu Mukim

Pertanian masih lagi menguasai penggunaan tanah di mukim ini. Menurut Penghulu Mukim Sungai Petani, Encik Mansor penggunaan tanah untuk pembangunan semakin meningkat. Sebuah lagi kawasan perindustrian telah dibuka dan beberapa kawasan ladang getah telah dimajukan untuk dijadikan kawasan perumahan.

Pembangunan di bandar ini tidak melupakan kebajikan sosial untuk rakyat. Untuk Mukim Sungai Petani sahaja terdapat 27 buah sekolah menengah dan rendah termasuk sebuah sekolah berasrama penuh, sebuah Maktab Perguruan, Institut Pentadbiran Awam kawasan utara dan sebuah pusat Serenti. Mukim Sungai Petani sedang menuju era pembangunan yang lebih pesat dengan terbinanya sebuah

padang golf yang bertaraf antarabangsa dan menjadi tumpuan golongan elit dari kawasan lain seperti dari Pulau Pinang dan Alor Star.

2.2 GEOGRAFI KAMPUNG

Kampung Sungai Layar Ujong merupakan sebuah petempatan orang Melayu. Dari segi kegunaan tanah, kampung ini boleh dibahagikan kepada 3 kawasan iaitu kawasan bendang yang terletak di sebelah barat, kebun kecil getah di sebelah timur dan tanah kampung di antara dua kawasan ini. Sebatang jalanraya yang siap dibina pada tahun 1984 seolah-olah membahagikan kawasan ini kepada dua iaitu antara kawasan tanah kampung dan bendang di kdir jalan dan kawasan kebun getah di sebelah kanan jalan.

Keluasan sebenar kampung ini tidak diperolehi kerana kajian ke atas peta yang diberi tidak mengandungi sempadan-sempadan yang khusus. Perangkaan isi rumah dan bilangan rumah yang diperolehi dari Pejabat Penghulu Mukim, adalah merangkumi kawasan kampung ini dan kawasan yang bersebelahan dengannya iaitu Jalan Pegawai. Banci untuk kedua kawasan ini adalah seperti berikut:

Jadual 2.4 : Jumlah Penduduk Bagi kawasan Sg. Layar Ujong dan Jalan Pegawai

Etnik	bilangan (Orang)
Bumiputra	5,110
Cina	1,209
India	1,241
Lain-lain	19
Jumlah	7,579
Bil. Rumah	1,515 unit

Sumber : Pejabat Penghulu Mukim, Daerah Kuala Muda

Kawasan kajian terletak di permulaan jalan utama kampung iaitu sepanjang dua kilometer pertama. Di kawasan permulaannya terdapat sebuah klinik bidan dan di hujung jalan pula ialah sebuah masjid yang baru dibina. Had inilah yang digunakan sebagai panduan untuk kawasan kajian. Menurut Penghulu Mukim, penduduk di dalam kawasan ini dianggar seramai 850 orang dengan bilangan rumah sebanyak 74 unit. Anggaran ini dibuat tidak mengikut banci yang sebenar.

Jadual 2.5 : Jadual menunjukkan bilangan lot mengikut keluasan

Keluasan dalam relong	bilangan lot
0.1 - 2.0	3
2.1 - 4.0	21
4.1 - 6.0	28
6.1 - 8.0	7
8.1 - 10.0	1
10.1 - 12.0	4
Melebihi 12.1	3
Jumlah	67

Keluasan tanah yang dikaji adalah seperti di jadual 2.5. Sebanyak 28 lot yang dikaji berada di dalam keluasan 4.1 - 6 relong diikuti dengan 21 lot pada keluasan 2.1 - 4 relong. Didapati di sini bahawa sebanyak 52 lot tanah yang dikaji terletak di bawah 6 relong.

Jumlah-jumlah lot yang tertera di sini tidak bermakna ia dimiliki oleh seorang pemilik sahaja. Proses pembahagian, tukar milik dan pemecahan yang berlaku menyebabkan sesekeping lot itu dimiliki oleh beberapa orang pemilik. Hal ini akan dibicarakan

dalam bab seterusnya yang menitikberatkan kepada kesan pembahagian tanah pusaka.

Kampung ini boleh dikategorikan sebagai kampung yang maju kerana ia mempunyai kemudahan asas seperti elektrik, air paip, telefon, tandas yang sempurna serta mempunyai jalan perhubungan yang baik. Jalan raya bertar di kampung ini siap dibina pada tahun 1986 dengan perbelanjaan sebanyak seratus ribu ringgit. Menurut Penghulu Mukim satu lagi projek yang akan dilaksanakan ialah pembinaan sebuah jambatan yang berharga dua puluh juta ringgit. Jambatan ini akan memendekkan jarak sebanyak 15 km dari Sungai Petani ke Semeling. Permohonan untuk projek ini telah diluluskan. Pembinaan jambatan ini akan memajukan lagi kampung ini apabila ia dijadikan laluan kedua ke Semeling selain jalan utama di Sungai Petani. Perancangan projek ini juga adalah untuk mengurangkan kesesakan di bandar Sungai Petani.

Keperluan sosial juga tidak dilupakan dalam membangunkan kawasan ini. Sebuah klinik bidan kerajaan telah dibina untuk penduduk kampung. Bagi memudahkan penduduk keluar ke bandar pula, perkhidmatan bas awam telah disediakan sejak 3 tahun yang lalu. Oleh kerana masyarakat di sini beragama Islam, sebuah masjid telah dibina yang berharga kira-kira dua ratus ribu ringgit.

Sejak sedekad yang lalu, pembangunan bagi kampung ini telah membawa perubahan yang besar. Kawasan sekitarnya yang dahulu merupakan ladang-ladang getah, kini telah berubah menjadi kawasan perumahan. Dari segi struktur geografinya kedudukan kampung ini bersebelahan dengan kawasan perumahan. Dengan pembinaan jambatan nanti, kampung Sungai Layar Ujong akan menjadi lebih sibuk dan

kemungkinan besar akan berubah wajah apabila kawasan tanah sawah ditebus guna untuk kawasan perumahan.

Satu lagi perancangan yang sedang dilakukan oleh pihak kerajaan ialah membina sebuah sekolah menengah bagi menampung keperluan persekolahan di kawasan ini. Cadangan ini bermula pada tahun 1982 apabila Jabatan Pelajaran Negeri Kedah bercadang untuk membina sekolah dan meminta pihak pejabat tanah menghantar cadangan. Kawasan yang diperlukan seluas 20 ekar. Cadangan dan kajian untuk pembinaan ini masih diteruskan. 3 lot tanah mungkin terlibat secara langsung ialah lot 803, 804 dan 758 yang merupakan kawasan kebun getah. Nilai kawasan ini adalah sebanyak tiga puluh ribu ringgit seekar dan jumlah keseluruhan kawasan terlibat ialah \$787,543.75. Kawasan-kawasan yang dipilih untuk membina sekolah telah dikenal pasti sebagai kawasan di luar simpanan Melayu.

Di dalam analisis geran-geran tanah didapati bahawa lebih kurang 50 lot tanah yang dikaji terletak di dalam kawasan Tanah Simpanan Melayu. Apa yang dimaksudkan dengan Tanah Simpanan Melayu ialah

" Malay reserve land refers to that category of land situated within the territorial boundaries of each state in Peninsular Malaysia which can only be owned or held by Malays "9

⁹ Hj. Salleh Hj. Buang, Malaysia Torrens System, DBP, K.L., 1989, m.s.

Tanah Simpanan Melayu telah diwujudkan pada tahun 1913 setelah enakmen Rizab Melayu yang pertama diluluskan bagi negeri-negeri Melayu Bersekutu. Pada tahun 1933, berlaku perubahan pindaan enakmen 1933. Prinsip umum enakmen 1933 ialah,

" Tanah orang Melayu yang dirizabkan tidak boleh dipindahmilik, dipajak atau dijual kepada sebarang orang yang bukan Melayu dan memorandum pindah milik, cagaran atau pajakan yang bertentangan dengan seksyen ini tidak boleh didaftarkan dalam mana-mana Pejabat Tanah atau Pejabat Pendaftaran Hak milik"¹⁰

Dengan adanya enakmen Rizab Melayu ini, maka ia dapat menyekat sebarang perubahan hakmilik tanah ini daripada orang Melayu kepada bangsa lain dan seterusnya menegakkan tanah orang-orang Melayu dijadikan sebarang perniagaan dan untuk menyelamatkan orang Melayu daripada dibebani hutang melalui urusaniaga tanah.

Untuk kawasan kajian ini, sebahagian besar tanah yang dimasukkan di dalam tanah simapanan terletak di sebelah kiri jalan yang didiami oleh orang-orang Melayu. Faedah yang diperolehi daripada pengkelasan ini ialah dapat mengekalkan kedudukan orang Melayu pada tanah yang mereka miliki. Tambahan pula kedudukan kampung semakin pesat membangun dan kedudukan tanah yang strategik untuk diusahakan boleh memberangsangkan penjualan tanah.

¹⁰ Abd. Rahim Awang Kecil, Tanah Rizap Melayu- Hasrat Inggeris ketika merancang, Dewan Masyarakat, Julai 1979. m.s. 44

Kampung Sungai Layar Ujong merupakan sebuah petempatan orang-orang Melayu dan didiami oleh masyarakat yang mempunyai pertalian kekeluargaan. Syed Husin Ali menggambarkan kedudukan kampung Melayu sebagai:

" ... appears to be a community or a coherent social unit within all kinds of ties and interactions occur: and although its territorial bases may not be very clearly defined, nonetheless it is quite often definable. This is especially because 'we-group' sentiments often develop among the people, and these are strengthened by the various social, religious, economic and political interactions they have with one another"¹¹

2.2 SEJARAH KAMPUNG

Kampung Sungai Layar Ujong terletak kira-kira enam kilometer dari bandar Sungai Petani. Menurut Encik Ismail, seorang penduduk kampung yang ditemui, beliau mengakui bahawa beliau dilahirkan di kampung ini. Usia beliau adalah 83 tahun. Oleh itu anggaran dapat dibuat kemungkinan Kampung Sungai Layar Ujong ini telah wujud kira-kira seratus tahun dahulu.

¹¹ Syed Husin Ali, *Malay Peasant Society and Leadership*, Oxford University Press, K.L., 1975, m.s. 42.

Nama Sungai Layar Ujong menurutnya berpunca dari kedudukan kampung yang terletak paling hampir dengan Sungai Merbok atau menurut loghat daerah sini "paling ujung". Sejarah lisan yang diperturunkan dari satu generasi ke satu generasi, nama kampung ini adalah dari aktiviti perahu dan kapal-kapal layar yang melalui sungai tersebut. Perkara ini tidak dapat disangkal kerana sungai adalah jalan perhubungan utama di zaman pra industri.

Apabila dirujuk kembali sejarah Sungai Merbok, didapati bahawa Sungai Merbok merupakan jalan perdagangan sejak kurun ke sebelas lagi Sungai Merbok dan cawangannya Sungai Bujang menyediakan kapal-kapal dengan tempat berlabuh yang baik kerana ianya terlindung dari angin monsun.¹² Pengkalan Bujang adalah sebuah pelabuhan entrepot yang terlibat dalam perdagangan timur barat dari abad kesebelas hingga ke abad empat belas. Maklumat ini diperolehi daripada peninggalan-peninggalan yang ditemui di beberapa tempat di Lembah Bujang dan Candi Batu Pahat. Menurut Nik Hassan Shuhaimi¹³ terdapat banyak tinggalan candi zaman Hindu Buddha di kawasan Lembah Bujang iaitu kawasan yang terletak di selatan Gunung Jerai hingga ke Sungai Merbok. Di Lembah Bujang kawasan yang paling banyak ditemui tinggalan candi ialah di dua belah tebing Sungai Bujang anak kepada Sungai Merbok. Ini menunjukkan bahawa sungai-sungai telah dijadikan jalan

¹² Joginder Singh Jessy, Malaysia, Singapura dan Berunai 1400-1965, Longman Malaysia Sdn Bhd, 1975, m.s. 20.

¹³ Nik Hassan Shuhaimi, Sejarah Penyelidikan Arkeologi di Kedah dan Seberang Perai, Arkib Negara, 1987.

perdagangan dan perhubungan sehingga tempat berhampiran sungai dijadikan tempat persinggahan.

Maklumat-maklumat sejarah ini membenarkan pernyataan penduduk kampung tentang asal-usul nama kampung. Sungai telah dijadikan jalan perhubungan yang penting dan kepentingan itu telah melahirkan nama sebuah kampung.

2.3 KEKELUARGAAN DAN PETEMPATAN

Penduduk kampung ini pada mulanya terdiri daripada tiga atau empat buah rumah sahaja. Kedudukan rumah antara satu sama lain adalah berjauhan dan dihubungi oleh jalan-jalan kecil yang dipanggil denai. Pada waktu malam, penduduk tidak berani keluar kerana takut binatang buas.

Bilangan rumah yang kecil telah bertambah. Perkembangan petempatan di peringkat awal ini berpunca dari perkembangan keluarga nuklear iaitu perkembangan keluarga nuklear kepada keluarga luas. Secara mudahnya keluarga nuklear ialah keluarga asas yang mengandungi sepasang suami isteri dan anak-anak. Keluarga luas pula mengandungi dua atau lebih keluarga asas yang diikat oleh hubungan darah.¹⁴ Pengkaji mendapati hampir 90 % daripada penduduk kampung mempunyai pertalian kekeluargaan. In diakui oleh seorang penduduk kampung, Puan Hajah Kalsom yang memberitahu bahawa di sepanjang jalan utama kampung tersebut didiami oleh penduduk-penduduk yang mempunyai pertalian kekeluargaan. Oleh itu dapat dilihat bahawa sebuah rumah induk

¹⁴ Norazit Selat, Konsep Asas Antropologi, DBP, 1989, m.s. 59.

dikelilingi oleh rumah anak-anak. Misalnya di kampung ini ada satu kawasan yang dikenali sebagai Kampung Tok Khamis. Asalnya tanah tersebut didiami oleh seorang penduduk yang bernama Khamis. Berhampiran dengan rumah tersebut telah didirikan rumah-rumah anak Tok Khamis. Akhirnya kawasan ini dipanggil Kampung Tok Khamis walaupun secara rasminya ia tidak terdapat di dalam peta.

Kajian yang dilakukan oleh S. Husin Ali mendapati bahawa sesebuah kampung Melayu biasanya didiami oleh penduduk yang mempunyai pertalian kekeluargaan. Menurut beliau, kedudukan ini memudahkan mereka meminjam asam garam di waktu kesempitan atau melawat saudara-mara ketika sakit.

"It is quite common to see in some villages the house of an old couple situated by the side of those occupied by the children. Members of these households are closely associated socially with one another, with the parents household acting as a Focal point."¹⁵

Dapat dilihat di sini bahawa peringkat awal petempatan orang-orang Melayu dapat dikaitkan dengan kekeluargaan. Mungkin juga ini disebabkan faktor ekonomi iaitu tenaga kerja diperlukan dalam pengusahaan sawah padi. Adalah perkara biasa di kampung ini kedudukan rumah anak-anak berdekatan atau berada dalam kawasan yang sama dengan rumah ibu bapa.

¹⁵ S. Husin Ali, *Malay Peasant Society and Leadership*, Oxford Uni. Press, K.L., 1975, m.s. 46.

Penduduk di sini mempunyai pertalian yang rapat antara satu sama lain. Dalam pertalian persaudaraan ini ada istilah yang digunakan untuk menggambarkan persaudaraan di antara mereka iaitu saudara dekat atau lebih dikenali di kalangan penduduk di sini sebagai 'adik-beradik dekat'. Semasa temubual dijalankan, responden-responden mengakui mereka mempunyai pertalian kekeluargaan yang dekat iaitu seperti saudara seibu sebapa, sepupu, anak saudara, emak atau bapa saudara dan nenek. Kecenderungan untuk tinggal berdekatan ini dapat dikaitkan dengan pemberian tanah atau warisan tanah daripada ibu bapa.

Seorang responden yang ditemui, Cik Putih Bt. Awang berusia 60 tahun telah membenarkan anak-anaknya seramai tiga orang membina rumah masing-masing di hadapan rumahnya. Kedudukan rumah berkenaan amat rapat antara satu sama lain. Menurut Cik Putih, beliau tidak mahu anak-anaknya tinggal berjauhan. Lagipun menurutnya, tanah yang terdapat mampu menampung rumah-rumah anaknya. Di kiri kanan rumahnya adalah rumah anak-anak saudaranya. Ini merupakan satu contoh bagaimana sebuah keluarga asas berkembang dan menunjukkan bagaimana petempatan berkembang melalui pengaruh kekeluargaan.

Pengkaji merasakan bahawa kedudukan petempatan bukan sahaja disebabkan oleh unsur kekeluargaan tetapi juga faktor ekonomi. Purata umur ibu bapa adalah 60 tahun ke atas dan purata umur anak-anak ialah 35 tahun ke atas. Keseluruhan peringkat ibu bapa di kampung ini terlibat di dalam pertanian sama ada sebagai pesawah, penoreh getah dan lain-lain kerja kampung. Dirujuk kepada perkembangan aliran pendidikan dalam tempoh lima puluh

tahun adalah rendah tambah pula di kawasan luar bandar dan terpencil. Taraf pendidikan untuk anak-anak adalah rendah. Dianggarkan kira-kira 20 % sahaja yang mendapat pendidikan menengah. Golongan ini berjaya melepaskan diri daripada ekonomi keluarga dan bekerja makan gaji seperti guru, tentera serta pegawai kerajaan. Golongan ini keluar dari kawasan kampung dan tinggal di tempat baru.

80 % lagi yang berpendidikan rendah dan tidak berpeluang untuk bekerja makan gaji, akan terus menetap di kampung dan meneruskan pekerjaan keluarga. Golongan ini lebih mahir dengan pekerjaan yang mereka warisi dan yakin dengan apa yang mereka lakukan. Golongan ibu bapa yang telah tua dan uzur, akan menyerahkan tanah kepada anak-anak untuk dikerjakan. Dengan demikian, anak-anak akan berada berdekatan dengan keluarga induk disebabkan oleh pekerjaan yang diwarisi, menolong ibu bapa, dan telah diberi tanah untuk didirikan rumah. Didapati golongan yang membina rumah di kawasan ini merupakan mereka yang bekerja di kampung iaitu sama ada sebagai penoreh, penanam padi, menjual kuih, bertukang dan lain-lain.

Sifat kekeluargaan adalah tebal di kalangan penduduk kampung ini. Masuo Kuchiba menggambarkan kehidupan di kampung sebagai:

" These relationship (close-kin relationships) involve feelings of trust and concern, since kinsmen may depend upon each other's kindness"¹⁶

¹⁶ Masuo Kuchiba ect. Three Malay Villager: A Sosiology of Paddy Growers in West Malaysia, The Uni. Press of Hawaii, 1979, m.s 38

Sifat kekeluargaan ini membawa kepada ujudnya sifat tolong-menolong. Semasa kajian dijalankan, salah seorang penduduk kampung telah meninggal dunia kerana sakit tua. Dapat dilihat di sini sifat penduduk kampung khasnya dan orang-orang Melayu amnya iaitu menziarahi keluarga simati. Penduduk kampung menunggu sehingga mayat dikebumikan. Majlis tahlil kemudiannya diadakan secara beramai-ramai. Begitu juga sekiranya diadakan kenduri, penduduk datang lebih awal dari hari sebenarnya. Konsep tolong menolong masih kuat dipegang. Ini adalah kerana ada perasaan kekeluargaan yang ujud di kalangan penduduk.

2.5 KEGIATAN EKONOMI

Pekerjaan utama ketua-ketua keluarga di sini boleh dibahagikan kepada beberapa jenis. analisis yang dibuat di kalangan ketua-ketua keluarga yang dipilih secara rawak seramai 60 orang adalah seperti berikut:

Jadual 2.6 : Jenis Pekerjaan Penduduk

Pekerjaan	Bil.	%
Menanam padi	37	61.6
Menoreh getah	10	16.7
Berniaga runcit	3	5.0
Tidak bekerja	4	6.7
Lain-lain	5	10.0
Jumlah	60	100.0

Liputan kegiatan ekonomi dilakukan secara umum untuk mendapat gambaran mengenai kedudukan ekonomi masyarakat kampung. Golongan yang diliputi hanya tertumpu kepada ketua keluarga bagi satu-satu isi rumah iaitu mereka yang sepatutnya bekerja untuk mencari nafkah keluarga. Purata umur ketua keluarga ini ialah 45 tahun ke atas. Hasilnya didapati bahawa 61.6 % daripada ketua keluarga yang ditemui terlibat dalam kerja bendang, 16.6 %, 16.7 % menoreh getaah, 5.0 % berniaga runcit, 6.7 % tidak bekerja kerana sudah tua dan uzur. Lain-lain pekerjaan di sini ialah seperti bertukang, menjual kuih, berkebun dan menangkap ikan di sungai sebanyak 10.0 %.

Dapat dilihat bahawa kerja-kerja pertanian merupakan pekerjaan utama penduduk tempatan terutama sekali di dalam penanaman padi. Masyarakat di sini boleh dikelaskan sebagai masyarakat tani. Golongan petani di sini terdiri daripada lapisan golongan tua. Manakala golongan muda lapisan anak-anak lebih berminat bekerja di kilang daripada mengerjakan sektor pertanian.

Ramai golongan muda lebih berminat bekerja di kilang kerana kedudukan kawasan kilang yang berdekatan dengan kampung iaitu hanya 8 hingga 10 kilometer sahaja. Kemudahan bas-bas disediakan untuk pengangkutan pekerja-pekerja. Tetapi apa yang lebih penting ialah gaji tetap yang diterima setiap bulan. Sebilangan kecil golongan belia di sini bekerja dengan pihak kerajaan seperti guru, tentera, kerani dan ada juga yang masih menuntut. Tumpuan seterusnya ialah kepada pekerjaan utama ketua keluarga.

2.5.1 Penanaman Padi

Penanaman padi merupakan pekerjaan utama ketua-ketua keluarga di sini. 61.6 % terlibat dalam sektor tersebut. Kebanyakan bendang yang diusahakan adalah milik sendiri atau ada petani yang mengusahakan bendang milik keluarga. Maka mereka boleh dikategorikan sebagai masyarakat tani yang menghidupkan tanah.

Mazidah Zakaria melihat masyarakat tani ini dari dua aspek iaitu masyarakat tani sebagai segmen tertentu di dalam masyarakat dan ianya dikenali melalui satu kompleks trait-trait budaya dan nilai-nilai pada dasarnya dihubungkan dengan corak pertanian tradisional tadi. Aspek kedua masyarakat tani boleh ditinjau dari segi bagaimana peralihan-peralihan politik yang berlaku dalam bandar-bandar membawa pula perubahan sosial di kawasan desa. Dalam sistem ekonomi tradisi, kekuatan orang Melayu bergantung kepada pertanian.¹⁷ Konsep pertanian tradisi yang dimaksudkan di sini ialah kegiatan bercucuk tanam secara kecil-kecilan dan keperluan utama usaha pertanian ialah untuk keperluan sara diri, rumahtangga. Asas pertanian yang paling penting ialah menanam padi kerana inilah sumber yang paling penting dalam menentukan hidup mereka.

Adalah benar bahawa masyarakat tani merupakan satu segmen di dalam masyarakat. Mereka merupakan penggerak utama tanah dan menghasilkan satu keluaran ekonomi seperti di dalam tanaman

¹⁷ Wan Abdul Kadir Wan Yusof, Sistem Ekonomi Orang-orang Melayu, Dalam Masyarakat Melayu - Struktur Organisasi dan Manifestasi, DBP, K.L., 1989, m.s. 103.

padi ini. Perubahan-perubahan politik yang berlaku di kawasan bandar dan kemajuan teknikal telah mempengaruhi corak penanaman padi kini.

Kajian-kajian lalu mendapati bahawa penanaman padi adalah melalui beberapa peringkat bermula daripada membajak dengan menggunakan kerbau, menyediakan tapak semaian, proses mengubah anak padi ke bendang dan menanam dengan menggunakan kuku kambing, menyulam, mengawal dari serangan tikus dan akhir sekali kerja-kerja mengerat dan menuai yang menggunakan tenaga manusia. Dalam kegiatan ekonomi tradisional, tenaga buruh bukanlah merupakan suatu persoalan yang penting. Unit famili merupakan unit pengerjaan dan unit penggunaan.

Prosedur kerja ini telah berubah. Apa yang didapati di kawasan kajian, ialah kerja membajak telah menggunakan traktor. Permulaan pekerjaan ini dilakukan di dalam bulan Ogos. Kemudian diikuti terus dengan 'tabur selerak' iaitu benih-benih padi ditabur terus di petak-petak sawah. Di tempat kajian ini tidak ada lagi proses menyemai anak-anak padi. Apabila anak-anak benih mula bercambah, petani menggunakan baja yang disediakan oleh pihak kerajaan. Pada bulan Januari atau Februari, padi-padi boleh dituai dengan menggunakan mesin tuai.

Pihak kerajaan ada memberi subsidi kepada petani-petani iaitu baja sebanyak tiga kampak untuk satu relong dan subsidi jualan sebanyak lima belas ringgit untuk keluaran satu relong ini. Maksimum pengeluaran pada ialah 16 guni serelong. Penuaian tidak lagi menggunakan tenaga manusia tetapi sebaliknya penggunaan jentera tuai. Sewa untuk menuai bagi serelong tanah

ialah sebanyak lima puluh lima ringgit. Selepas siap dituaikan, penduduk kampung menjual kepada Lembaga Padi Negara. Ada penduduk tempatan yang bekerja mengangkut beras padi ini kepada LPN dengan bayaran upah sebanyak dua ringgit seguni. Jumlah pendapatan bersih untuk setiap 1.76 relong ialah \$ 923.00. Lebih luas tanah yang diusahakan, lebih banyak keuntungan yang diperolehi terutama bantuan subsidi.

Perubahan masa dan persekitaran telah membawa perubahan kepada corak tanaman padi. Tidak ada lagi konsep 'berderau' atau 'gotong royong' semasa menanam dan menuai. Semuanya telah diambil alih oleh jentera dan konsep upah memainkan peranan yang penting. Tenaga kerja dalam kegiatan ini terdiri daripada golongan tua. Menurut seorang responden, corak tanaman selerak yang diamalkan telah bermula sejak 1979 kerana kurangnya tenaga kerja sedangkan dalam pengerjaan bendang kaedah lama ia memerlukan ramai pekerja untuk mempercepat penanaman dan penuaian padi. Golongan muda tidak berminat dalam pertanian kerana pendapatan kecil dan hasil yang diperolehi hanyalah setahun sekali.

Menurut responden-responden yang ditemui, mereka mengerjakan tanah sendiri. Konsep menyewa atau memajak tanah kepada orang luar tidak berleluasa. Jika adapun petani yang menyewa tanah, tanah-tanah tersebut adalah tanah ahli keluarga sendiri. Sikap bertolak ansur penting di sini. Bagi golongan yang telah tua dan tidak mampu lagi mengerjakan tanah, mereka menyerahkannya kepada anak-anak untuk diusahakan. Misalnya seorang responden Encik Ismail berusia 80 tahun telah menyerahkan tanah sawahnya untuk

diusahakan oleh anak dan cucunya. Untuk keluasan lima relong tanahnya, beliau diberi ganjaran sebanyak lima ratus hingga enam ratus ringgit pada setiap kali musim menuai.

Pengerjaan tanah sawah tidak lagi merupakan satu warisan dekad ini. Akibat perkembangan sektor perindustrian dan peluang pekerjaan yang banyak di bandar-bandar telah menarik golongan muda untuk meninggalkan sektor pertanian, dan unit kelaurga tidak lagi merupakan asas ekonomi yang penting sepertimana yang pernah dicadangkan oleh Chayanov mengenai keluarga tani. Menurutny,

" normally employed no hired wage labor - none what so ever. His family farms were pure in the sense that they depended solely on the work of their own family members"¹⁸

Apa yang penting sekarang ialah upah. Ahli keluarga tidak lagi penting dalam penanaman padi.

2.5.2 Lain-lain pekerjaan

Pekerjaan kedua yang penting di kampung ini ialah menoreh getah. Seramai 16.7 % penduduk terlibat di dalam kegiatan ini. Pekerjaan menoreh getah dilakukan sama ada di kebun sendiri atau mengerjakan tanah kebun orang lain. Di kampung ini tanah kebun getah yang luas dimiliki oleh orang-orang Cina. Oleh itu ada penduduk tempatan yang bekerja dengan tauke-tauke Cina ini dengan bayaran lima ringgit sehari. Sekiranya hari hujan mereka tidak

¹⁸ A.V. Chayanov, The Theory of Peasant Economy, ed. by Daniel Thorner ect, Illinois 1966, m.s. xiii.

menoreh. Bagi penduduk yang mempunyai tanah kebun, mereka mengusahakannya sendiri. Jumlah keluasan tanah kebun adalah kecil iaitu antara satu hingga dua relong. Kebanyakan penduduk menjual getah skrap di bandar Sungai Petani dengan harga tujuh puluh sen sekilo. Jumlah pendapatan bulanan bagi penoreh getah ini adalah lebih kurang 150.00 hingga 200.00 ringgit.

Ada juga pesawah-pesawah yang mengambil upah mengerjakan kebun getah selepas selesai musim menuai. Mereka melakukannya secara sambilan sahaja untuk menambah pendapatan keluarga.

Oleh kerana pendapatan keluarga yang kecil maka golongan belia keluar bekerja di sektor perkilangan untuk menambah pendapatan. Gaji permulaan untuk pekerja-pekerja kilangan adalah di antara 250.00 ringgit hingga 300.00. Pendapatan ini dianggap dapat mengurangkan bebanan kewangan keluarga.

KESIMPULAN

Apa yang telah digambarkan dalam bab ini, menampakkan secara umum kedudukan kampung Sungai Laya Ujong dari aspek geografi, sejarah dan kedudukan ekonominya. Ringkasnya penduduk kampung ini berada di dalam lingkungan golongan petani yang berpendapatan rata-rata di bawah empat ratus ringgit sebulan iaitu di bawah garis kemiskinan. Apa yang didapati oleh pengkaji ialah mereka seolah-olah berpuas hati dengan taraf hidup sekarang iaitu memadai bagi mereka mempunyai tempat tinggal yang selesa, dan mempunyai makanan yang cukup. Keseluruhannya penduduk di sini mempunyai tempat tinggal yang sempurna dan kemudahan infrastruktur.

Kedudukan kawasan kajian dilingkungi oleh pembangunan yang pesat. Ini mempengaruhi kedudukan harga tanahnya juga. Tanah-tanah orang Melayu di sini dalam perhatian beberapa pihak kerana ia amat strategik untuk dimajukan terutama bagi pembinaan kawasan perumahan. Persoalan seterusnya ialah melihat konsep pembahagian tanah Pusaka dan adat sebelum meninjau pembahagian-pembahagian yang dijalankan.

BAB 3

KONSEP PEMBAHAGIAN

TANAH PUSAKA

3.1 PENDAHULUAN

Undang-undang tanah yang utama di Semenanjung Malaysia ialah Undang-undang Tanah Negara yang mula berkuatkuasa pada 1.1.1988. Undang-undang Tanah Negara telah digubal berdasarkan Perlembagaan Tanah Negara dan Code 1926 yang mengandungi undang-undang tanah di Semenanjung, Pulau Pinang, Selangor dan Perak. Undang-undang Tanah Negara telah digubal berdasarkan Perlembagaan Tanah Negara dan Code 1926 yang mengandungi undang-undang tanah di Semenanjung, Pulau Pinang, Selangor dan Perak. Undang-undang Tanah Negara telah digubal berdasarkan Perlembagaan Tanah Negara dan Code 1926 yang mengandungi undang-undang tanah di Semenanjung, Pulau Pinang, Selangor dan Perak.

BAB 3

KONSEP PEMBAHAGIAN TANAH PUSAKA

¹⁸ Undang-undang Tanah dan Galian Persekitaran, Buku Panduan Pendaftaran Tanah, 1980, m.s. 3.

KONSEP PEMBAHAGIAN TANAH PUSAKA

3.1 PENDAHULUAN

Undang-undang tanah yang utama di Semenanjung Malaysia ialah Kanun Tanah Negara yang mula berkuatkuasa pada 1.1. 1966. Kanun Tanah Negara telah digubal berdasarkan Federated Malayan State Land Code 1926 iaitu undang-undang yang dipakai untuk Negeri Sembilan, Pahang, Selangor dan Perak. Negeri Pulau Pinang dan Melaka mempunyai sistem khusus yang terdapat di negeri-negeri Selat sebelum perang dunia kedua. Untuk menghapuskan sistem di Pulau Pinang dan Melaka, Akta Kanun Tanah Negara telah digubal pada tahun 1963 (Hakmilik-hakmilik Pulau Pinang dan Melaka) dan dikuatkuasakan pada 1.1. 1966. Dengan adanya kedua-dua sistem ini maka kesebelas buah negeri di Semenanjung Malaysia mempunyai sistem yang sama yang dikenali sebagai Sistem Torrens.

Sistem Torrens ini menetapkan dan memperakui, di bawah kuasa kerajaan, kepunyaan hakmilik tanah yang tidak boleh disangkal dan memudahkan, mempercepatkan dan merendahkan segala perbelanjaan urusan tanah. Tujuan-tujuan sistem Torrens ialah untuk memberi jaminan dan kesenangan kepada urusan tanah. Hakmilik adalah bukti muktamad bahawa orang yang disebut di dalamnya adalah tuannya tanah.¹⁹ Selain itu, sistem ini juga menetapkan sempadan-sempadan melalui pengukuran tanah yang tepat dan tidak boleh disangkal dari segala segi. Daftar hakmilik itu mengandungi segala maklumat jualan dan urusan.

¹⁹ Jab. Tanah dan Galian Persekutuan, Buku Panduan Pentadbiran Tanah, 1980, m.s. 3.

Dengan adanya sistem ini, keseragaman undang-undang dan dasar membuat satu undang-undang mengenai pegangan tanah, pendaftaran hakmilik mengenai tanah, pindahmilik tanah, pajakan, cagaran mengenai tanah, hak-hak dan kepentingan mengenai tanah dapat dipastikan. Walaupun ia merupakan undang-undang tanah utama di Malaysia, undang-undang ini tidak boleh menyentuh apa-apa urusan masa lampau, atau apa-apa perkara yang dibuat mengenai tanah di bawah mana-mana undang-undang tanah dan peruntukan-peruntukan undang-undang lain yang diluluskan sebelum kuatkuasanya undang-undang ini. Tertakluk kepada syarat-syarat bahawa apa-apa hak, kebebasan, keistimewaan, kewajipan atau tanggungan yang wujud pada permulaan Kanun Tanah Negara hendaklah diamalkan.²⁰

Kanun Tanah Negara juga tidak boleh menyentuh beberapa peruntukan undang-undang yang sedang berkuatkuasa pada masa itu, sama ada yang berhubung dengan adat, rizab Melayu atau pemegang Melayu, perlombongan, tanah kesultanan, wakaf atau Baitulmal, Enakmen Petempatan Terengganu 1356 H, Ordinan Penempatan Tanah Kelantan 1955, Akta Tanah (kawasan penempatan berkelompok) 1960 dan mana-mana undang-undang yang mengecualikan dari membayar hasil tanah.²¹ Dengan ini hal-hal yang berkaitan dengan harta Tanah pusaka dan urusan pembahagiannya bagi orang-orang Islam Islam mengikut Undang-undang Syariah atau hukum Faraid.

²⁰ Mohd. Ridzuan Awang, Konsep Undang-undang Tanah Islam, Al-Rahmaniah, K.L., 1987, m.s. 85.
²¹ ibid m.s. 85.

Mengikut M.B Hooker, undang-undang di Tanah Melayu terdapat 3 bahagian undang-undang yang bercampur-aduk antara satu sama lain iaitu:

- i. satu asas sistem pemegang tanah (land tenure) iaitu undang-undang adat.
- ii. Undang-undang Islam yang merangkumi hubungan kekeluargaan di dalam Islam.
- iii. Sistem kehakiman, perundangan dan pemerintahanyang berasaskan kepada undang-undang Inggeris.

Untuk kajian tanah pusaka, undang-undang yang menjadi rujukan ialah undang-undang Islam. Undang-undang Islam yang diamalkan di Malaysia merupakan undang-undang yang bercampur aduk dengan undang-undang Adat Melayu terutamanya dalam hal-hal harta pusaka.²²

Di Malaysia, pentadbiran harta pusaka dan pembahagiannya adalah termasuk dalam senarai dan tugas negeri kecuali bagi orang yang bukan beragama Islam maka pentadbiran harta itu termasuk dalam senarai persekutuan. Sekiranya terdapat masalah di dalam harta pusaka orang Islam maka dibenarkan masalah tersebut diselesaikan di mahkamah sivil. Dengan itu banyak prinsip-prinsip undang sivil dikenakan ke atas orang-orang Islam.

Pentadbiran dan pembahagian harta pusaka sekarang dikendalikan oleh Mahkamah Sivil. Undang-undang yang dimaksudkan ialah Akta Harta Pusaka Kecil (pembahagian) 1955. Semenjak

²²ibid m.s. 109.

pentadbiran harta pusaka dikendalikan oleh Mahkamah Sivil melalui kedua-dua akta, maka bidang kuasanya merangkumi semua harta tanpa mengira agama dan bangsa. Namun pemakaian undang-undang ke atas orang-orang Islam adalah tertakluk kepada hukum faraid Islam. Dalam hal ini kadi atau mahkamah syariah dikehendaki menentukan pembahagian pusaka orang Islam. Lain-lain tuntutan atau guaman ke atas harta pusaka seperti hutang piutang dan sebagainya hendaklah dikemukakan di mahkamah sivil.²³ Mengikut kedua-dua jenis Akta ini, pentadbiran dan pengurusan harta pusaka terbahagi kepada tiga jenis iaitu:

i. Pentadbiran Harta Pusaka

Harta pusaka biasa ialah harta pusaka yang jumlah nilai lebih daripada \$300,000 sama ada ianya terdiri daripada harta alih semuanya atau harta tak alih semuanya atau harta campuran di antara harta alih dan tak alih. Harta pusaka biasa ini ditadbirkan mengikut Akta Kuasa Wasiat dan Pentadbiran Harta Pusaka 1959.

ii. Pentadbiran Harta pusaka ringkas

Harta pusaka ringkas ialah harta pusaka yang terdiri daripada harta alih sahaja dan jumlah tidak lebih daripada \$50,000 ringgit. Nilai ini akan dinaikkan tidak lama lagi sehingga menjadi \$300,000 dan boleh jadi akan merangkumi harta tak alih.

iii. Pentadbiran Harta Pusaka Kecil

Harta pusaka kecil ialah harta pusaka yang jumlah

²³ ibid m.s. 23.

nilainya tidak lebih daripada \$300,000 ringgit yang terdiri daripada harta tak alih semuanya atau campuran harta tak alih (tanah) dan harta alih bersama seperti wang-wang simpanan di bank-bank, Kumpulan Wang Simpanan Pekerja dan sebagainya.

Pembahagian Harta Pusaka Kecil adalah mengikut Akta (Pembahagian) Pusaka Kecil 1955. Akta ini diwujudkan bertujuan untuk memberi kemudahan dan mempercepatkan pengendalian dan pengurusan tuntutan pusaka kecil bagi orang-orang yang mempunyai harta yang nilainya kurang daripada \$300,000.

Pihak yang menuntut Harta Pusaka Kecil hendaklah membuktikan bahawa kematian orang yang ampunya pusaka melalui salah satu daripada bukti berikut; iaitu surat mati atau permit pengkebumian, surat sumpah yang dibuat oleh dua orang saksi yang benar-benar menyaksikan jenazah dikebumikan atau perintah anggapan kematian yang dibuat oleh Mahkamah Tinggi.

Dalam membahagikan harta pusaka kecil maka pegawai pembahagian pusaka hendaklah menentukan undang-undang yang dipakai terhadap penurunan pusaka seseorang si mati dan memutuskan bahagian dan hak ahli waris masing-masing. Di antara undang-undangnya ialah:

Pertama: Undang-undang Syarak (hukum Faraid) bagi orang yang beragama Islam.

Kedua : Undang-undang Pentadbiran Agama Islam bagi tiap-tiap negeri.

Ketiga : Enakmen pegangan Tanah Adat yang menentukan pembahagian tanah adat di Negeri Sembilan.

Keempat: Peruntukan seksyen 34, jadual ketiga dalam akta Pembahagian Pusaka Kecil 1955 yang dipakai bagi Pulau Pinang dan Melaka.

Kelima : Akta tanah (kawasan penempatan berkelompok) 1960, yang menghadkan penurunan pemilik kepada seorang waris sahaja. Jika berlaku perselisihan faham antara ahli waris maka tanah itu hendaklah dijual dan hasilnya dibahagikan mengikut syarak.

Keenam : Enakmen Rizab Melayu yang memperuntukan bahawa penurunan milik hanya kepada orang Melayu sahaja, sedangkan menurut hukum syarak suami atau isteri yang bukan Melayu tetapi beragama islam adalah dianggap sebagai ahli waris yang sah

Ketujuh: Ordinan Pembahagian Pusaka (Distribution Ordinance No 1/58) yang menentukan pembahagian pusaka bagi orang-orang bukan Islam²⁴

3.2 PEMBAHAGIAN MENGIKUT ISLAM

Hukum pusaka di dalam Islam disebut dengan istilah 'Figh Faraid'. Ilmu faraid adalah ilmu pembahagian pusaka dan ilmu yang menerangkan ketentuan-ketentuan pusaka yang menjadi pendapatan ahli waris atau satu disiplin ilmu yang berkaitan dengan harta pusaka dan menentukan habuan yang betul dalam

²⁴ibid m.s.

pembahagian sesuatu harta pusaka, dengan memberi perhatian kepada hubungan antara habuan-habuan seseorang sebagai asas dalam pembahagian. Ilmu al-Faraid telah menjadi satu disiplin ilmu yang berfaedah (mulia) dan ia merupakan gabungan di antara pengetahuan intelektual, tradisional dan angka-angka.²⁵

Hukum ini telah digunakan dalam merujuk kes-kes pembahagian harta pusaka orang-orang Islam. Harta pusaka merupakan harta peninggalan kepada orang yang berhak menerimanya. Mengikut undang-undang Inggeris harta itu dibahagikan kepada dua jenis iaitu harta alih iaitu harta yang boleh dialih-alihkan dari satu tempat kesatu tempat seperti kenderaan, barang kemas dan sebagainya dan jenis kedua terdiri daripada harta tidak alih iaitu harta tanah dan sesuatu yang melekat pada tanah atau benda mati. Biasanya ini merujuk kepada tanah, bangunan, rumah dan benda-benda lekat mati.

Harta atau 'mal' di dalam undang-undang Islam adalah sesuatu benda yang boleh dikuasai dan dimiliki oleh manusia, yang terdiri daripada binatang, harta tak alih, tumbuhan atau wang.

Tafsiran harta di dalam Islam juga terbahagi kepada dua iaitu harta alih (mangul) iaitu sejenis harta yang boleh dipindahkan dari satu tempat ke satu tempat lain dan harta itu boleh dihapuskan. Harta alih boleh berkurangan dengan sebab perbuatan pengguna dan ia tidak boleh digunakan sepanjang masa. Satu lagi jenis harta ialah harta tak alih (ghairul-manqul) atau harta tetap (Aqar) iaitu setiap benda yang tidak boleh dipindah-

²⁵ ibid m.s. 153

pindah dan dialih-alihkannya dari satu tempat ke tempat lain seperti tanah dan bangunan. 26

Tumpuan kajian diberi kepada harta pusaka tak alih iaitu yang berbentuk tanah. Dalam Islam, apabila seseorang meninggal dunia maka segala harta pusaka yang dimiliki ketika hayatnya mesti dibahagi kepada waris yang berhak. Harta benda itu wajib dibahagikan mengikut hukum syarak atau juga kenenali sebagai Faraid. Perkara ini jelas di dalam Al-Quran surah An-Nisa ayat 7 yang bermaksud:

"untuk laki-laki ada bahagian dari peninggalan ibu bapa dan keluarga yang terdekat dan untuk perempuan ada bahagian daripada yang ditinggal oleh ibubapa dan keluarganya yang terdekat daripada (peninggalan) yang sedikit atau banyak, sebagai bahagian yang telah ditetapkan".

Dalam Islam telah diterangkan kewajipan pembahagian pusaka. Pembahagian itu hendaklah adil dan orang-orang Islam tidak boleh mengingkari perpindahan perpindahan harta pusaka kepada ahli waris yang berhak menerimanya. Orang yang melanggar perintah ini bererti telah mengingkari perintah Tuhan.

Dengan lain perkataan bahawa konsep pembahagian tanah pusaka dalam sudut pandangan Islam merupakan suatu perkara yang tidak boleh dipandang ringan. Ia merupakan satu tuntutan ke atas

²⁶ ibid m.s. 101

muslimin. Islam tidak beranggapan bahawa hak milik itu semata-mata kepunyaan seorang individu sahaja. Dengan demikian Islam memberi kesempatan supaya satu-satu hak itu dapat berpindah dari satu keluarga kepada keluarga yang lain. Maka Islam merupakan satu-satunya sistem yang mempunyai cara peninggalan harta pusaka secara rela dan berdasarkan pilihan.

3.4 SYARAT-SYARAT DAN KAEDAH PEMBAHAGIAN

Islam merupakan satu ideologi yang lengkap dan universal dalam setiap hukum yang dikeluarkan, ia mempunyai syarat dan peraturan yang tersendiri. Begitu juga dengan pembahagian ke atas harta pusaka. Ia meliputi beberapa syarat iaitu syarat ke atas orang yang memberi hartanya, orang yang menerima harta tersebut, orang yang tidak layak menerima serta kaedah pembahagian yang seharusnya diikuti. Peraturan-peraturan ini telah ditetapkan di dalam Al-Quran sepertimana yang bermaksud:

" Allah mewasiatkan kepada mu tentang (bahagian) anak-anakmu untuk seorang lelaki seumpama bahagian dua orang perempuan. Kalau anak-anak itu perempuan sahaja lebih daripada dua orang untuk mereka dua pertiga daripada peninggalan: dan kalau perempuan itu seorang sahaja, maka maksudnya seperdua. Untuk dua orang ibu bapa, untuk masing-masingnya satu perenam dari peninggalan, jika ia (mayat) mempunyai anak. Kalau mayat tidak mempunyai

dan yang mempusakainya hanya ibu bapa sahaja, maka untuk ibunya sepertiga, tetapi jika mayat mempunyai beberapa orang saudara maka untuk ibunya sepertenam sesudah dikeluarkan wasiat yang diwasiatkan atau hutnagnya. Bapa-bapamu dan anak-anakmu tiadalah kamu ketahui siapakah diantara mereka yang terlebih dekat menfaatnya kepadamu. (Inilah) suatu (ketetapan) dari Allah Sesungguhnya Allah maha mengetahui lagi bijaksana.

Surah An-Nisa' ayat 11

Pembahagian seterusnya ialah untuk suami dan bapa:

Untuk mu seperdua dari peninggalan isterimu, jika ia tiada beranak, tetapi jika ia beranak, maka untuk mu seperempat daripada peninggalannya, sesudah dikeluarkan wasiat yang diwasiatkan atau hutang. (kalau kamu meninggal) untuk mereka (isterimu) seperempat dari peninggalanmu, jika kamu tiada mempunyai anak, kalau kamu mempunyai anak, maka untuk mereka seperlapan dari peninggalanmu sesudah dikeluarkan wasiat yang kamu wasiatkan dan hutng-hutang kamu. Kalau lelaki dan perempuan itu orang punah (tiada beranak, tiada berbapa) dan baginya ada seorang saudara (seibu) lelaki atau perempuan, maka untuk masing-masing seperenam. Kalau mereka (saudara seibu) lebih dari seorang maka

mereka berserikat pada sepertiga, sesudah dikeluarkan wasiat yang diwasiatkannya atau hutang-hutangnya, tanpa memberi melarat (kepada ahli warisnya) sebagai wasiat (perintah) daripada Allah. Dan Allah lagi maha mengetahui lagi maha penyantun.

Surah An-Nisa' Ayat 12.

Dalam ayat-ayat ini Allah telah menerangkan dengan jelas bagaimana seharusnya pembahagian itu patut dijalankan. Jelas di sini bahawa pembahagian itu tidak sahaja di kalangan ahli keluarga yang dekat tetapi juga kepada mereka yang mempunyai pertalian kekeluargaan. Malah di dalam Islam ia memberatkan kepada saudara-saudaranya yang hidup melarat. Islam tidak beranggapan bahawa hak milik khusus itu semata-mata kepunyaan seorang individu.

Daripada keterangan-keterangan di atas, pembahagian harta pusaka dapat dirumuskan seperti jadual di bawah.

3.5 JENIS-JENIS AHLI WARIS

Ahli waris dari golongan lelaki ada 10 iaitu:

1. Anak lelaki
2. Cucu lelaki dari anak lelaki dan terus ke bawah
3. Bapa
4. Kanak-kanak lelaki dan terus ke bawah
5. Saudara lelaki
6. Anak lelaki dari saudara lelaki (walaupun jauh seperti cucu saudara lelaki

7. Bapa saudara (seibu sebapa atau sebapa sahaja)
8. Anak bapa saudara (seperti no. 7 walaupun jauh)
9. Suami
10. Tuan (hamba abdi) yang memerdekakan

Ahli Waris dari golongan wanita ada 7:

1. Anak perempuan
2. Cucu perempuan dari anak lelaki
3. Ibu
4. Nenek
5. Saudara perempuan
6. Isteri
7. Tuan (hamba abdi) perempuan yang dimerdekakan.

Orang yang tetap hak warisnya walau dengan apa dalih, ada 5 iaitu:

1. Suami
2. Isteri
3. Ibu
4. Anak kandung

3.6 BAHAGIAN-BAHAGIAN YANG TELAH DITETAPKAN:

Pembahagian-pembahagian harta pusaka telah pun ditetapkan dalam Al-Quran iaitu ada enam macam:

1. Setengah $1/2$
2. Seperempat $1/4$
3. Seperlapan $1/8$
4. Duapertiga $2/3$

5. Sepertiga $\frac{1}{3}$

6. Seperenam $\frac{1}{6}$

1. Orang yang mendapat setengah bahagian.

1. Anak perempuan
2. Cucu perempuan dari anak lelaki
3. Saudara permpaun sepupu
4. Saudara perempuan bapa
5. Suami jika si mati tidak mempunyai anak

Seperempat diperuntukan kepada dua orang.

1. Suami yang mempunyai anak atau cucu dari anak lelaki
2. Isteri jika suami tidak mempunyai anak atau anak dari anak lelaki (cucu)

Duapertiga ($\frac{2}{3}$) diperuntukkan kepada empat orang iaitu:

1. Dua orang anak perempuan
2. Dua cucu perempuan dari anak lelaki
3. Dua saudara perempuan sepupu
4. Dua saudara perempuan sebapa

Sepertiga ($\frac{1}{3}$) diperuntukkan kepada dua orang iaitu:

1. Ibu jika tidak dihijab
2. Dua orang atau lebih dari saudara laki-laki dan saudara perempuan seibu

Seperenam ($\frac{1}{6}$) diperuntukan kepada tujuh orang

1. Ibu jika si mati mempunyai anak atau cucu dari anak lelaki atau dua orang atau lebih saudara lelaki atau perempuan.

2. Nenek jika tiada ibu.
3. Cucu perempuan dari anak lelaki, jika si mati mempunyai seorang anak perempuan. (Jika anak perempuannya dua atau lebih maka cucu tersebut tidak mendapat warisan).
4. Saudara perempuan sebapa jika si mati mempunyai saudara perempuan seibu dan sebapa sahaja.
5. Bapa jika si mati mempunyai anak atau cucu dari anak lelaki.
6. Datuk jika si mati adalah bapa.
7. Seorang saudara dari anak ibu (saudara seibu)

Menurut pembahagian dalam Islam, ibu dan bapa mendapat $\frac{1}{6}$ jika si mati mempunyak anak. Jika tidak beranak ibunya mendapat $\frac{1}{3}$. Jika si mati meninggalkan beberapa orng saudara, maka ibunya mendapat $\frac{1}{6}$. Suami pula mendapat $\frac{1}{2}$ daripada peninggalan isterinya jika isterinya itu tidak mempunyai anak. Jika mempunyai anak, suaminya mendapat $\frac{1}{4}$ bahagian. Isteri pula mendapat $\frac{1}{4}$ bahagian daripada peninggalan suaminya jika suaminya tidak mempunyai anak. Jika mempunyai anak isteri akan mendapat $\frac{1}{8}$ bahagian. Jika si mati mempunyai anak saudara perempuan (seibu sebapa atau sebapa sahaja) maka mereka mendapat $\frac{1}{2}$ bahagian daripada peninggalan harta. Tetapi sekiranya saudara perempuan itu dua orang atau lebih mereka mendapat $\frac{2}{3}$ bahagian daripada peninggalan. Kalau berhimpun saudara perempuan dan saudara lelaki, maka yang lelaki mendapat dua kali ganda daripada saudara perempuan.

JADUAL 3.1 : SYARAT BAHAGIAN YANG DIPEROLEHI WARIS

WARIS		SYARAT
IBU	1/6	Ketika ada anak L/P
	1/3	Ketika tanpa anak
BAPA	1/6	Ketika ada anak L/P
	2/3	Ketika tanpa anak
SUAMI	1/4	Ketika ada anak
	1/2	Ketika tanpa waris lain
ISTERI	1/8	Ketika ada anak
	1/4	Ketika tanpa anak
ANAK LELAKI	2	Ketika bergaul anak L/P
	PENUH	Ketika berseorangan
ANAK PEREMPUAN	1	Ketika bergaul anak L/P
	1/2	Ketika berseorangan tanpa waris
	2/3	Ketika anak perempuan lebih satu
BAITULMAL		Ketika tiada waris yang berhak

Sumber : Seksyen Pembahagian Pesaka, Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah.

3.7 PENGHALANG WARISAN (HIJAB)

Walaupun dalam Islam pembahagian pusaka merangkumi saudara daripada pelbagai peringkat, namun dalam Islam ada 'hijab' yang menghalang seseorang itu daripada menerima bahagian. Misalnya nenek tidak menerima bahagian harta pusaka sekiranya si mati mempunyai ibu. Begitu juga dengan datuk, datuk tidak menerima bahagian sekiranya bapa masih hidup.

Anak-anak ibu (saudara seibu) tidak dapat pusaka sekiranya si mati mempunyai:

1. Anak
2. Cucu dari anak lelaki
3. Bapa
4. Datuk

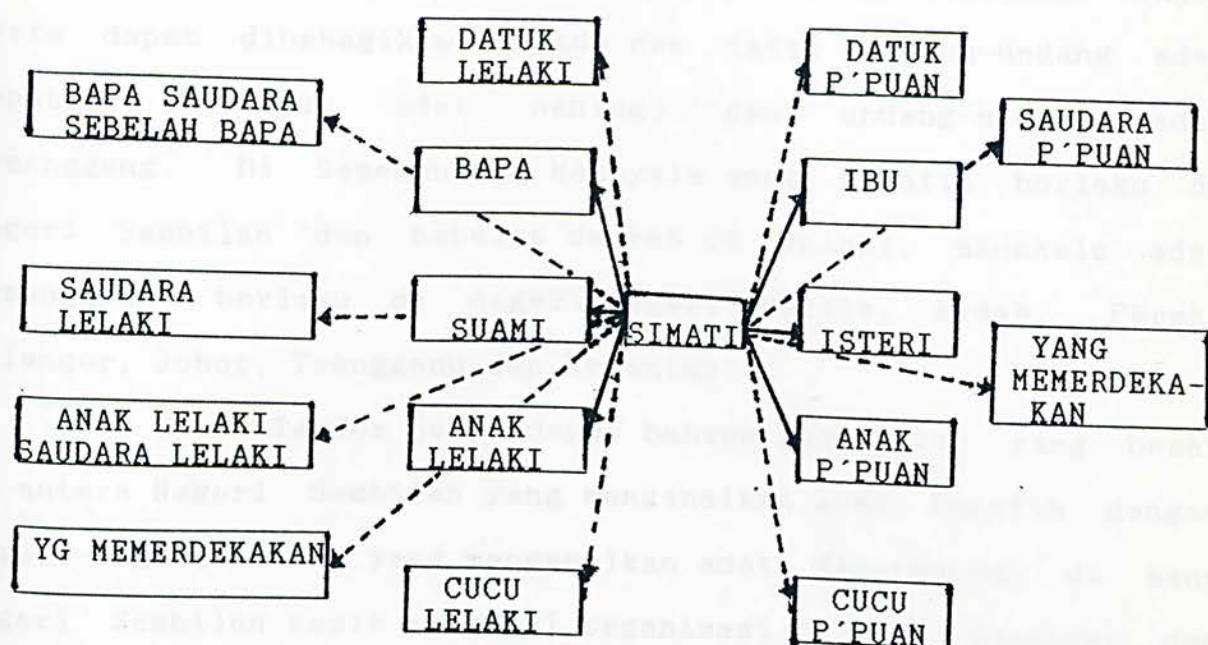
Saudara supupu tidak mendapat pusaka sekiranya si mati meninggalkan:

1. Anak lelaki
2. Cucu lelaki dari anak lelaki
3. Bapa

Anak bapa (saudara sebapa) tidak mendapat pusaka jika si mati mempunyai ke tiga orang tertentu dan juga saudara laki-laki sepupu.

Konsep pembahagian di dalam Islam ini mempengaruhi kampung Layar Ujung dalam melaksanakan pembahagian tanah pusaka mereka. Konsep ini juga menjelaskan bagaimana suatu pembahagian itu boleh menyebabkan ramai pewarisnya termasuk cucu dan anak saudara atau menantu. Konsep ini penting melihat pertambahan pemilikan dalam sesuatu lot tanah.

RAJAH RINGKAS HUBUNGAN PEMBAHAGIAN PESAKA UNTUK ORANG-ORANG ISLAM



WARIS-WARIS LELAKI YANG
BERTALIAN KE ATAS DAN
KE BAWAH

WARIS-WARIS PEREMPUAN
YANG BERTALIAN KE ATAS
DAN KE BAWAH

PETUNJUK:

- Waris-waris yang mendapat Fardhu (Terdekat)
- Waris-waris yang terlindung ketika wujudnya waris-waris Fardhu (Waris-waris yang jauh)

KONSEP PUSAKA - WARIS-WARIS DEKAT MENGENEPIKAN WARIS-WARIS YANG JAUH

Sumber : Seksyen Pembahagian Pesaka, Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah.

3.8 PEMBAHAGIAN MENGIKUT ADAT

Di Malaysia, undang-undang adat yang berhubung dengan harta dapat dibahagikan kepada dua iaitu undang-undang adat pepatih (termasuk adat naning) dan undang-undang adat Temenggung. Di Semenanjung Malaysia adat pepatih berlaku di Negeri Sembilan dan beberapa daerah di Melaki, manakala adat Temenggung berlaku di negeri-negeri Perlis, Kedah, Perak, Selangor, Johor, Trengganu dan Kelantan.

E. N. Taylor berpendapat bahawa perbezaan yang besar di antara Negeri Sembilan yang mengamalkan adat Pepatih dengan negeri-negeri lain yang mengamalkan adat Temenggung, di mana Negeri Sembilan masih mengekal organisasi politik kesukuan dan batasan kesukuan berhubung dengan pelupusan dan pemberian milik tanah. Negeri-negeri lain tidak mengamalkan organisasi kesukuan tetapi masih mengekalkan undang-undang warisan tanah.

Dalam masalah pewarisan dan pembahagian harta, hukum Adat Pepatih tidak dipengaruhi oleh hukum syarak terutamanya mengenai tanah tetapi mengikut adat Temenggung, perwarisan harta sebenar atau harta tanah tertakluk kepada prinsip undang-undang syarak tetapi jualan tanah di antara dua pihak yang masih hidup tidak diatur kecuali melalui Kanun Tanah Negra 1965. Mengikut Mohd. Din Bin Ali, prinsip perbezaan di antara kedua-dua jenis adat ini ialah :

" Dari dua sistem adat: Adat Pepatih adalah mempunyai ciri-ciri tertentu dan ketat (rigid). Adat Temenggung yang mempunyai bentuk patrilineal, adalah mempunyai kaitan dengan sistem sosio-politik Islam dengan

kemasukan Agama Islam di Malaysia pada kira-kira abad ke 14. Dengan itu, berhubung dengan tanah pusaka yang tidak dipusakai melainkan melalui anak perempuan selaras dengan adat pepatih, adalah dianggap dipusakai melalui adat Temenggung, di mana undang-undang pusaknya Undang-Undang Pusaka Islam (Faraid) yang sebenar."²⁷

Pembahagian mengikut adat tidaklah terlalu rigid sepertimana undang-undang Islam. Di dalam adat Temenggung, misalnya pembahagian boleh dilakukan secara sama rata atau lelaki boleh mendapat bahagian yang lebih daripada perempuan. Tidak seperti adat pepatih di sama perwarisan harta di kalangan anak lelaki sukar untuk dilakukan. Malah sekiranya mengikut adat tradisional pepatih, anak lelaki tidak boleh mewarisi harta pusaka.

Perlu diberi perhatian bahawa adat adalah suatu aspek budaya yang mempunyai ciri-ciri dinamis dan boleh diasimilasikan dengan keadaan semasa. Inilah yang dimaksudkan oleh M.B. Hooker bahawa undang-undang di Tanah Melayu adalah bercampur aduk antara satu sama lain iaitu antara undang-undang sivil, adat dan perundangan yang berasaskan kepada undang-undang Inggeris. Di dalam pembahagian tanah pusaka, adat Temenggung telah diasimilasikan oleh undang-undang Islam. Tambahan pula pembahagian tanah pusaka sekarang adalah melalui beberapa prosedur seperti mahkamah syariah untuk urusan pembahagian maka pengaruh Islam dapat diserapkan dengan lebih licin.

²⁷ Mohd Ridzuan Awang, *ibid* m.s. 121

BAB 4

PEMBAHAGIAN TANAH PUSAKA

i. pembahagian pertama

ii. pembahagian kedua

iii. tukar milik melalui penjualan dan hibah

PEMBAHAGIAN TANAH PUSAKA

Sesudah melihat konsep pembahagian tanah pusaka dari kacamata Islam dan adat, maka seterusnya akan diteliti pula pembahagian tanah pusaka yang dilakukan oleh penduduk kampung Sungai Layar Ujong.

Pengkaji telah menganalisa sebanyak 67 lot tanah. Didapati hanya 35 lot sahaja yang dikenalpasti sebagai tanah pusaka. Ini berdasarkan kepada senarai penerima dan bahagian-bahagian yang diperolehi oleh waris tertera di muka belakang geran. Oleh itu bilangan lot yang dikaji merupakan 52.2 % daripada kawasan kajian dan sampel yang dipilih berdasarkan geran. Baki lot iaitu sebanyak 32 lot atau 47.8 % lagi diketepikan. Sepintas lalu tanah-tanah yang tidak disenarai di dalam tanah pusaka ini merangkumi tanah bukan Melayu iaitu sebanyak 14.9 % atau 10 lot dan tanah-tanah yang dibeli atau tidak dinyatakan sebarang pertukaran sebanyak 22 lot atau 32.8 %.

Pengkaji seterusnya melihat pembahagian yang berlaku dalam sesekeping lot tanah tersebut. Di sini dikelaskan pembahagian tanah kepada beberapa bahagian iaitu:

- i. pembahagian pertama
- ii. pembahagian kedua
- iii. tukar milik melalui penjualan dan hebah

4.1 PEMBAHAGIAN PERTAMA

Pembahagian pertama tanah pusaka ialah apabila seorang pemilik tidak menukar milik atau menjual tanahnya kepada orang lain tetapi sebaliknya membahagikan tanah tersebut di kalangan ahli warisnya, iaitu orang yang berhak menerima bahagian berkenaan. Menurut Manning Nash :

" Waris include anyone through bilateral descent or marriage to anyonee with whom descent can be traced that an ego wants to call a relative"²⁸

Seperti yang telah diterangkan di dalam bab yang sebelumnya bahawa ahli waris yang menerima bahagian itu mestilah mempunyai talian kekeluargaan. Keutamaan kepada anak lelaki dan anak perempuan diikuti oleh ibu bapa, suami isteri dan kemudian barulah saudara mara yang lain. Pembahagian yang pertama ini telah berlaku sejak tahun 1940an lagi sehingga yang terakhir pada tahun 1990.

²⁸ Manning Nash, Peasant Citizens, Politics, Religion and Modernization in Kelantan.

Jadual 4.1: Bilangan pembahagian dalam tempoh 1940 - 1990

TAHUN	BILANGAN LOT
1940 - 1945	1
1946 - 1950	2
1951 - 1955	6
1956 - 1960	8
1961 - 1965	2
1966 - 1970	6
1971 - 1975	3
1976 - 1980	2
1981 - 1985	1
1986 - 1990	3
JUMLAH	34

nota : Jumlah lot tanah asal 35. Lot belum dibahagikan :

Dari segi pemilikan, kesemua 34 lot tanah dimiliki oleh pemilik lelaki. Hanya seorang sahaja pemilik perempuan. Dari segi penggunaan tanah dan keluasan pula, pengkelasan penggunaannya adalah seperti di jadual berikut:

Jadual 4.2: Keluasan tanah mengikut penggunaan

JENIS	KELUASAN (relong)	%
Bendang	85.1	49.6
Getah	40.8	23.8
Kampung	13.6	7.9
Bendang dan Kampung	32.1	18.7
JUMLAH	171.6	100.0

Kawasan tanah untuk sawah padi atau bendang merupakan kawasan yang paling luas iaitu 49.6 % daripada kawasan kajian. Jumlah kawasan bendang sahaja serta bendang dan kampung adalah sebanyak 117.7 relong atau meliputi 68.3 %. Diikuti kawasan getah sebanyak 40.8 relong atau 23.8 %. Akhir sekali, tanah kampung adalah seluas 13.6 relong atau 7.9 % daripada kawasan tanah pusaka. Jumlah pemilik asal ialah seramai 35 orang dan keluasan tanah pusaka pula seluas 171.6 relong. Perangkaan ini merupakan perangkaan asal sebelum apa-apa pembahagian dilakukan.

4.1.1. Kaedah yang digunakan

Kaedah yang digunakan semasa pembahagian pertama dijalankan adalah seperti berikut:

Jadual 4.3 : Bentuk pembahagian dan bilangan

Bentuk pembahagian 1	Bilangan	%
Faraid	29	82.9
Hebah	1	2.9
Belum dibahagikan	1	2.9
Sama rata	4	11.4

Jadual menunjukkan bahawa 29 daripada 35 lot tanah telah menggunakan kaedah faraid. Ini adalah kerana pemilik-pemilik asal tanah telah meninggal dunia sebelum pembahagian dijalankan. maka pembahagian untuk tanah tersebut dilakukan oleh salah seorang ahli waris dengan mengemukakan permohonan di Pejabat Harta Pusaka. Pembahagian tanah dilakukan di Mahkamah Syariah dengan kehadiran semua ahli waris. Waris diberi tempoh 14 hari

untuk mengemukakan sebarang bantahan. Jika tidak ada apa-apa bantahan, pembahagian tersebut dianggap telah dipersetujui bersama. Seterusnya barulah dihantar kepada pejabat Tanah untuk dimasukkan ke dalam geran tentang nama-nama pemilik baru serta bahagian-bahagian yang diperolehi oleh mereka.

Di dalam jadual di dapati 4.3 bahawa terdapat seorang pemilik telah menghebahkan tanahnya kepada warisnya. Kes ini di lot 759 seluas 12.4 relong tanah kampung yang diliputi dengan kebun getah. Didapati pemiliknya Said b. Ibrahim telah menghebah 'dengan suci hati' tanahnya itu kepada tiga orang anak perempuannya dengan bahagian yang sama iaitu $\frac{1}{3}$ setiap seorang. Semasa temubual, pangkaji mendapati bahawa pemilik mempunyai lima orang anak iaitu empat perempuan dan seorang lelaki. Tetapi tanah di kampung in hanya diberikan kepada tiga anak perempuannya sahaja manakala anak-anak lain mendapat bahagian di tempat lain. Bancian Pejabat Tanah mendapati harga tanah adalah sebanyak 50,000 ringgit. Hebahan ini dilakukan semasa pemilik sedang sakit tenat. Anak-anak yang menerima bahagian telah mengambil bahagian masing-masing.

Lot yang belum dibahagikan ialah lot 2417 terdiri daripada tanah kampung dan bendang meliputi kawasan seluas 7.4 relong. Sehingga temubual dijalankan pembahagian masih belum dilakukan lagi walaupun pemilik asalnya telah lama meninggal dunia. Kuasa pemegang tanah diberi kepada anak lelaki (anak tunggal lelaki dalam tujuh adik-beradik). Menurut salah seorang warisnya kelewatan pembahagian disebabkan oleh kerumitan pembahagian yang terpaksa melalui beberapa prosedur. Waris pula sukar untuk

berkumpul serentak untuk menghadiri panggilan mahkamah atau Pejabat Harta Pusaka. Salah seorang warisnya yang lain telah pun membeli tanah dan tidak menetap di sini. Namun, walaupun pembahagian secara rasmi tidak dijalankan tetapi pengkaji mendapati bahawa tanah ini telah dibahagi secara tidak rasmi. Waris telah mengambil tanah masing-masing menurut persetujuan bersama. Corak pembahagian adalah mengikut hukum Faraid iaitu anak lelaki mendapat dua bahagian dan anak-anak perempuan mendapat satu. Waris yang tidak menetap di sini telah menyerahkan bahagiannya untuk dikerjakan oleh adik-beradiknya yang lain tanpa mengenakan sewa atau pajakan. Sebagai balasan waris yang mengerjakan tanah menyerahkan sedikit sebanyak hasil yang diperolehi.

Selain kaedah faraid dan hebah yang digunakan, terdapat 4 lot atau 11.40 % pemilik asal telah membahagikan tanah mereka secara sama rata di kalangan waris. Lot-lot ini ialah di lot 805, 808, 784 dan 1710. Kesemua pemilik asal telah meninggal dunia. Menurut Puan Suhana, petugas di Pejabat Harta Pusaka Kecil, pembahagian secara sama rata antara ahli waris boleh berlaku jika ahli waris berkenaan bersetuju untuk menerima bahagian sedemikian.

Jadual 4.4 : Pembahagian secara sama rata

LOT	KELUASAN (relong)	WARIS			BAHAGIAN
		A.L	A.P	ISTERI	
805	1.9	1	3	-	1/4
808	3.4	2	1	-	1/3
784	7.1	2	2	-	1/4
1710	2.8	4	3	1	1/8

Pembahagian sama rata ini dilakukan di kalangan waris yang dekat iaitu anak lelaki dan anak perempuan serta isteri sahaja. Sekiranya pembahagian tidak dimasukkan dalam kategori faraid, mungkin inilah yang diklasifikasikan sebagai pembahagian mengikut adat iaitu ketentuan bahagian adalah berdasarkan persetujuan bersama.

Dalam kaedah faraid pula, sebanyak 29 lot tanah telah dibahagikan mengikut cara ini. Ia meliputi sebanyak 82.9 % dari kaedah yang digunakan. Dalam pembahagian mengikut faraid, pengkaji mendapati bahawa 24 daripada 29 lot tanah telah dibahagikan kepada anak lelaki, anak perempuan dan isteri dengan bahagian 2 nisbah 1. Manakala 5 lot lagi melibatkan lain-lain waris seperti cucu atau anak saudara dan juga menantu. Ini adalah kerana ahli waris yang sepatutnya menerima bahagian tersebut iaitu sama ada anak lelaki atau anak perempuan pemilik telah meninggal dunia. Maka pembahagian yang dilakukan akan memasukkan senarai waris baru bagi pihak waris sebenar iaitu anak-anak kepada simati dan isteri. Hubungan golongan ini dengan pemilik asal adalah sebagai cucu atau menantu. Bahagian yang diterima oleh waris berbeza antara waris lelaki dan waris perempuan.

4.1.2 PEMBAHAGIAN DI KALANGAN WARIS

Setelah melihat kaedah yang digunakan oleh penduduk kampung, tumpuan seterusnya kepada pembahagian yang dijalankan di kalangan waris di dalam pembahagian pertama ini. Pada keseluruhannya bilangan ahli waris yang menerima bahagian masing-masing selepas

pembahagian pertama adalah seperti berikut:

Jadual 4.5 : Bilangan keseluruhan waris selepas pembahagian pertama

AHLI WARIS	BIL	%
Anak lelaki	59	35.1
Anak perempuan	70	41.7
Suami	-	-
Isteri	6	3.6
Lain-lain	33	19.6
JUMLAH	168	100.0

Di dalam jadual 4.5 menunjukkan jumlah keseluruhan ahli waris baru yang menerima bahagian masing-masing melalui kaedah faraid, hebah dan juga pembahagian sama rata. Jumlah keseluruhannya ialah 168 orang yang terdiri daripada 35.1 % anak lelaki, anak perempuan 41.7 %, 6 orang isteri atau 3.6 % dan lain-lain ahli keluarga yang terdiri daripada cucu, sama ada lelaki atau perempuan, menantu dan anak saudara yang meliputi 19.6 % atau seramai 33 orang.

Tumpuan seterusnya ialah kepada bahagian yang diterima oleh waris. Untuk memudahkan pengiraan, pengkaji telah membahagikan kaedah faraid kepada dua bahagian iaitu pembahagian di kalangan anak dan isteri sebanyak 24 lot dan pembahagian melibatkan saudara mara lain sebanyak 5 lot. Jadual 4.6 menunjukkan pembahagian di kalangan waris terdekat iaitu anak lelaki, anak perempuan dan isteri sahaja. Analisis pembahagian ini menunjukkan bahawa anak lelaki mendapat bahagian yang lebih daripada anak perempuan. Nisbah yang digunakan ialah 2 : 1

seperti mana yang diterterakan di dalam geran. Golongan isteri juga mendapat bahagian yang kurang dari anak lelaki. Keluasan yang dipegang oleh anak lelaki ialah berjumlah 66.05 relong dan bilangan waris lelaki seramai 40 orang. Anak perempuan seramai 45 orang dan jumlah keluasan tanah mereka ialah sebanyak 45.35 relong manakala bagi isteri seramai 5 orang dan keluasan mereka ialah 3.3 relong.

Di dalam jadual 4.7 pula menunjukkan pembahagian yang melibatkan ahli saudara yang lain. Masih juga pembahagian kepada anak lelaki melebihi dengan kadar 2 : 1 sepertimana yang tercatat di muka belakang geran. Bilangan anak lelaki seramai 11 orang dan jumlah keluasan tanah ialah sebanyak 10.1 relong, anak perempuan seramai 13 orang dan keluasan jumlah keluasan tanah sebanyak 8.2 relong. Waris yang lain seramai 33 orang dengan keluasan hanyalah 7.7 relong dan isteri 0.1 relong.

Jumlah keseluruhan bilangan waris lelaki dan perempuan, isteri dan lain-lain ahli keluarga dapat dilihat di dalam jadual 4.8. Bilangan anak lelaki seramai 51 orang, mempunyai jumlah keluasan tanah sebanyak 76.15 relong iaitu meliputi 54.1 % daripada jumlah keluasan 29 lot (pembahagian yang menggunakan prinsip 2 : 1). Jumlah anak perempuan 58 orang dengan keluasan yang dimiliki 53.55 relong atau meliputi 38 % keluasan. Kategori isteri yang berjumlah 6 orang hanya mempunyai keluasan sebanyak 3.4 relong atau 5.5 % daripada keluasan. Kategori terakhir iaitu golongan saudara mara yang lain berjumlah 33 orang tetapi keluasan yang dimiliki adalah kecil iaitu 7.7 relong atau 5.5 %.

LOT	KELUASAN RELONG	JENIS	PEMILIK ASAL	TAHUN	PEMBAHAGIAN					
					A.L.	LUAS	A.P.	LUAS	IST.	LUAS
764	11.4	B/K	L	48	3	7.60	3	3.80		
766	6.4	B/K	L	57	3	3.80	4	2.60		
766	5.3	B/K	L	58	1	3.00	2	2.30		
767	3.7	K	L	57	1	1.50	3	2.20		
765	10.6	B	L	69	1	4.20	3	6.40		
756	4.7	G	L	60	1	3.10	5	1.60		
734	5.7	B/K	L	52			1	5.70		
793	2.6	K	L	60	2	2.60				
802	1.9	G	L	71	2	1.40	2	0.30	1	0.2
799	3.2	G	L	68	1	3.20				
799	3.2	G	L	68	4	2.20	2	0.60	1	0.4
810	2.9	K	L	51	2	2.90				
811	5.7	B	L	51	1	2.85	2	2.85		
763	3.1	B	L	63	1	3.10				
1593	4.7	B	L	74	2	2.10	4	2.00	1	0.6
1595	3.3	B	L	67	1	1.50	3	1.80		
1624	5.1	B	L	67	4	3.00	4	1.50	1	0.6
1625	4.9	B	L	85			2	4.90		
1629	4.9	B	L				1	4.90		
1632	4.9	B	L	69	2	3.90	1	1.00		
1633	4.8	B	P	73	3	4.80				
1626	4.9	B	L	55	1	4.90				
783	4.3	B	L	65	1	3.40	3	0.90		
1613	2.5	B	L	80	3	1.00			1	1.5
UMLAH	114.7				40	66.05	45	45.35	5	3.3

ADUAL 4.6 : PEMBAHAGIAN PERTAMA MELIBATKAN ANAK LELAKI,
ANAK PEREMPUAN DAN ISTERI SERTA KELUASAN
YANG DIPEROLEHI.

JADUAL 4.7 : PEMBAHAGIAN MELIBATKAN SAUDARA MARA

LOT	KELUASAN RELONG	PEMILIK ASAL			A.L.		A.P.		IST		LAIN- LAIN			
760	3.8	G	L	69	3	1.9	2	0.3			9	1.6		
768	6.1	G	L	43	4	4.1	2	1.0			6	1.0		
794	7.0	B	L	48	2	2.3	4	2.6			5	2.1		
755	4.9	KG	L	52			2	2.9			1	2.0		
1596	4.3	B	L	89	2	1.8	3	1.4	1	0.1	12	1.0		
JUMLAH					26.1		11	10.1	13	8.2	1.0	0.1	33	7.7

JADUAL 4.8 : JUMLAH WARIS & KELUASAN BAGI 29 LOT TANAH MENGIKUT KAEDAH FARAIID

WARIS	BIL	KELUASAN	%
A.L.	51	76.2	54
A.P.	58	53.6	38
ISTERI	6	3.4	2
LAIN	33	7.7	6
JUMLAH	148	140.8	100
=====			
JUMLAH	LOT = 29		

Nota :

- A.L. - Anak Lelaki
- A.P. - Anak Perempuan
- IST. - isteri

Satu hal yang jelas daripada perbincangan mengenai pembahagian kawasan tanah di kalangan waris, ternyata menunjukkan bahawa pemilikan tanah selepas pembahagian oleh anak lelaki adalah lebih besar daripada anak perempuan. Walaupun bilangan mereka hanya 51 orang dan anak perempuan 58. Perbezaan bilangan pemilik lelaki dan adalah sebanyak 7 orang dan perbezaan keluasan bagi kedua-dua golongan ini adalah seluas 22.6 relong. Lain-lain waris walaupun mempunyai bilangan yang ramai tetapi keluasan yang dimiliki oleh golongan ini kecil iaitu 7.7 relong sahaja.

Untuk melihat dengan yang lebih jelas lagi pembahagian yang dijalankan di kalangan waris dekat dan yang melibatkan waris lain, di sini dikemukakan dua contoh jadual.

Jadual 4.9A : Pembahagian di kalangan waris dekat

LOT	KELUASAN	JENIS	PEMILIK	PEMBAHAGIAN KPD	HUB	BHG
764	11.4 rlg	Bendang	Hassan Daeng	Mek Nga Hassan	a	1/9
				Osman Hassan	a	2/9
				Ismail Hassan	a	2/9
				Lazim Hassan	a	2/9
				Bariah Hassan	a	1/9
				Zainah Hassan	a	1/9

a - anak
rlg - relong

Sumber : Geran Tanah Lot 764

Berdasarkan kepada jadual 4.9(A), jelas menunjukkan pembahagian tanah dikalangan anak-anak lelaki dan perempuan dengan nisbah 2 : 1. Ini merupakan satu contoh daripada 29 lot tanah yang disenaraikan di dalam jadual 4.6. Seterusnya dilihat

pula pembahagian yang dilakukan melibatkan saudara yang lain seperti tertera di jadual 4.9 (B).

Jadual 4.9 (B) : Pembahagian Melibatkan Waris Lain

LOT	KELUASAN	JENIS	PEMILIK	PEMBAHAGIAN KEPADA	HUB	BHG
1594	4.2 rlg	Bendang	Yaakob	Md. Nor Abd Rahman	a.s	5712/92160
				Robiah Long	mnt	2460/ "
				Kiah Hamid		2016/ "
				Norazam Hasim	cu	2870/ "
				Tosa Hasim	cu	1435/ "
				Siti Fatimah Hasim	cu	1435/ "
				Norazimah Hasim	cu	1435/ "
				Che Zaharah Hasim	cu	1435 / "
				Nor Azlan Hasim	cu	2870 / "
				Nor Azlanawati Hasim	cu	1435 / "
				Nor Maizura Hasim	cu	1435 / "
				Abu Bakar A. Rahman	a.s	1435 / "
				Darus Akob	a	19680 / "
				Som Yaacob	a	9840 / "
				Habsah Yaacob	a	9840 / "

a.s - anak saudara
mnt - menantu
cu - cucu
a - anak

Sumber : Geran Tanah Lot 1594

Di dalam jadual 4.9(B) menunjukkan bilangan waris yang mendapat bahagian terdiri daripada anak lelaki, anak perempuan, cucu lelaki dan cucu perempuan, menantu dan dua lagi saudara yang tidak dapat dikenalpasti hubungan mereka tetapi dipercayai bahawa mereka mempunyai pertalian kekeluargaan yang rapat kepada pemilik asal. Dilihat kepada pemilikan anak lelaki kepada anak perempuan, bahagian anak lelaki adalah lebih dua kali ganda daripada bahagian anak perempuan. Anak-anak Hasim merupakan cucu kepada Yaacob Hassan. Oleh kerana Hasim telah meninggal dunia maka bahagian yang diperolehinya telah dipecahkan di kalangan anak dan isterinya. Nisbah pemilikan cucu lelaki kepada cucu perempuan juga 2 : 1.

Daripada perbincangan mengenai pembahagian pertama yang berlaku di kalangan waris dapat dilihat bahawa kaedah yang digunakan terbahagi kepada tiga jenis iaitu menggunakan nisbah 2 : 1 sepertimana yang ditentukan oleh faraid. Sebanyak 29 lot tanah telah dipecahkan dengan kaedah ini. Pembahagian secara hebah, (1 lot) dan pembahagian sama rata sebanyak 4 lot. Satu lot lagi masih belum dibahagikan secara rasmi. Pembahagian pertama tanah pusaka telah memulakan suatu era ke arah pemilikan secara beramai-ramai dan menjadi perintis kepada pembahagian yang seterusnya.

4.2 PEMBAHAGIAN KEDUA

Selepas pembahagian pertama, terdapat pola perubahan kepada jumlah pemilikan. Daripada sejumlah 35 pemilik, ia telah bertambah menjadi 168 orang yang berkuasa ke atas tanah tersebut.

Kadar pertambahan ini adalah 369 %.

Selepas waris mendapat bahagian masing-masing ada di antara mereka yang tidak memecah bahagian sebaliknya menyerahkan kepada seorang ahli keluarga untuk mengerjakannya. Sekiranya keluasan tanah itu besar maka waris yang berkenaan menuntut untuk mengerjakan bahagian masing-masing. Misalnya bagi pembahagian yang kecil seperti dalam jadual 4.9(B) sebelumnya, tanah itu dikerjakan oleh seorang atau dua waris sahaja.

Pembahagian kedua berlaku apabila waris yang telah menerima bahagian meninggal dunia dan generasi seterusnya memohon supaya pembahagian tanah dilakukan. Pada waktu kajian dijalankan, pembahagian kedua berlaku di 7 lot sahaja. Pembahagian adalah seperti di jadual 4.10.

Jadual 4.10 menunjukkan pembahagian kedua yang dilakukan oleh penduduk. Daripada 168 waris yang menerima bahagian, hanya 14 pewaris sahaja yang terlibat di dalam pembahagian ini. Pembahagian kedua berlaku kerana pemiliknya telah meninggal dunia. Akibat pembahagian tanah ini, terdapat pertambahan pemilikan iaitu seramai 67 orang, menjadikan keseluruhan pemilik adalah seramai 221 orang. Dalam pembahagian kedua ini jumlah anak lelaki adalah seramai 31 orang dengan keluasan yang dimiliki adalah sebanyak 15.75 relong. Jumlah anak perempuan pula seramai 10 orang dengan keluasan yang dimiliki ialah 2.57 relong. Golongan suami atau isteri seramai 4 orang dan jumlah keluasan mereka ialah 1.27 relong. Lain-lain waris seramai 22 orang dan jumlah kawasan ialah 5.5 relong.

Penelitian geran didapati bahawa pembahagian kedua yang

JADUAL 4.10 : PEMBAHAGIAN KEDUA DILAKUKAN OLEH WARIS

LOT	K REL	BIL WARIS	BIL.YG M'BUAT PEMBAHAGIAN	K REL	PENERIMA							
					A.L	K	A.P	K	IST	K	L	K
766	6.3	7	1	1.3	4	0.8	2	0.3	1	0.1	6	0.1
767	3.7	4	4	1.5	3	0.8	1	0.2			4	0.5
				0.7	2	0.7						
				0.7							4	0.7
				0.7	1	0.35	1	0.1	1	0.17		
765	10.6	4	4	4.2	3	2.8	1	0.4			4	1
				2.1							2	2.1
				2.1	2	2.1						
				2.1	1	1.1	1	0.5	1			
799	3.25	7	1	0.6	3	0.6						
810	3	1	1	3	2	1	4	1			2	1
811	5.7	3	2	2.9	4	2.9						
				1.4	4	1.4						
784	4.1	4	1	1.7	2	1.2						
JUM	36.6	30	14	25	31	15.7	10	2.5	3	0.27	22	5.4

- A.L. - Anak lelaki
 A.P. - Anak perempuan
 IST - Isteri
 L - Lain-lain
 K - Keluasan
 REL - Relong

dijalankan masih mengikuti 2 : 1. Lelaki mendapat bahagian yang lebih daripada perempuan dan dari lain-lain saudara mara. Pengkaji mendapati tidak terdapat pembahagian yang sama rata di dalam pembahagian kedua ini. Ringkasnya, pembahagian yang dijalankan lebih mengutamakan anak lelaki seperti mana yang disyaratkan di dalam Islam.

Terdapat pola perubahan pada pemilikan tanah iaitu tanah-tanah telah menjadi semakin kecil Pembahagian kedua yang dijalankan menambah bilangan pemilik yang agak besar. Keluasan tanah sebagaimana yang diperlihatkan di dalam jadual membayangkan pengecilan tanah di kalangan orang Melayu. Tanah-tanah yang dimiliki adalah kecil dan tidak ekonomis. Walau bagaimanapun kesan pembahagian tanah akan dibincangkan di dalam bab 5 nanti.

4.3 TUKAR MILIK

Dalam soal tukar milik pula, yang dimaksudkan di sini ialah sebarang pertukaran pemilikan dari individu kepada individu yang lain sama ada secara penjualan tanah atau 'hebah secara suci hati'. Menurut T.B. Wilson tukar milik ini melibatkan pertukaran pemilikan keseluruhan lot atau sebahagian sahaja. Pertukaran boleh juga terjadi daripada dua pemilik tanah kepada seorang individu atau sebaliknya. Pengkaji akan membincangkan tukar milik ini dari sudut penjualan dan hebah selepas pembahagian pertama berlaku.

4.3.1 Hebah secara suci hati

Yang dimaksudkan dengan hebah ialah memberi hak milik harta kepada orang lain tanpa gantian.²⁹ Fujimoto melihat hebah sebagai penyerahan tanah dari generasi tua kepada generasi muda tanpa sebarang pembayaran. Di dalam geran, pindah milik melalui hebah ditulis sebagai 'hebah dengan suci hati'.

Seringkali hebahan yang dilakukan membabitkan individu-individu yang mempunyai pertalian darah seperti dari ibu kepada anak atau di kalangan adik-beradik. Hebah dilakukan sebelum pemilik meninggal dunia sama ada dilakukan secara formal iaitu menerusi pihak pentadbiran tanah atau tidak formal iaitu apabila berkumpulnya saudara mara. Dengan demikian suatu tanah itu dengan jelas menjadi hak milik orang yang menerima hebahan dan ia tidak boleh dipertikaikan atau dituntut oleh orang lain.

Hebahan seringkali dilakukan oleh orang sakit atau yang sudah tua dan tidak mampu lagi mengusahakan tanah. Dalam 'Undang-undang Sivil Islam' berkaitan dengan hebah, Fasal kedua ada menyebut mengenai hebahan yang dibuat oleh orang sakit. Perkara 877 menyebut bahawa:

" sekiranya orang yang tidak mempunyai waris menghadiahkan seluruh hartanya kepada seseorang dalam masa beliau sakit dan dia menyerahkannya, hadiah itu sah. Selepas daripada kematiannya, penjaga baitulmal tidak boleh masuk campur dalam harta peninggalan itu"

²⁹ Penterjemah : Md. Akhir Hj. Yaacob, Al Ahkam Al Adliyah - Undang Sivil Islam, DBP, K.L., 1990, m.s. 271.

Perkara 878 pula berbunyi :

" sekiranya seseorang suami yang tidak mempunyai waris lain menghadiahkan dan menyerahkan seluruh hartanya kepada isterinya semasa sakit dan demikian juga isterinya yang tidak mempunyai waris lain menghadiahkan hartanya kepada suaminya ketika sakit penjaga baitulmal tidak boleh campur tangan dalam harta peninggalannya."³⁰

Hebahan yang dilakukan semasa pemilik sakit dapat menghalang harta peninggalannya itu daripada dijadikan sebahagian daripada harta baitulmal. Dalam kajian yang dilakukan tidak ada harta yang dimasukkan ke dalam baitulmal. Menurut sumber daripada Pejabat Harta Pusaka Kecil, penyerahan sesuatu harta pusaka kepada baitulmal amat jarang berlaku.

Di dalam kajian ini, pengkaji mendapati sebanyak 14 kes terlibat dalam 'hebah secara suci hati'. Individu-individu yang terlibat mempunyai pertalian kekeluargaan yang rapat seperti antara ibu dan anak atau sesama saudara. Hebahan yang dilakukan semuanya selepas pembahagian pertama iaitu apabila tanah-tanah telah dipecahkan kepada ahli waris. Melalui hebahan ini individu yang menerima tidak perlu membayar wang kepada pemberinya tetapi kebanyakan penerima ada memberi wang sagu hati. Melalui cara ini, sesuatu tanah pusaka itu akan beredar di dalam litaran

³⁰ ibid m.s. 282

kekeluargaan sahaja. Mungkin dengan cara ini tanah pusaka dapat dikekalkan di dalam satu-satu keluarga. Hebahan yang dilakukan adalah seperti jadual di bawah.

Jadual 4.11 : Tukar milik melalui Hebah

PEMBERI	LUAS	PENERIMA	LUAS	HUB.	KAEDAH
Mek Nga Hassan	1.3	Budin Samat	1.3	anak	
Mek Said	1.4	Hasyim Khamis	1.4	anak	
Cik Nin	0.3	Yah Saidin	0.3	anak	
Hawa Abu	1.0	Som Arifin	1.0	sepupu	Satu kepada satu
Md. Nor	0.5	Kamaruddin	0.5	anak	
Ayob Husin	2.4	Ahmad Ayob	2.4	anak	
Mohd Ali	1.1	Suleha	1.1	isteri	
Awang Hassan	1.3	Cik Asa Awang	0.65	anak	
		Nen Awang	0.65	anak	
Ayob Husin	2.4	Hassan Taha	1.2	anak	Satu kepada
		Siti Aminah	0.6	menantu	dua
Din Arsyad	4.9	Khaltom Din	2.45	anak	
		Rahmah Din	2.45	anak	
Mek Qua Awang } Tosa Daud }	0.7	Halijah Awang } Seha Awang }	0.7	saudara saudara	Dua kepada dua
Wahab Daud } Cik Daud }	1.4	Eman Daud	1.4	saudara	Dua kepada satu

Jadual 4.11 menunjukkan hebah yang dilakukan oleh pemilik-Pemilik tanah. Jumlah keseluruhan pemberi hebah ialah seramai 14 orang dan penerima seramai 16 orang. Daripada jadual didapati Pemberi dan penerima hebah boleh berlaku dengan cara 'seorang Pemberi kepada seorang penerima', seorang pemberi kepada dua Penerima, dua pemberi kepada seorang penerima dan beberapa

pemberi kepada beberapa penerima. 7 pemberi telah menghebahkan tanah mereka kepada 7 penerima di mana 6 daripada penerima terdiri daripada peringkat anak. Seorang sahaja pemberi menghebahkan tanah kepada sepupu. Di dalam geran didapati bahawa saudara sepupu itu turut memegang sebahagian daripada pembahagian tanah pertama.

Tiga pemilik yang lain telah menghebahkan tanah dengan cara satu individu kepada dua orang penerima. Penerimaanya terdiri daripada 5 anak dan seorang menantu. Dua pemberi telah membahagikan tanahnya secara sama rata kepada anak-anak perempuan mereka. Seorang pemilik sahaja yang membahagikan tanahnya dengan cara 2 : 1 kepada anak lelaki dan menantunya. Lain-lain pemberi telah menggunakan cara 'beberapa pemberi kepada beberapa penerima' dengan cara bergabung milik tanah tersebut. Mek Qua Awang dan Tosa Awang telah bersetuju menyerahkan bahagian masing-masing kepada Halijah Awang dan Seha Awang. Dengan ini mereka tidak lagi mempunyai kuasa kepada tanah itu. Terdapat juga dua pemberi menghebah tanah kepada seorang penerima iaitu Wahab Daud dan Cik Daud telah bergabung tanah mereka dan menghebahkan kepada saudara seibu sebapa, Eman Daud.

Konsep pembahagian ini di dalam berbeza sedikit dengan Pembahagian pusaka kerana ia tidak melibatkan ramai pemilik. 7 Pemberi atau 50 % pemberi hebah telah menyerahkan tanah kepada seorang individu sahaja. 3 pemberi atau 21.4 % menghebah kepada dua individu. Hanya satu kes pemberian dua individu kepada seorang penerima. Satu kes juga beberapa pemberi kepada beberapa penerima atau 14.3 % daripada hebahan yang dilakukan.

Jika dilihat kepada keluasan yang terlibat dalam konsep hebah, didapati bahawa keluasannya adalah kecil iaitu tidak melebihi 2.5 relong yang diperolehi oleh penerima. 50 % daripada penerima menerima kurang daripada 1 relong. Oleh itu salah satu sebab kenapa berlaku hebah ialah kerana keluasan tanah yang dimiliki itu adalah kecil dan tidak lagi ekonomik untuk dibahagikan lagi atau diusahakan oleh mereka. Sebab kedua ialah mungkin faktor umur yang tidak mengizinkan pemberi-pemberi mengusahakan tanah itu. Bilangan anak yang menerima hebahan ialah seramai 10 atau 71.0 % daripada keseluruhan penerima.

Ringkasnya di sini dapat dikatakan bahawa hebah merupakan satu konsep tukar milik yang dilakukan oleh penduduk kampung dan juga merupakan satu cara pembahagian. Jika dibandingkan hebah dengan pembahagian tanah pusaka yang dilakukan, hebah tidak membenarkan ramai pemilik dan keluasan tanah pula adalah kecil. Antara faktor-faktor yang membenarkan hebah berlaku ialah kerana usia dan keluasan tanah yang kecil. Hebah juga dapat dilihat sebagai tukar milik tanah yang jelasnya kepada seorang penerima.

4.3.2. Penjualan

Kaedah kedua yang menyebabkan pertukaran milik ialah melalui penjualan tanah pusaka. Penjualan tanah pusaka telah dilaksanakan oleh 28 orang waris. Namun penjualan tanah-tanah pusaka ini tidak terbuka kepada orang luar. Ia berlaku di kalangan ahli keluarga atau dengan individu yang mempunyai pertalian kekeluargaan. Ini adalah kerana bahagian-bahagian yang dijual tidak melebihi 3.0 relong. Penjualan tersebut berlaku di kalangan saudara mara yang berada di kampung atau tinggal di

JADUAL 4.12 : PENJUALAN TANAH DI KALANGAN PENDUDUK

PENJUAL	KELUASAN	PEMBELI	KELUASAN	HUBUNGAN	LOT
ABD. RAZAK HUSIN	0.6	HAMZAH MD NOR ABD RAHIM ABAS	0.6	SAUDARA	760
AROF HUSAIN	0.6	ISMAIL SAUD			
AHMAD BAKAR	0.3	SALMIAH AWANG	0.6	"	
SHAFIE BAKAR	0.3				
OSMAN HASSAN	2.5	DIN YAAKOB	2.5	"	
LAJIM HASSAN	2.5	YAHAYA YAAKOB	2.5	"	
HASYIM KHAMIS	1	MAT SALLEH SUDIN	1	"	764
MEK CHIK AWANG	0.6	RAMLI CHAT	0.6	"	
HALIMAH IBRAHIM	0.7	PUTIH MAT	0.6	"	766
NAH IBRAHIM	0.7	JAAFAR AWANG	0.7	"	
TEH IBRAHIM	0.7	PUTIH MAT	0.7	"	794
TOM AHMAD	0.3	JAAFAR AWANG	0.3	"	
AWANG CHIN	0.6	JAAFAR AWANG	0.6	"	
RAMLI SUDIN	0.6	JAMALUDIN DIN	0.6	"	
HASYIM KHAMIS	1.4	JAMALIAH MUSTAFA	1.1	"	799
HASYIM MD ZAIN	1.1	NOOSHIDA RIDZUAN	1.1	"	811
ABDULLAH ARSYAD	1.3	RAMLAH ARSYAD	1.3	"	808
TOM ARSYAD	0.6	CHE MA HASSAN	0.6	"	1595
EMRON ARSYAD	0.6	RAMLAH ARSYAD	0.6	"	
MOHD HARUN	1.9	DIN ARSYAD			1632
AJAR HANAFIAH	1				
RAMLAH ARSYAD	0.7	TAM ARSYAD RAMLAH ARSYAD	0.3	"	1595
			0.4	"	
HASSAN TAHA	1.7	SITI AMINAH HASSAN TAHA	0.3	ISTERI	784
			1.4		
BARIAH HASSAN	1.2	ISMAIL HASSAN	0.9	SAUDARA	793
ZAINAH HASSAN	1.2	BARIAH HASSAN	0.9	"	
BUDIN SAMAT	1.2	BUDIN SAMAT ZAINAH SAMAT	0.9	"	
			0.9	"	
YAH ARSYAD	0.2	BAHARI ARSYAD	0.2	"	765
SOFIAH AWANG					
JUMLAH :	28	26.1	23	26.1	

tempat lain.

Di dalam jadual 4.12 menunjukkan penjualan tanah masing-masing selepas pembahagian pertama. Semasa temubual dijalankan pengkaji mendapati pembeli-pembeli ini terdiri daripada mereka yang mempunyai pertalian kekeluargaan dengan penjual sama ada pembeli menetap di kampung ataupun tidak. Penjualan boleh berlaku dari seorang individu kepada seorang pembeli, seorang individu kepada lebih dari seorang pembeli, dua individu kepada seorang pembeli dan akhir sekali beberapa individu kepada beberapa pembeli.

Lazimnya penjualan yang berlaku ialah dari seorang pemilik kepada seorang pembeli. Tetapi seorang pembeli itu boleh menjadi orang yang sama. Misalnya di lot 794, didapati bahawa Putih Mat telah membeli bahagian Halimah Ibrahim dan Teh Ibrahim secara berasingan. Jaafar Awang telah membeli bahagian Nah Ibrahim, Tom Ahmad dan Awang Chin. Mereka ini mempunyai pertalian kekeluargaan yang dekat iaitu antara anak saudara dan ibu saudara dan juga saudara sepupu. Ada juga yang menjual bahagiannya kepada saudaranya yang lain seperti Ramlah Arsyad di lot 1595 telah membeli bahagian saudaranya Abdullah Arsyad dan Embon Arsyad. Pembelian dan penjualan ini mempunyai motif ekonomi iaitu untuk memudahkan pengusahaan tanah.

Satu lagi bentuk penjualan ialah dengan memasukkan nama pembeli tetapi tidak mencicirkan nama penjual seperti yang terdapat di lot 1595. lot 793 dan lot 784. Dengan lain perkataan, penjual berkongsi memilih tanah dengan pembelinya. Di dalam ketiga-tiga kes ini, pembeli merupakan saudara yang dekat kepada penjual iaitu saudara seibu sebapa dan juga isteri.

Penjualan dan pembelian ini lebih memperlihatkan konsep memilik bersama daripada mencari keuntungan daripada penjualan tanah tersebut.

Penjualan seterusnya yang berlaku ialah daripada dua pemilik tanah kepada seorang pembeli. Penjualan seperti ini terdapat di lot 760, 765 dan 1632. Walaupun terdapat gabungan penjual tetapi keluasan lot tanah adalah kecil iaitu antara 0.2 relong hingga 2.9 relong. Mungkin keluasan yang kecil menyebabkan mereka bergabung untuk menjual bahagian tersebut.

Selain daripada penjualan individu kepada individu terdapat satu kes penjualan yang dinamakan 'jual janji'. Menurut Hj. Salleh Hj. Buang:

" amongst the Malay community, the customary transaction of jual janji had long prevailed before the advent of Torrens System. Under this customary practice, the Malay owner could tap a ready source of financial aid based on the spirit of intracommunal assistant or gotong royong."³¹

Dalam penjualan yang berlaku dalam komuniti ini, pengkaji dapat mengesan satu penjualan yang berdasarkan jual janji iaitu di lot 766. Waris lot ini terdiri daripada seorang anak lelaki Hasyin Khamis dan dua perempuan iaitu Yam Khamis dan Yah Khamis. Bahagian Hasyim Khamis telah dijual kepada Mat Salleh b. Sudin iaitu suami kepada Yah Khamis. Menurut Mat Salleh Sudin, penjualan tanah tersebut adalah berdasarkan jual janji antara

³¹ Hj. Salleh Hj. Buang, Malaysia Torrens System, DBP, K.L., 1989 m.s. 229.

beliau dengan Encik Hasyim Khamis iaitu Encik Hasyim Khamis berjanji untuk mengambil semula tanahnya apabila mempunyai wang kelak. Jumlah penjualan tanah ialah sebanyak \$10,000. Pihak Encik Salleh juga berjanji tidak akan menjual bahagian tersebut kepada orang lain. Sehingga kini, Encik Hasyim masih tidak menebus janjinya untuk mengambil semula bahagian yang dijual. Tujuan Encik Hasyim menjual bahaginnannya ialah untuk mendapatkan modal permulaan perusahaan kereta sewa tetapi perusahaan itu tidak berjaya untuk dimajukan.

Merujuk pula kepada keluasan tanah yang terlibat di dalam penjualan, keluasan maksimum yang dijual ialah 2.5 relong dan keluasan minimum 0.2 relong. Jumlah keluasan ini adalah tidak ekonomik untuk dikerjakan. Menurut Rahimah Abdul Aziz, keluasan yang tidak ekonomis untuk dikerjakan ialah di bawah lima relong.

Dari aspek pembeli pula pengkaji mendapati bahawa pembeli-pembeli terdiri daripada penduduk kawasan yang sama atau mereka yang mempunyai pertalian kekeluargaan dengan penjual. Daripada jadual 4.12, pembeli-pembeli terdiri daripada saudara penjual sendiri. Ini adalah kerana orang luar kurang yakin dengan konsep pemilikan beramai-ramai akibat pembahagian tanah pusaka. Di samping itu, timbul kesukaran untuk membuat pemecahan geran apabila orang luar membeli tanah. Penjualan di dalam komuniti tidak menitik berat soal pemecahan geran. Penjualan hanya melalui prosedur penjualan di Pejabat Tanah dan hasil pertukaran dicatat di muka belakang geran.

Sifat kekeluargaan yang terjalin dan pertalian darah yang wujud telah mengukuhkan keyakinan di kalangan komuniti penduduk di

sini. Menurut seorang reponden di lot 766, salah seorang warisnya cuba menjual bahagiannya yang dimilikinya kepada orang luar dengan harga sebanyak dua puluh ribu ringgit. Penjualan tersebut sehingga kini masih belum dilakukan lagi kerana beberapa pembeli yang berminat telah membatalkan niat apabila mengetahui bahawa geran tanah untuk lot itu mengandungi ramai pemilik yang lain. Dengan itu penjualan-penjualan lain yang berlaku lebih tertumpu di kalangan saudara mara sahaja.

Pada kebiasaannya harga yang ditawarkan tidak bersifat untuk mencari keuntungan kerana penjualannya berlaku di kalangan keluarga. Ia terpulang kepada individu yang terlibat. Pihak Pejabat Tanah berfungsi untuk menilai bahagian yang hendak dijual. Bagi kawasan ini harga semasa bagi sekaki tanah adalah lapan puluh sen dan seekar berharga antara tiga puluh ribu sehingga tiga puluh empat ribu ringgit. Harga ini agak tinggi kerana kedudukan kampung yang terletak berhampiran dengan bandar Sungai Petani dan kini sedang di dalam proses kemajuan. Harga tertinggi yang pernah ditawarkan ialah sepuluh ribu ringgit terendah lima ratus ringgit mengikut bahagian yang dijual.

Secara amnya antara sebab-sebab penjualan tanah ialah waris ingin menunaikan haji, pemilik telah pun mempunyai tempat tinggal di tempat lain, waris ingin memulakan perniagaan sendiri contohnya perusahaan kereta sewa, faktor umur iaitu pemilik sudah tua dan tidak mampu mengusahakan tanah dan bahagian yang diterima kecil untuk diusahakan. Maka dengan itu penjualan berlaku di kalangan saudara mara yang mempunyai bahagian yang sama di dalam satu-satu lot atau ahli keluarga lain yang berminat untuk mengerjakan tanah tersebut.

KESIMPULAN

Daripada perbincangan mengenai bentuk-bentuk pembahagian yang dijalankan oleh penduduk kampung satu pola umum dapat dikesan iaitu majoriti penduduk di sisi lebih cenderung untuk mengikuti pembahagian secara faraid iaitu anak lelaki mendapat 2 bahagian daripada anak perempuan. Daripada pembahagian pertama sahaja didapati bahawa 82.8 % mengikut cara ini, 8.85 % menghebahkan tanah kepada wairis dan hanya 11.4 % sahaja yang membahagikan secara sama rata di kalangan waris tanpa mengira jantina. 2.85 % lagi belum dibahagikan. Begitu juga pembahagian kedua yang dijalankan, nisbah 2 : 1 yang dipraktikkan.

Kepentingan ikatan kekeluargaan diperlihat dalam soal pembahagian ini dan juga dan penjualan yang dilakukan. Keutamaan penerima harta pusaka ialah anak lelaki dan anak perempuan. Apabila berlaku kematian pewaris maka peluang penerimaan selanjutnya diberi kepada anak-anak pewaris dan ahli keluarga yang lain.

Seterusnya dilihat kepada konsep hebah yang dilakukan oleh waris. Apabila pembahagian yang diterima dianggap kecil untuk dibahagikan maka waris menghebah bahagiannya kepada penerima selanjutnya. Seringkali hebahan yang dilakukan tidak melibatkan waris baru yang ramai dan keluasannya kecil daripada pembahagian yang dilakukan. Hebahan juga dikatakan bergantung kepada sikap keutamaan ibu bapa kepada anak-anak yang mereka sayangi. Menurut Wilson, hebah merupakan satu cara memberi anak perempuan bahagian yang lebih besar daripada apa yang

diperuntukkan mengikut sistem faraid.

Apa yang penting hasil daripada pembahagian ini ialah wujudnya pola pemilikan yang ramai kepada sesuatu bidang tanah yang tetap keluasannya.

BAB 5

MASALAH DAN KESAN PEMBAHAGIAN

MASALAH DAN KESAN PEMBAHAGIAN

Proses pembahagian tanah pusaka merupakan satu proses yang rumit kerana ia bukan sahaja melibatkan satu jenis undang-undang tetapi merangkumi undang-undang sivil dan undang-undang Islam. Pembahagian ini juga melibatkan sentimen kekeluargaan yang boleh menimbulkan pelbagai konflik dan masalah. Dalam bab ini, tumpuan diberi kepada masalah yang dihadapi semasa pembahagian sama ada di peringkat pentadbiran atau peringkat komuniti dan dilihat juga kepada kesan-kesan yang dihadapi selepas pembahagian tanah pusaka.

5.1 MASALAH DI PERINGKAT PENTADBIRAN

Sebarang urusan mengenai harta pusaka tak alih tanah diuruskan oleh Pejabat Harta Pusaka Kecil, Sungai Petani. Tuntutan oleh waris untuk membahagikan tanah, memanggil bicara, memproses permohonan waris dan segala hal bersangkutan dengannya diuruskan oleh bahagian ini.

Bahagian hal ehwal harta pusaka kecil ini ditubuhkan sejak tahun 1974. Pejabat Harta Pusaka Kecil ini meliputi seluruh kawasan Kuala Muda. Sejak 1hb Mac 1974 sehingga Februari 1991, jumlah fail yang terdapat di sini adalah sebanyak 3257 yang meliputi soal pembahagian harta pusaka tanpa mengira kaum. Dalam penyelesaian sesuatu kes pihak pentadbir pusaka bekerjasama dengan mahkamah syariah dan sivil untuk menentukan bahagian dan kemudian dengan pihak pejabat tanah untuk menentukan kawasan dan pengesahan di dalam geran.

Menurut Puan Suhana, kerani bahagian harta pusaka, masalah yang sering dihadapi oleh pihak pentadbir ialah waris yang tidak hadir semasa perbicaraan, boleh menyebabkan kes tertangguh, borang-borang permohonan tidak diisi dengan betul. Selepas pembahagian pula ada ahli waris yang tidak berpuas hati dengan bahagian yang diperolehi dan mereka mahu diselesaikan di mahkamah sivil, sorok waris dan sebagainya.

Dalam menyelesaikan masalah wujud yang, pihak yang terlibat ada membuat laporan setiap bulan yang dikenali sebagai Laporan Prestasi Unit. Pengkaji dibenarkan untuk menganalisa laporan-laporan berkenaan iaitu, empat laporan yang dikeluarkan pada bulan Februari bagi tahun-tahun 1988, 1989, 1990 dan 1991. Analisa bagi kawasan Kuala Muda, kes-kes perbicaraan dan penyelesaian pusaka bagi bulan Februari untuk empat tahun adalah seperti di bawah:

Jadual 5.1 : Kes-kes perbicaraan/ Penyelesaian Pusaka
Bulan Feb bagi tahun-tahun tertera

PERKARA		1988	1989	1990	1991
Jum. Fail sejak 1.3.74	(A)	2591	2782	3034	3257
Baki bulan lepas	(B)	111	82	81	66
Kes terima bulan laporan	(C)	21	19	23	25
Jumlah dalam tangan	(B)+(C)	132	101	104	91
Panggil Bicara	(E)	30	19	21	8
Selesai	(F)	27	18	21	8
Baki (D - F)	(G)	105	83	83	83

Sumber : Laporan Prestasi Unit, Pejabat Harta Pesaka Kecil

Dari jadual di atas, didapati kes-kes yang selesai adalah jauh lebih rendah daripada kes-kes yang ada. Banyak kes-kes tertangguh disebabkan menunggu faraid dari mahkamah syariah, menunggu keputusan rayuan mahkamah tinggi atau syariah, menunggu borang C iaitu borang yang dihantar kepada mahkamah tinggi Kuala Lumpur untuk difailkan permohonan dan keizinan bagi pihak Pejabat Harta Pesaka Kecil meneruskan proses permohonan waris dan masalah waris yang tidak hadir tiga kali berturut-turut di mahkamah syariah untuk menyelesaikan masalah pembahagian.

Masalah-masalah ini timbul disebabkan oleh kelemahan sikap kerjasama antara waris yang boleh menyebabkan kelewatan penyelesaian sesuatu kes. Dari segi pentadbiran pula, untuk pembahagian harta orang-orang Islam ia terpaksa melalui dua mahkamah yang berbeza dasarnya iaitu mahkamah Sivil dan mahkamah Syariah. Untuk satu-satu kes, pihak Pejabat Harta Pesaka Kecil terpaksa menghantar satu permohonan kepada Mahkamah Tinggi Kuala Lumpur untuk menyemak sama ada permohonan ahli waris tersebut pernah dilakukan oleh mana-mana pejabat Harta Pesaka yang lain. Untuk mendapat jawapan pihak ahli waris terpaksa menunggu dua hingga tiga minggu. Selepas mendapat keizinan barulah proses yang selanjutnya dilakukan. Prosedur-prosedur ini melewati proses pembahagian tanah pusaka.

5.2 MASALAH DI TEMPAT KAJIAN

Masalah yang wujud di tempat kajian adalah berbeza dari masalah yang wujud di bahagian pentadbiran. Analisis ke atas geran-geran tanah tidak mencerminkan sebarang masalah. Nama-nama ahli waris yang tertera tidak dapat dipertikai lagi kesahan

pemilikan mereka.

Secara temubual dengan ahli-ahli waris, pengkaji mendapati ada masalah pembahagian yang timbul. Walaupun peratusannya kecil iaitu 5.7 % daripada keseluruhan pembahagian tetapi masalah ini menjejaskan seluruh generasi dari pendapat harta pusaka. Masalah tersebut ialah masalah "sorok waris". Kemungkinan peraturan ini lebih besar tetapi tidak ada waris yang mahu mengungkitkan masalah ini kerana ia melibatkan sentimen kekeluargaan dan boleh mencetus kontroversi di kalangan saudara mara. Apa yang ditemui jelas menunjukkan bahawa masalah ini boleh menimbulkan rasa tidak puas hati dan konflik.

Contoh yang dikemukakan di sini ialah di lot 768 iaitu kawasan kebun getah seluas 6.2 relong. Pembahagian tanah pusaka berlaku selepas pemilik asal meninggal dunia dan ia dibahagikan kepada waris yang terdiri daripada enam orang anak pemilik, seorang menantu (wakil suaminya yang telah meninggal dunia) dan lima orang cucu. Keadaan yang sebenarnya ialah pemilik tersebut mempunyai lapan orang anak iaitu lima lelaki dan tiga perempuan. Salah seorang anak lelakinya telah meninggal dunia dan bahagian tersebut diterima oleh menentukan anak-anak. Seorang lagi waris perempuannya juga telah meninggal dunia sebelum pembahagian tetapi bahagian untuk anak perempuan tersebut tidak diagihkan kepada ahli waris yang selanjutnya iaitu anak lelaki simati.

Maka dari sini timbulnya kes sorok waris iaitu semasa pembahagian tanah dilakukan nama anak perempuan yang telah meninggal tidak dimasukkan dan waris yang selanjutnya tidak diberitahu mengenai pembahagian tersebut. Oleh itu tidak ada

bahagian untuk simati dan anak-anak simati seterusnya tidak ada kuasa ke atas tanah itu. Mengikut hukum faraid ahli-ahli waris wajib diberitahu dan pembahagian hendaklah dilakukan dengan seadil-adilnya.

Kesan "sorok waris" ini ialah kerugian kepada satu pihak dan seterusnya keseluruhan generasi pihak tersebut kerana kehilangan kuasa ke atas sebidang tanah. Responden yang ditemui, memberitahu bahawa beliau tidak dapat berbuat apa-apa untuk mengembalikan haknya kerana pembahagian dilakukan tanpa pengetahuannya. Pihak Pejabat Harta Pesaka ada memberi tempoh selama 14 hari ke atas sebarang permohonan berhubung dengan permohonan pembahagian. Sekiranya tidak ada bantahan maka permohonan itu akan diproses untuk pembahagian sepertimana yang dituntut oleh ahli waris berkenaan.

Mangsa sorok waris ini menumpang di tanah bapa saudaranya, iaitu salah seorang waris. Beliau mempunyai perjanjian bertulis iaitu beliau dibenarkan tinggal di tanah berkenaan sehingga satu tempoh yang tidak dihadkan tetapi sekiranya pemilik tanah tersebut ingin mengambil balik tanah yang didiami, beliau hendaklah menyerahkan kembali tanpa sebarang bayaran atau tuntutan gantirugi. Apa yang diperlihatkan di sini ialah ketidakadilan yang dilakukan oleh masyarakat. Sorok waris boleh mencetuskan satu perbalahan di dalam keluarga.

Pengkaji telah digesa oleh responden supaya bersemuka dengan waris yang lain untuk bertanyakan kedudukan beliau. Temubual dijalankan dengan waris berkenaan tetapi tidak ada di antara mereka yang menyebut tentang kematian waris perempuan tersebut. Bila masalah ini dirujuk kepada Pejabat Harta Pesaka Kecil, pihak

pentadbiran tidak dapat berbuat apa-apa sesudah sesuatu pembahagian diluluskan kecuali individu yang terlibat memohon semula kepada mereka supaya fail pembahagian tanah pusaka dibuka kembali. Ini memerlukan masa yang lama dan juga kos. Untuk responden yang terbabit di dalam masalah ini, beliau tidak mampu untuk merayu semula kepada pihak pentadbiran kerana ini akan mencetuskan krisis yang lebih serius di kalangan saudara maranya. Selain daripada itu beliau juga tidak mampu untuk menanggung sebarang kos pembayaran disebabkan pendapatannya yang kecil dan tidak menentu.

Selain daripada sorok waris, masalah lain yang timbul di dalam pembahagian tanah pusaka ialah apabila pembahagian tidak dijalankan dengan secepat mungkin. Kampung Sungai Layar Ujong merupakan satu kawasan yang sedang dibangunkan. Dalam tempoh sepuluh tahun kebelakangan ini, tanah-tanah yang terdapat di sini telah diambil untuk pembinaan jalanraya. Bagi lot-lot tanah yang terlibat, kerajaan membayar pampasan untuk bahagian yang diambil dengan kiraan sekaki lapan puluh sen. Bagi lot tanah yang telah lengkap senarai waris dan bahagian-bahagiannya maka soal pembayaran tidak menjadi masalah. Tetapi bagi tanah-tanah yang tidak dibereskan lagi soal pembahagian maka pihak kerajaan tidak dapat membayar wang pampasan.

Masalah ini dihadapi oleh responden di lot 2740 di mana pembahagian tanah masih belum dijalankan lagi. Jalan raya telah dibina melalui tanah ini. Jadi pihak kerajaan terpaksa membayar wang pampasan tetapi pemiliknya yang sebenar telah meninggal dan warisnya tidak melakukan apa-apa untuk menyelesaikan masalah ini.

Pihak kerajaan juga tidak dapat berbuat apa-apa sehingga ahli waris menyelesaikan masalah pembahagian, barulah wang pampasan dibayar.

Banyak masalah yang timbul dalam pengurusan tanah pusaka terutama bagi kes-kes yang melibatkan pengambilan tanah untuk tujuan pembangunan dan pembinaan infrastruktur. Bagi penduduk kampung yang telah menerima pampasan ia tidak menjadi masalah tetapi ada penduduk kampung yang menerima pampasan yang tidak setimpal dengan apa yang diambil oleh pihak kerajaan. Contohnya di dalam Fail PTKM/J/14/77 SF 3 ada mengandungi tuntutan-tuntutan penduduk ke atas pampasan tanah yang diambil oleh JKR untuk jalanraya. Salah satunya ialah surat rasmi dari Pengerusi Jawatankuasa Keselamatan dan kemajuan kampung kepada pihak berkenaan mengenai pembayaran yang tidak seimbang yang dilakukan oleh pihak kerajaan. Antara lainnya mereka menyatakan bahawa pembayaran pampasan pada tahun 1980 adalah dengan cara ugut dan menakutkan pihak tuan tanah semasa penilaian dijalankan iaitu sekiranya pihak tuan tanah tidak mahu menerima sebanyak yang diberi maka mereka akan melepas sahaja. Perkara lain yang disebut ialah bahawa tawaran pampasan dibuat secara borong misalnya surat penilaian seorang pemilik adalah sebanyak 3,320 ringgit tetapi bayaran yang diterima adalah 2,350 ringgit sahaja.

Masalah yang timbul ini mungkin disebabkan oleh terdapat ramainya pemilik di dalam satu-satu geran yang boleh merubahkan nilai harga tanah seorang individu dengan individu yang lain. Oleh itu, tumpuan selanjutnya ialah kepada kesan-kesan pembahagian tanah pusaka yang memungkinkan timbulnya masalah-masalah ini.

5.3 KESAN PEMBAHAGIAN

Sebagaimana yang telah disebutkan dalam bab empat, pembahagian tanah pusaka berlaku dalam beberapa cara iaitu faraid, hebah dan sama rata. Juga telah disebutkan bahawa pembahagian yang dijalankan telah membawa kepada pemilikan beramai-ramai dalam sesuatu lot tanah. Jadi tumpuan selanjutnya ialah melihat kesan-kesan pembahagian yang diamalkan oleh penduduk. Apakah kesannya kepada tanah serta corak penggunaannya dan apakah kesan pemilikan yang ramai kepada tanah?

5.3.1 Kesan pembahagian ke atas tanah

Pembahagian yang dilaksanakan oleh penduduk jelas menunjukkan kemasukkan ramai pemilik ke atas satu-satu lot tanah. Jumlah keluasan tanah pusaka yang dikaji ialah 171.6 relong yang dimiliki oleh 35 orang pemilik. Selepas pembahagian pertama jumlah pemilik tanah meningkat kepada 168 orang. Sebelum pembahagian, dilihat bahawa purata milik tanah kepada seorang individu ialah 4.9 relong. Selepas pembahagian ia puratanya menurun kepada lebih kurang 1 relong seorang.

Apa yang cuba dibincangkan di sini ialah pola pemilikan tanah telah mengecil. Pada peringkat sebelum pembahagian pemilikan tanah adalah seperti di jadual berikut :

Apa yang cuba dibincangkan di sini pola pemilikan tanah telah mengecil. Pada peringkat sebelum pembahagian pemilikan tanah adalah seperti di jadual berikut :

Jadual 5.2 : Keluasan Tanah Pusaka sebelum Pembahagian

KELUASAN/RELONG	BIL/LOT	%
0.1 - 2.0	2	5.7
2.1 - 4.0	10	28.6
4.1 - 6.0	14	40.0
6.1 - 8.0	5	14.4
8.1 - 10.0	1	2.8
10.1 - 12.0	2	5.7
Lebih 12.0	1	2.8
JUMLAH	35	100.0

Bilangan lot yang tercatat di jadual adalah merangkumi lot-lot yang belum dibahagikan mengikut faraid, hebah dan sama rata. Ia adalah keluasan pemilikan asal oleh 35 orang pemilik merangkumi tanah bendang, kampung dan kebun getah.

Daripada keluasan yang tertera, 40.0 % berada dalam keluasan 4.1 sehingga 6.0 relong, 28.6 % lot berada dalam keluasan 2.1 hingga 4.0 relong, 14.4 % pada keluasan 6.1 relong hingga 8.0 relong. 5.7 % pada keluasan 0.1 % hingga 2.0 relong dan 10.1 hingga 12 relong. Dari sini dapat dilihat bahawa pemilikan ramai pada keluasan 4.1 hingga 6.0 relong. Tidak ada keluasan di bawah satu relong.

Selepas pembahagian pertama dilakukan, keluasan pemilikan tanah adalah seperti jadual di bawah. Pengiraan pemilik ini berdasarkan kepada semua kategori di dalam pembahagian pertama sama ada individu menghebah, membahagi secara faraid dan adat.

JADUAL 5.3 : BILANGAN PEMILIK MENGIKUT KELUASAN SELEPAS PEMBAHAGIAN PERTAMA

KELUASAN / RELONG	BIL. PEMILIK	%
0.1 - 1.0	108	64.3
1.1 - 2.0	36	21.4
2.1 - 3.0	14	8.3
3.1 - 4.0	4	2.4
4.1 - 5.0	5	3.0
5.1 - 6.0	1	0.6
JUMLAH	168	100.0

Jadual 5.3 memperlihatkan perubahan yang ketara kepada pemilikan tanah. Selepas pembahagian pertama setiap waris yang tertera namanya pada geran mendapat bahagian yang kurang daripada enam relong. Paling ketara jumlah keluasan yang dimiliki ialah di bawah satu relong iaitu seramai 108 orang atau 64.3 % daripada jumlah keseluruhan pemilik. Hanya 21.4 % memiliki keluasan antara 1.1 hingga 2 relong. 8.3 % memiliki 2.1 hingga 3.0 relong. 2.4 % memiliki kawasan seluas 3.1 hingga 4 relong. 3.0 % atau 5 pemilik sahaja yang memiliki kawasan seluas 4.1 hingga 5.0 relong. Hanya seorang pewaris yang memiliki kawasan seluas di antara 5.1 hingga 6.0 relong. Analisis geran ini ialah dengan mengandaikan bahawa setiap individu berhak kepada bahagian masing-masing. Kemungkinan pada situasi yang sebenar tidak semua di antara mereka yang mengambil bahagian masing-masing.

Pola yang cuba ditonjolkan di sini ialah tentang pemilikan tanah di kalangan orang Melayu akibat daripada pembahagian tanah.

Dari sudut pembangunan dan ekonomi pengerjaan tanah sedemikian amat tidak ekonomik. Oleh itu walaupun pihak-pihak tertentu cuba untuk memodenkan sektor pertanian di kawasan luar bandar dengan memberi bantuan infrastruktur atau modal tetapi tidak melihat masalah ini, segala bantuan berkenaan tidak dapat membantu golongan petani. Menurut Ozay Mehmet, percubaan untuk memodenkan penanaman padi di Malaysia tanpa mengubah struktur pemilikan tanah telah membawa kepada kemiskinan kerana kelaparan tanah di kalangan petani terus ujud. Beliau melihat masalah ini sebagai kesan perlaksanaan hukum faraid.

Rahimah Abdul Aziz turut memberi pandangan yang sama mengenai masalah tanah yang dihadapi oleh golongan petani. Menurut beliau masalah kelaparan tanah di kalangan rakyat Malaysia telah timbul bukan kurangnya tanah tetapi disebabkan pemilikan dan penguasaan tanah yang tidak sama rata dan ketidakupayaan masyarakat untuk memiliki saiz tanah yang luas. Saiz keluasan tanah petani adalah agak kecil dan tidak ekonomik yakni lima ekar ke bawah. Menurut Rahimah, masalah pemecahan tanah pusaka kepada waris yang ramai bilangannya dianggap sebagai satu fakta yang menyebabkan orang Melayu semakin miskin.

5.3.2 Kesan pembahagian kepada penggunaan tanah

Pembahagian tanah pusaka juga telah merubah corak penggunaan tanah di kampung ini. Seperti yang telah dijelaskan penggunaan tanah kampung dibahagikan kepada tanah sawah, kebun kecil getah dan tanah kampung. Dilihat kepada keseluruhan corak pengusahaan tanah sawah telah dibahagikan kepada pemilik yang mewarisi

bahagian tersebut. Semasa temubual, pengkaji mendapati waris-warisan tanah mengerjakan bahagian masing-masing bergantung kepada keluasan. Waris yang mempunyai bahagian kurang daripada satu relong biasanya menyerahkan kepada seorang saudara mereka untuk mengerjakan tanah tersebut. Malah ada beberapa pewaris yang mengerjakan keseluruhan tanah yang diwarisi dan mereka menggunakan budi bicara sendiri dalam membahagikan hasil yang diperolehi. Bagi kawasan padi, tidak banyak perubahan dalam pengusahaan. Cuma tanah yang dikerjakan kecil sedikit daripada tanah asal.

Kesan pembahagian telah mengubah corak penggunaan tanah kebun kecil getah. Kedudukan tanah kampung dan kebun getah lebih kurang bertindan antara satu sama lain. Semasa 'pilot survey', pengkaji dapati ada tanah-tanah kebun yang dijadikan petempatan. Contohnya di lot 760. Tiga waris telah mendirikan rumah masing-masing di tanah kebun getah. Dengan itu kawasan tanah petempatan telah berkembang.

Dari segi penggunaan tanah, secara amnya terdapat perbezaan penggunaan tanah iaitu dari tanah kebun getah kepada tanah petempatan. Bagi tanah-tanah sawah pula, terdapat perbezaan pemilikan dan pengusahaan. Bagi waris yang tidak menetap di kampung ini, biasanya menyerahkan bahagiannya untuk diusahakan oleh saudara yang tinggal di sini.

KESIMPULAN

Sebagai sambungan kepada pembicaraan mengenai pembahagian tanah pusaka, bab ini telah melihat hasil pembahagian yang telah mengujudkan masalah dan kesannya di dalam komuniti kampung. Masalah yang ujud melibatkan pihak berkuasa dan masyarakat. Proses pembahagian tanah pusaka agak kronik kerana ia melibatkan dua sistem perundangan yang bercanggah pada dasarnya iaitu syariah dan sivil. Sudah sampai masanya kini, masalah pembahagian tanah pusaka yang melibatkan orang Islam diselesaikan dan ditadbirkan di bawah satu undang-undang. Ini akan mempercepatkan proses pembahagian dan meninggikan lagi kedudukan mahkamah syariah.

Persoalan dasar yang lebih penting ialah mengenai kesan pembahagian tanah pusaka kepada masyarakat Melayu. Walaupun kajian yang dilakukan meliputi kawasan yang kecil tetapi ia mengungkap satu masalah sosial yang dihadapi oleh masyarakat Melayu umumnya iaitu pemilikan saiz tanah yang kecil dan sebab terjadinya demikian. Beberapa pihak melihatnya sebagai akibat daripada perlaksanaan hukum faraid. Bagi masyarakat Islam, perlaksanaan dasar ini tidak dapat dielakkan. Siapakan yang harus disalahkan di dalam situasi begini. Islam membenarkan pemilikan harta tetapi tidak mengujudkan feudalism atau kapitalisma. Begitu juga undang-undang syarak yang diperturunkan kepada umat Islam hanyalah sebagai panduan untuk diikuti. Terpulanglah kepada kebijaksanaan manusia untuk menyelesaikan masalah-masalah yang dihadapi.

Dalam masalah kemiskinan orang Melayu yang dikaitkan dengan pengusahaan tanah yang kecil dan tidak ekonomik sudah lama diperkatakan. Kajian ini menunjukkan bahawa kesan pembahagian tanah menyebabkan 64.3% waris memiliki tanah kurang daripada 1 relong.

BAB 6

KESIMPULAN

DAN

PENUTUP

BAB 6

KESIMPULAN

DAN

PENUTUP

KESIMPULAN DAN PENUTUP

Tanah merupakan satu sumber penting bagi manusia. Ahli ekonomi misalnya bila bercakap mengenai asas pengeluaran yang penting akan meyebut tanah sebagai salah satu sumber selain daripada modal dan buruh. Tanah juga merupakan asas yang penting di dalam arus pembangunan dan kemajuan. Bagi negara Malaysia yang terkenal dengan pertanian, amat bergantung kepada penggunaan tanah. Walaupun kini negara sedang menuju kepada negara perindustrian namun keperihatinan kepada tanah pertanian tidak boleh diabaikan.

Kepentingan tanah kepada manusia telah menarik minat pengkaji untuk menjalankan kajian tentang tanah juga. Tetapi tumpuan pengkaji hanyalah kepada konsep tanah pusaka yang diwarisi oleh orang Melayu. Kajian dijalankan ke atas sebuah perkampungan orang Melayu yang terletak berhampiran dengan bandar. Bila bercakap mengenai tanah pusaka, jelas tergambar mengenai corak pembahagian yang digunakan oleh penduduk. Ada pendapat yang mengatakan bahawa pembahagian tanah masyarakat Melayu adalah berdasarkan pembahagian mengikut adat dan ada pendapat yang mengatakan bahawa ianya mengikut faraid.

Hasil yang diperolehi di dalam kajian ini ialah pembahagian tanah pusaka boleh dilakukan melalui tiga cara iaitu faraid, pembahagian sama rata dan hebah. Bagi masyarakat kampung ini, corak pembahagian yang lebih dominan yang digunakan ialah pembahagian mengikut faraid di mana 83 % daripada pembahagian pertama yang dijalankan mengikut cara ini. Ini bermakna pembahagian tanah yang dilakukan adalah berdasarkan 2 : 1 di

antara anak lelaki dan anak perempuan yang merupakan pewaris utama.

Di dalam pembahagian pertama mengikut faraid, anak lelaki seramai 51 orang mendapat keluasan sebanyak 76.2 relong, manakala anak perempuan seramai 58 orang hanya mendapat 53.6 relong. Lain-lain ahli keluarga walaupun jumlahnya agak ramai iaitu 33 orang tetapi keluasan yang diperolehi ialah 7.7 relong dan golongan isteri pula sejumlah 6 orang mendapat keluasan 3.4 relong. Apa yang cuba ditonjolkan ialah pembahagian yang dijalankan telah membenarkan anak lelaki menguasai bidang tanah yang lebih luas daripada anak perempuan.

Cara kedua yang digunakan ialah dengan membahagikan tanah secara sama rata antara anak lelaki dan anak perempuan. Sebanyak 11.4 % pembahagian telah dijalankan mengikut kaedah ini. Pembahagian secara hebah pula pada peringkat pembahagian pertama hanya merangkumi 2.9 % sahaja. Kaedah pembahagian hebah ini meningkat pada pembahagian kedua. Sebanyak 14 pemilik telah melakukan hebah ke atas tanah mereka tetapi keluasan tanah hebah adalah lebih kecil daripada keluasan tanah yang dibahagikan dan bilangan orang yang menerimanya juga tidak ramai. Selain itu, pembahagian menurut hebah juga boleh mengikut kehendak pembahagian pemilik sendiri iaitu anak lelaki dan perempuan boleh mendapat bahagian yang sama. Menurut pendapat Wilson pula, anak perempuan boleh mendapat bahagian yang lebih dari anak lelaki melalui hebah ini. Hebah merupakan satu cara tukar milik harta tanah yang berlaku di kalangan penduduk. Fujimoto melihat hebah dan pusaka sebagai pemberian percuma dari generasi tua kepada

generasi muda.

Tanah pusaka juga boleh bertukar milik melalui penjualan yang berlaku. Selepas pembahagian dijalankan ada waris-warisan yang menjualnya kepada sesama waris yang menerima bahagian atau ada juga yang menjual kepada saudara mara yang lain. Apa yang ketara di dalam kajian ini ialah tidak ada penjualan yang berlaku kepada orang luar dari ikatan kekeluargaan.

Walau apapun corak pembahagian yang digunakan, kesannya sama sahaja, iaitu tanah bertukar milik dan perpecahan tanah berlaku. Waris-warisan yang menerima bahagian akan menentukan corak penggunaan seterusnya tetapi tidak semua waris yang menerima bahagian menuntut hak masing-masing. Bagi waris yang tidak menetap di kampung, bahagian mereka digabungkan dengan bahagian yang diusahakan oleh saudara lain. Terpulanglah kepada individu yang mengerjakan tanah untuk membayar hasil kepada pemilik kerana ada di antara waris yang tidak menuntut hasil yang diperolehi.

Sebahagian yang lain menuntut untuk mengerjakan tanah masing-masing terutama selepas pembahagian pertama berlaku. Ini menyebabkan tanah yang diusahakan dilihat sebagai tidak ekonomik. Bagi Rahimah Abd. Aziz keluasan tanah yang tidak ekonomik ialah di bawah lima relong. Di dalam kajian ini, selepas pembahagian tanah pusaka berlaku, keluasan tanah yang tertinggi ialah enam relong di mana hanya seorang sahaja waris yang memiliki keluasan ini daripada jumlah keseluruhan 168 orang. 167 waris lagi memiliki keluasan di bawah lima relong. Paling ramai memiliki keluasan antara 0.1 hingga 1.0 relong iaitu seramai 108 orang.

Daripada data yang diperolehi, jelas menunjukkan pembahagian

tanah yang berlaku mengecilkan tanah penduduk. Ramai sarjana lain melihat keluasan tanah yang kecil ini sebagai punca kemiskinan orang Melayu. Kajian Ozay Mehmet mendapati bahawa golongan miskin yang kedua besarnya di Malaysia ialah pesawah padi. Teknologi Hijau yang diperkenalkan bersama pelaburan infrastruktur, rancangan subsidi dan perkhidmatan lain didapati gagal mengubah keadaan ini. Walaupun dasar ini bertujuan untuk memaksimumkan pengeluaran padi dan hasil pengeluaran setiap unit tanah tetapi masih tidak dapat mengatasi masalah kemiskinan.

Ini adalah kerana usaha memodenkan penanaman padi dilakukan tanpa mengubah struktur pemilikan tanah yang sedia ada. Oleh itu kelaparan tanah terus meningkat di kalangan petani. Dalam melihat masalah ini, wujud beberapa persoalan yang perlukan difikirkan. Adakah sistem faraid yang menjadi punca wujudnya masalah kelaparan dan pengecilan tanah di kalangan petani? Atau sikap orang Melayu sendiri yang beranggapan bahawa pembahagian tanah pusaka itu bererti setiap waris perlu menuntut hak masing-masing. Sekiranya orang Melayu terus berfikiran sedemikian maka setiap pembahagian yang berlaku akan terus mengecilkan tanah sedangkan dasar-dasar Islam tidak bertujuan untuk menyusahkan umatnya.

Dilihat kepada Islam itu sendiri membenarkan umatnya berusaha mencari harta sebanyak mungkin. Harta pula boleh diperolehi melalui ikhtiar, dengan usaha berdasarkan pengetahuan, pengalaman, kemahiran dan tenaga. Undang-undang ekonomi dan sosial Islam menjamin taraf hidup golongan yang tidak berada. Melalui sistem pusaka dapat dilihat bahawa dasar Islam

mengagihkan semula kekayaan. Islam tidak membenarkan harta kekayaan bertumpu dalam tangan golongan atau individu tertentu sahaja. Pengagihan begini berlaku dengan cara yang tenang dan tanpa kekerasan. Sistem ini juga bertujuan untuk mencegah pemusatan harta supaya buka seorang sahaja yang memonopoli harta kekayaan. Menurut Ramli Zakaria, Islam telah mengatur milik individu secara terperinci dalam usaha memusnahkan dua perkara yang sangat merbahaya iaitu kederhakaan harta dan terlalu menekuninya pada jiwa pemilik dan kemelaratan dan pengaruh yang sanggup menghancurkan sesama manusia. Sebagai seorang yang beragama Islam, pengkaji merasakan bahawa pengagihan yang telah ditetapkan oleh Islam adalah adil dan jelas pembahagiannya.

Apa yang kurang ialah kebijaksanaan orang Melayu dalam mengurus tanah pusaka tersebut. Dalam kajian ini, didapati bahawa selepas pembahagian pertama, sebahagian besar waris telah mengambil bahagian masing-masing. Ini adalah kerana mereka bergantung kepada tanah sebagai sumber ekonomi atau merupakan warisan pekerjaan. Tidak ramai penduduk di peringkat ini dapat melarikan diri dari sistem pekerjaan yang diwarisi kerana tingkat pelajaran yang rendah yang menghalang mereka daripada menjawat jawatan dengan kerajaan atau swasta dan kekurangan modal serta pengetahuan untuk memulakan perniagaan. Oleh itu mereka hanya tahu mengerjakan tanah pertanian yang mereka perolehi daripada ibu bapa.

Apa yang cuba ditonjolkan ialah sikap orang Melayu dan pandangan mereka tentang pembahagian. Pembahagian tanah akan terus berlaku apabila seorang pemilik itu meninggal dunia sama ada mengikut undang-undang Islam atau adat. Pengkaji merasakan

bahawa pemecahan tanah di kalangan penduduk khasnya dan orang Melayu amnya dapat dielakkan sekiranya waris yang terlibat bekerjasama menguruskan tanah yang dipusakai misalnya waris-waris bersepakat menyerahkan pengurusan tanah kepada seorang waris untuk mengerjakannya dan hasil yang diperolehi dibahagikan. Ahli waris lain perlu mencari alternatif baru sebagai sumber ekonomi supaya mereka tidak hanya bergantung kepada tanah yang mereka warisi. Tetapi sikap kebergantungan kepada tanah pusaka tidak boleh dihapuskan sekiranya penduduk tempatan tidak mempunyai pilihan lain di dalam bidang ekonomi. Misalnya, mereka kekurangan modal untuk memulakan perniagaan atau membeli bidang tanah yang baru. Sikap bergantung kepada tanah pusaka yang menyebabkan tanah tersebut dipecah-pecahkan kepada warisnya.

Perpecahan tanah juga berlaku disebabkan sikap individualistik waris, misalnya mereka yang telah menerima tanah warisan tetapi tidak mengusahakannya, cenderung untuk menjual kepada saudara lain. Sehingga kajian ini dijalankan, penjualan tanah pusaka yang berlaku adalah sebanyak 8.3 %. Dari segi peratusan, angka ini agak kecil tetapi mungkin bertambah sekiranya keluasan tanah yang diperolehi semakin kecil. Pembahagian yang dilakukan jelas sekali mengecilkan tanah yang dimiliki. Oleh itu, ada yang berpendapat sikap kebendaan orang Melayu dan ingin hidup mewah menjadi penyebab tanah bertukar tangan. Golongan seperti ini akan lebih mementingkan kesenangan peribadi daripada kepentingan bangsa.

Masalah orang Melayu dengan tanah sudah dianggap serius. Sejak 1960an lagi masalah ini sudah diperkatakan. Misalnya dalam

tahun 1960, E.F Fisk seorang ahli ekonomi dalam penyelidikannya di Batang Kali, Selangor mendapati 1,600 ekar tanah orang Melayu telah disewakan. Tanda-tanda ada menunjukkan tanah sewa itu akan tergadai akhirnya kerana 'permainan sulap' di belakang perjanjian itu. A.F. Yassin memetik pandangan Tuan Mansoor Barakbah, Timbalan Pengarah Tanah Kedah bahawa tidak semua 80 % tanah orang Melayu di Kedah menjadi hak milik orang melayu, maksudnya nama yang tertera di atas kertas adalah Melayu tetapi pada hakikatnya tidak. Pengkaji merasakan kemungkinan tanah pusaka ini terjual kepada orang asing adalah tidak mustahil. Tambahan pula kawasan kajian merupakan kawasan yang sedang pesat membangun.

Kedudukan tanah pusaka perlu diberi perhatian yang serius. Ia melibatkan ekonomi orang Melayu di masa hadapan. Pada masa sekarang pihak kerajaan telah berusaha membantu khususnya petani dengan menyediakan pelbagai infrastruktur dan subsidi tetapi kesemua langkah ini digubal dan dilaksanakan dalam struktur sosio ekonomi yang sama iaitu dalam konteks sistem pemilikan tanah yang sedia ada. Ini mencerminkan anggapan kerajaan bahawa perubahan ekonomi yang pesat adalah sesuai dengan struktur yang sedia ada. Pada pandangan Ozay Mehmet pemilikan tanah sekarang adalah tidak adil dan dasar yang dilaksanakan sebenarnya memburukkan lagi ketidaksamaan yang wujud. Apabila terdapat pola pemilikan harta produktif yang tidak adil, dasar mengekalkan sistem pemilikan itu akan mengakibatkan ketidaksamaan pendapatan.

Pihak kerajaan perlu tegas dalam melaksanakan perancangannya sekarang dalam pemberian subsidi misalnya, golongan yang luas tanah akan memperolehi lebih keuntungan

daripada golongan yang mempunyai keluasan tanah yang kecil. Satu kajian semula tentang pola pemilikan tanah di kalangan orang Melayu khususnya yang melibatkan tanah pusaka perlu dikaji. Dalam artikel, 'Tanah dan Kuasa Politik' tulisan Adam A. Kadir, ada memetik pandangan bekas Perdana Menteri bahawa Tunku Abdul Rahman pernah melahirkan rasa kesalnya kerana ketika dalam proses penggubalan perlembagaan negara dalam menghadapi kemerdekaan, beliau sepatutnya secara tegas memasukkan kuasa terhadap tanah dimasukkan dalam tangan kerajaan pusat. Oleh itu sekarang pihak kerajaan perlu tegas dalam persoalan pembahagian dan menetapkan keluasan yang paling minimum bagi setiap individu.

Dalam Berita Harian pada 29 Mac 1983 melaporkan kenyataan Menteri Kemajuan Tanah dan Wilayah ketika itu Datuk Rais Yatim, pernah menyatakan bahawa kira-kira 800,000 hektar Tanah Simpanan Melayu hilang dan terlepas daripada tangan orang Melayu kerana digunakan untuk projek pembangunan negara. Menurut beliau pihak kerajaan perlu meniru undang-undang tanah dari negara lain terutama undang-undang yang boleh menguntungkan. Para politik Melayu pula mesti dikaitkan dengan tanah. Jika sekiranya pemimpin politik Melayu lupa tanggungjawab terhadap perhubungan Melayu dengan tanah akhirnya Melayu tidak mempunyai tanah di negara sendiri.

Seperkara lagi yang perlu diberi perhatian ialah dari aspek perundangan yang melibatkan tanah pusaka. Sehingga hari ini, pembahagian harta pusaka bagi orang Melayu melibatkan undang-undang sivil dan undang-undang syariah. Pihak Pejabat Harta Pusaka Kecil terpaksa menghantar seorang permohonan pembahagian

tanah kepada Mahkamah Tinggi Kuala Lumpur untuk difail dan disemak. Selepas jawapan diterima dari Mahkamah Tinggi barulah pemerosesan selanjutnya di Mahkamah Syariah. Sesuatu permohonan itu mengambil masa yang lama. Pada pandangan pengkaji, kini sudah sampai masanya pentadbiran sebarang harta pusaka yang melibatkan orang-orang Islam ditadbirkan di bawah satu undang-undang sahaja iaitu undang-undang syariah. Ini akan mempercepat dan memudahkan pengurusan.

Orang Melayu memerlukan satu undang-undang baru yang kukuh untuk menjamin kedudukan mereka. Apa yang dimaksudkan ialah satu penggubalan dasar yang baru mengenai hak dan pemilikan tanah Melayu khususnya yang melibatkan tanah pusaka. Jika tidak masalah pemecahan pembahagian akan terus berlaku kerana tidak ada satu undang-undang yang melarang pemecahan pembahagian tersebut. Ini menyebabkan penjualan tanah boleh berlaku walaupun di bawah satu relong.

Tanah bukan sebarang benda. Ia juga bukan sekadar sejenis harta. Tanah adalah tempat tumpah darah dan ke tanah nanti kita akan kembali. Tanahlah yang menentukan ada tidaknya sesuatu bangsa. Tiada tanah tiadalah ungkapan tanah air. Memanglah mustahil tidak akan ada sama sekali tanah di negara ini yang akan dimiliki oleh orang Melayu. Tetapi apa yang ditakuti ialah kehilangan tanah pusaka yang berlaku terus bertambah dari setahun ke setahun, apabila tanah dan sawah kampung di pinggir kota dan kampung Melayu satu demi satu beransur hilang bersama tuannya. Kesan pembahagian tanah pusaka kepada ekonomi amat mendalam sekiranya tidak dibendung corak pembahagiannya. Bukan salah hukum faraid yang menetapkan pembahagian tetapi kelemahan manusia

sendiri dalam mengolah dan menguruskan pentadbiran tanah.

Kajian tanah pusaka yang dijalankan ini merupakan satu kajian yang kecil. Diharap pada masa-masa yang akan datang dapat dijalankan satu kajian yang lebih mendalam mengenai tanah pusaka dan kedudukannya dalam bidang ekonomi negara. Dengan itu mungkin akan terjawab kemusykilan orang-orang Melayu dan kelaparan tanah yang berlaku. Semua ini memerlukan kerjasama dari pelbagai pihak termasuk perundangan, kajian dasar oleh pihak kerajaan dan yang lebih penting kesedaran orang Melayu sendiri tentang nasib mereka di masa hadapan.

BIBLIOGRAFI

A. BUKU DAN JURNAL

1. Abdullah Taib dan rakan-rakan. Tani dan Masyarakat Tani. (ed. Teodor Shanin). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1990.
2. Akimi Fujimoto. Income Sharing Among Malay Peasants: A Study of Land Tenure and Rice Production, National University of Singapore: Singapore University Press. 1983.
3. Bailey, Kenneth D. Kaedah Penyelidikan Sosial. (Terjemahan Hasyim Awang), Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka Kuala Lumpur, 1984.
4. Chayano, A.V. The Theory of Peasant Economy. (e.d by Daniel Thorner, Basile Kerblay, R.E.F. Smith). Illinois: Homewood. 1966.
5. Firth, Rosemary. Housekeeping Among Malay Peasants. New York: The Athlone Press. 1966.
6. Hooker, M.B. "Introductions", Adat Laws in Modern Malaya. East Historical Monographs, Kuala Lumpur: Oxford University Press. 1976.
7. Joginder Singh Jessy. Malaysia, Singapura dan Brunai. 1400-1965. Kuala Lumpur. Longman Malaysia Sdn. Bhd. 1975.
8. Jomo, K.S. Masyarakat Malaysia - Cabaran Sosio Ekonomi. Kuala Lumpur. Insan 1991.
9. Jabatan Tanah dan Galian Persekutuan, Buku Panduan Pentadbiran Tanah. Kuala Lumpur. 1980.
10. Masuo Kuchiba, Yushiniro Tsubouchi, Narifumi Naeda. Three Malay Villages: A Sociology of Paddy Growers in West Malaysia. (translated by Peter and Stephanie Hawkes), Honolulu. The University Press of Hawaii. 1979.
11. Mohd. Ridzuan Awang. Konsep Undang-Undang Tanah Islam - Pendekatan Perbandingan. Kuala Lumpur: Al Rahmiah (Badan Dakwah dan Kewajipan Islam Malaysia). 1987.
12. Md. Akhir Hj. Yaakob. Al Ahkam- Al-Adliyah- Undang-Undang Islam. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1990.
13. Mazidah Zakaria. Definisi Masyarakat Tani. Satu Tinjauan dalam Manusia dan Masyarakat. Kuala Lumpur. Universiti Malaya. 1974.

14. Mahmud Yunus, Prof. Dr. H, Tafsir Quran Karim. Kuala Lumpur. Pustaka Al-Azhar. 1987.
15. Nash, Manning. Peasant Citizens, Politics, Religion and Modernization in Kelantan. Ohio: Ohio University. 1974.
16. Nordin Selat, Dr. Sistem Sosial Adat Papatih. Kuala Lumpur: Utusan Publications and Distributions Sdn. Bhd. 1972.
17. Norazit Selat. Konsep Asas Antropologi. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1985.
18. Ozay Mehmet. Pagar Makan Padi - Amanah Kemiskinan dan Kekayaan di bawah Dasar Ekonomi Baru (ed. terjemahan: Jomo, M. Redha Ahmad, Shamsulbahriah Ku Ahmad). Kuala Lumpur. Insan. 1987.
19. Rahimah Abdul Aziz. Pengantar Sosiologi Pembangunan. Kuala Lumpur. Dewan Bahasa dan Pustaka. 1989.
20. Salleh Hj. Buang, Hj. Malaysia Torrens System. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1989.
21. S. Husin Ali. Malay Peasant Society and Leadership. Kuala Lumpur: Oxford University Press. 1975.
22. Wan Hasyim, Dr. Petani dan Persoalan Agraria. Kuala Lumpur: Utusan Publications and Distributions Sdn. Bhd. 1982.
23. Wan Hasyim, Ting Chew Peh, Shamsul Amri Baharuddin. Kaedah Penyelidikan Sosial - Satu Rangkaian Esei Masalah Kajian Luar. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1980.
24. Wilson P.J. A Malay Peasant Village in Malaysia - Social Value and Rural Development. New Hosen Hraf Press. 1967.
25. Welisz, Stainlaw H. Modenisasi Dinamika Pertumbuhan (Suntingan Myron Weiner) Jilid 2, (Terjemahan DBP). Kuala Lumpur. Dewan Bahasa dan Pustaka. 1976.
26. Wan Abdul Kadir Wan Yusof. Sistem Ekonomi Orang Melayu Dalam Masyarakat Melayu - Struktur Organisasi dan Manifestasi (Penyelenggara - Mohd Taib Osman). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1989.
27. Wilson T.B. The Inheritance and Fragmentation of Malay Padi Lands in Krian Perak. Malaysia Agriculture Journal. vol. 38. 1955.

B. ARTIKEL MAJALAH / AKHBAR

1. Abdul Rahim Awang Kechik. Tanah Rezab Melayu - Hasrat Inggeris Ketika Merancang. Dewan Masyarakat 15 Julai 1979.
2. Adam A. Kadir. Tanah dan Kuasa Politik, Dewan Masyarakat. 15 Oktober 1977.
3. A.F. Yassin. Dilema Tanah Orang Melayu di Tanah Melayu. Dewan Masyarakat. 15 Mac 1979.
4. Md. Ramli Zakaria. Milik Peribadi Dalam Islam. Dewan Masyarakat. 15 Oktober 1982.
5. Dasar Pembangunan Negara (Keluaran Khas)- Utusan Malaysia 18 Jun 1991.
6. Pembangunan Sg. Petani - Utusan Malaysia. 26 November 1991.

C. KERTAS KERJA

1. Zakariya b. Man, Pengagihan Pendapatan dan Harta. Kuliyyah Ekonomi. Universiti Islam Antarabangsa. (Kursus Jangkapendek Ekonomi Islam). Julai - Disember 1986.

PROSEDUR PEMBAHAGIAN HARTA PUSAKA KECIL

**LANGKAH-LANGKAH UTAMA BAGI MENGURUSKAN
PERMOHONAN UNTUK MEMBAHAGI HARTA PESAKA KECIL**

Langkah Utama	Perhatian	Rujukan
1. PHT menerima permohonan untuk membahagikan harta pesaka kecil.	1.1 Permohonan hendaklah dalam Borang A dalam Peraturan-peraturan.	Seksyen 8(1) Akta dan Peraturan 3 (1) peraturan peraturan
	1.2 Permohonan hendaklah disertakan dengan keterangan kematian.	
	1.3 Permohonan boleh jadi daripada orang yang berhak menerima pesaka, pemberi hutang, pembeli, penghulu (penggawa atau Pentadbir Rasmi.	Seksyen 8(1) Akta
	1.4 Semua dokumen hakmilik keluaran bagi tanah (jika ada) hendaklah dikemukakan bersama dengan permohonan.	Seksyen 8(2) Akta
2. PHT mengarahkan Kerani membuka fail bagi permohonan itu.	2.1 Pengakuan penerimaan permohonan hendaklah dihantar dengan segera kepada pemohon.	
	2.2 Ruangan-ruangan berkenaan dalam rekod "Am 297 Pin. 1/69" hendaklah dipenuhi.	Pekeliling KPTG Bil. 13/1976.
3. PHT mengarah Kerani untuk mengisikan borang B dan menghantarkannya kepada Pendaftar, Mahkamah Tinggi Kuala Lumpur.	3.1 Hanya butiran-butiran 1.3 Bahagian 1 dan kesemua Bahagian II dalam Borang B perlu	Seksyen 8(3) Akta dan Peraturan 3(1) Peraturan-peraturan.
	3.2 PHT hendaklah menandatangani di ruangan berkenaan dalam Bahagian II Borang B.	

- | | | |
|--|--|---|
| 4. PHT menerima jawapan dari Pendaftar Mahkamah Tinggi Kuala Lumpur. | 4.1 Jawapan adalah dalam Borang C. | Peraturan 3
(2) Peraturan-peraturan |
| | 4.2 Jika jawapan itu adalah dengan bermaksud bahawa permohonan telah dibuat dahulunya. PHT hendaklah memberitahu pemohon mengenai peraka itu dan haknya (PHT) di bawah seksyen 8(9) dalam Akta untuk menggantungkan semua pembicaraan. | Peraturan 4
(1) Peraturan-peraturan. |
| | 4.3 Jika jawapan itu adalah dengan bermaksud bahawa tidak ada permohonan dahulu telah dibuat. PHT akan menjalankan tindakan di langkah 5 dibawah. | Peraturan 4
(2) Peraturan-peraturan |
| 5. PHT meminta Penghulu untuk membuat penyias- | 5.1 Tujuan penyiasaan ialah:
i. untuk menentukan bahawa semua harta simati yang bernilai dimasukkan dalam permohonan itu.

ii. untuk menentukan bahawa semua orang yang berhak menerima pesaka dimasukkan dalam permohonan itu. | |
| | 5.2 Berkenaan dengan tanah, PHT hendaklah mendapatkan daripada bahagian pendaftaran Pejabat Tanah atau daripada PHT lain atau daripada Pendaftar Hakmilik butir-butir mengenai tanah yang simati mempunyai kepentingan. | |
| 6. PHT mentaksirkan nilai pesaka | 6.1 Jika tanah itu terletak di dalam daerahnya. PHT | Seksyen 4(5)
Akta |

- mengarahkan Pegawai Petempatan untuk menilaikannya supaya ia boleh menentukan penilaiannya.
- 6.2 Bagi tanah di dalam daerah lain, PHT hendaklah mendapatkan penilaiannya daripada PHT daerah itu. -sama-
- 6.3 Berkenaan dengan harta alih, PHT yang kepadanya permohonan itu dikemukakan hendaklah menilai harta itu dimana sahaja ia berada. Seksyen 8(5) Akta
7. PHT menentukan sama ada harta pesaka itu harta pesaka kecil atau tidak
- 7.1 Untuk menentukan ini, PHT mentaksirkan nilai harta pesaka itu (harta alih dan takalih) pada tarikh penerimaan permohonan dan jika terdapat lebih daripada satu permohonan, nilainya adalah pada tarikh menerima permohonan yang lebih awal. Seksyen 3(3) Akta
- 7.2 Dalam mentaksirkan nilai tanah, PHT boleh menggunakan nilaian yang diberikan oleh Pegawai Petempatan sebagai panduan.
- 7.3 Harta pesaka itu mestilah mengandungi harta takalih kesemuanya atau sebahagian daripadanya. Seksyen 3(2) Akta
- 7.4 Bagi permohonan yang diterima pada atau selepas 10.6.1977, nilai harta pesaka kecil mestilah tidak melebihi \$50,000/-. Seksyen 3(2) Akta

7.5 Untuk tujuan menentukan nilai harta pesaka kecil, harta-harta berikut janganlah dimasukkan:

i. mana-mana harta yang simati memegang atau berhak sebagai pemegang amanah dan tidak berhak mendapat faedah.

Seksyen 3(4)
Akta

ii. tanah yang didaftarkan dengan nama simati sebagai wakil atau sebagai pemegang amanah atau sebagai penjaga.

"Proviso"
kepada seksyen
3(4) Akta

7.6 PHT hendaklah mengambil ingatan bahawa istilah "harta takalih" ertinya tanah dan apa-apa kepentingan atau hak keatas tanah atau faedah yang terbit atau yang akan terbit daripada tanah.

Seksyen 3
Akta Tafsiran
1967

7.7 Jika PHT yang menerima permohonan tidak mempunyai bidang kuasa untuk membicaranya oleh sebab sebahagian besar nilai harta itu tidak terletak didalam daerahnya ia hendaklah:

Seksyen 8(8)
Akta

i. memindahkan permohonan itu kepada PHT bagi daerah dimana bahagian besar nilai harta itu terletak; atau

ii. memohon perintah untuk memindahkan permohonan itu kepada PHT lain (selain daripada PHT yang mempunyai bidangkuasa untuk membicarakan permohonan itu) daripada Pengarah

Tanah dan Galian Negeri (jika harta itu terletak di dalam sebuah Negeri) atau daripada Ketua Pengarah Tanah dan Galian Negeri (jika harta itu terletak sebahagiannya di sebuah Negeri dan sebahagian lagi di Negeri lain) apabila iaa mendapati bahawa adalah lebih manafaat bagi permohonan itu dibicarakan oleh PHT itu untuk kemudahan pihak-pihak atau saksi-saksi atau untuk keadilan.

8. PHT memindahkan permohonan ke Mahkamah Tinggi jika ia mendapati bahawa harta pesaka itu bukan pesaka kecil

8.1

PHT memenuhi Borang I dalam Peraturan-peraturan dan menghantarkannya bersama-sama dengan kertas-kertas berkenaan ke Mahkamah Tinggi.

Seksyen 8(7) Akta dan Peraturan 5 (1) Peraturan-peraturan

9. PHT memindah permohonan kepada PHT lain dalam keadaan-keadaan tertentu

9.1

PHT (yang kepadanya permohonan dibuat) hendaklah mendapatkan perintah untuk memindahkan permohonan kepada PHT lain daripada Ketua Pengarah Tanah dan Galian Negeri (jika harta itu terletak di dalam sebuah Negeri) atau daripada Ketua Pengarah Tanah dan Galian (jika harta itu terletak sebahagiannya di sebuah Negeri dan sebahagian lagi di Negeri lain) jika ia mempunyai bidangkuasa untuk membicaranya (olehsebab bahagian besar nilai harta itu terletak dalam

Seksyen 4(2) Akta

daerah nya) tetapi
mendapati bahwa
adalah lebih
bermanfaat bagi
permohonan itu
dibicarakan oleh PHT
lain oleh mana-mana
sebab yang berikut:

- i. untuk kemudahan am
pihak-pihak atau
saksi-saksi.
- ii. untuk keadilan.

9.2 Untuk mendapatkan
perintah sebagaimana
diperenggan 9.1
diatas. PHT
dikehendaki memenuhi
Borang Q dalam
Peraturan-peraturan
dan menghantarkannya
kepada Pengarah Tanah
dan Galian Negeri atau
Ketua Pengarah Tanah
dan Galian yang akan
menyediakan perintah
dalam Borang R dalam
Peraturan-peraturan.

Peraturan 5
(2) dan (3)
Peraturan-
peraturan

9.3 Apabila menerima
perintah dalam Borang
R, PHT yang kepadanya
permohonan dibuat
hendaklah memindahkan
permohonan itu
bersama-sama dengan
dokumen-dokumen kepada
PHT yang akan
membicarakannya
sebagaimana yang
diperintahkan.

Peraturan 5
(4) Peratur-
an-peraturan

9.4 Jika PHT memutuskan
bahawa harta pesaka
itu adalah harta
pesaka kecil tetapi
bahagian besar nilai
harta didalamnya tidak
terletak di daerahnya,
ia hendaklah
memindahkan kepada PHT
bagi daerah dimana
pada pendapatnya

Seksyen 8(8)
Akta

terletak bahagian
besar nilai harta itu.

10. Jika simati seorang
Islam, PHT hendaklah
mendapatkan cara pem-
bahagian harta pesaka
daripada Kadi Daerah.

11. PHT menetapkan
tarikh, masa dan
tempat pembicaraan
dan mengeluarkan
notis dalam Borang
D.

11.1 Tarikh pembicaraan
tidak boleh kurang
daripada 30 hari dari
tarikh notis dalam
Borang D.

Seksyen 9(1)
dan (2) Akta
dan Peraturan
6(1), (2) dan
(3) Peraturan
peraturan.

11.2 Salinan-salinan notis
dalam Borang D
hendaklah ditampalkan
di Pejabat Tanah dan
di mana-mana tempat
tumpuan awam
sebagaimana yang
diarahkan oleh PHT.

-sama-

11.3 Dimana yang boleh
salinan-salinan notis
dalam Borang D
hendaklah juga
disampaikan kepada
waris-waris yang
dewasa dan sipiutang-
sipiutang simati.

-sama-

11.4 Apabila menetapkan
tempat untuk
pembicaraan, PHT
hendaklah menimbangkan
kemudahan pihak-pihak
dan saksi-saksi.

Seksyen 11(1)
Akta

12. PHT membuat perin-
tah perlantikan se-
seorang itu sebagai
penjaga dalam kea-
daan tertentu.

12.1 Bagi maksud-maksud
segala pembicaraan
untuk membahagikan
harta pesaka kecil,
PHT boleh dengan
perintah dalam Borang
H dalam Peraturan-
peraturan melantik
melantik mana-mana
orang yang sesuai dan
sepatutnya untuk
menjadi penjaga
seorang rumaja atau
orang yang akalnya

Seksyen 10(1)
Akta dan Per-
aturan 8 Per-
aturan-pera-
aturan.

tidak sempurna yang dinamakan didalam permohonan itu sebagai pihak penuntut keatas harta pesaka simati atau orang yang pada pandangan PHT ada kepentingan didalam pembahagian harta pesaka itu.

- | | | | |
|---|------|--|--------------------|
| | 12.2 | Apabila melantik seseorang menjadi penjaga, PHT hendaklah mengambil perhatian mengenai undang-undang diri atau adat yang menyentuh rumaja itu atau orang yang akalnya tidak sempurna itu. | Seksyen 10(2) Akta |
| 13. PHT mengadakan pembicaraan pada hari dan masa dan ditempat yang ditetapkan. | 13.1 | PHT hendaklah merekodkan dengan bertulis keterangan semua saksi yang hadir. | Seksyen 12(1) Akta |
| | 13.2 | PHT hendaklah membenarkan pemeriksaan balas mana-mana saksi yang hadir oleh mana-mana orang yang hadir yang menuntut bahawa ia berkepentingan dalam harta pesaka itu atau yang telah dilantik sebagai penjaga di langkah 12 di atas. | -sama- |
| | 13.3 | Keterangan oleh saksi-saksi diperenggan 13.1 diatas hendaklah diberi dengan bersumpah atau pengakuan. | -sama- |
| | 13.4 | PHT boleh mengikut budibicaranya memeriksa sebagai saksi mana-mana orang yang didapati boleh memberi keterangan yang berkaitan. | Seksyen 12(2) Akta |

- | | | |
|-------|---|-----------------------|
| 13.5 | PHT hendaklah juga membenarkan mana-mana orang yang hadir yang menuntut bahawa ia ada kepentingan dalam harta pesaka itu atau yang telah dilantik sebagai penjaga di langkah 12 diatas untuk memeriksa-balas saksi diperenggan 13.4 diatas. | -samaa- |
| 13.6 | PHT boleh menghendaki kehadiran Penghulu yang difikirkannya boleh memberi maklumat mustahak mengenai simati atau harta pesakanya. | Seksyen 12(2)
Akta |
| 13.7 | PHT boleh memeriksa Penghulu sebagai saksi. | -sama- |
| 13.8 | PHT hendaklah meminta keterangan apabila perlu untuk menentukan undang-undang agama atau adat yang terpakai terhadap penurunan harta pesaka simati. | Seksyen 12(4)
Akta |
| 13.9 | PHT hendaklah menentukan jumlah cukai harta pesaka (jika ada), belanja kematian kematian dan hutang simati bilamana berbangkit. | Seksyen 12(5)
Akta |
| 13.10 | PHT hendaklah menimbang tuntutan mana-mana orang yang dikatakan pembeli yang hadir semasa pembicaraan dan hendaklah menentu dan merekodkan siapa, pada tarikh pembicaraan, yang sebenarnya menduduki mana-mana tanah yag dituntut | Seksyen 12(6)
Akta |

oleh orang yang dikatakan pembeli, tarikh yang seberapa tepat sebagaimana keterangan membenarkan, bila ia menduduki dan siapa pada tarikh dibuat permohonan, yang memiliki dokumen hakmilik keluaran yang berkenaan.

13.11 PHT hendaklah menentukan mengikut cara sebagaimana yang sepatutnya, undang-undang yang terpakai terhadap penurunan harta pesaka simati dan hendaklah memutuskan siapa menurut undang-undang itu yang berhak menerima pesaka dan bahagian dan kepentingana mereka masing-masing.

Seksyen 12(7)
Akta

13.12 PHT boleh, jika ia memikirkan perlu atau mustahak, menangguhkan pembicaraan dari masa kesemasa dan boleh menetapkan tempat lain untuk pembicaraan yang ditangguhkan itu.

Seksyen 12(8)

13.13 Sebelum membuat perintah pembahagian, PHT boleh membuka semula pembicaraan bagi maksud mengambil keterangan tambahan mengenai apa-apa perkara yang berkaitan dan hendaklah membuka semula pembicaraan bagi apa-apa maksud jika diarahkan sedemikian oleh Pengarah Tanah dan Galian Negeri.

Seksyen 12(9)

13.14 PHT hendaklah

menyediakan catitan-catitan pembicaraan yang mengandungi diantara lain, seperti berikut:

- i. nombor pembicaraan misalnya 3/1980 atau 11/1980;
- ii. nama PHT yang mengadakan pembicaraan
- iii. nama simati;
- iv. tarikh kematian dan keterangan kematian;
- v. perihal harta alih dan harta takalih yang ditinggalkan oleh simati;
- vi. penilaian harta itu;
- vii. catitan mengenai penyiaran dan penyampaian notis dalam Borang D.
- viii. catitan mengenai kehadiran waris-waris pemberi hutang penghutang atau pembeli sebagaimana dalam permohonan;
- ix. catitan mengenai keterangan saksi-saksi
- x. keputusan dan alasan-alasannya bagi membuat keputusan itu.

13.15 Kecuali di dalam keadaan di perenggan 14 dibawah, PHT hendaklah menyediakan perintah sebagaimana di langkah 15 dibawah pada akhir pembicaraan dan setelah dijelaskan bayaran perintah (\$2/) sebagaimana yang ditetapkan dalam Peraturan-peraturan dan cukai harta pesaka jika dikenakan.

Seksyen 13(1) dan 16(1) Akta dan Peraturan 7(1) dan (2) Peraturan-peraturan.

13.16 PHT jangan menyediakan perintah sebagaimana di langkah 15 di bawah jika semasa pembicaraan dijalankan

Seksyen 14(1) Akta

didapati bahawa
pertikaian bersamping-
an patut diputuskan
dahulu sebagai
gantinya ia hendaklah
mengambil tindakan
sebagaimana dilangkah
14 di bawah.

14. PHT mengeluarkan
perakuan dalam
Borang L jika se-
masa menjalankan
pembicaraan ia me-
nemui pertikaian
bersampingan dan
mengambil tindakan
tertentu selepas
mengeluarkan per-
akuan itu.

14.1 Pertikaian bersamping-
an ertinya perteling-
kahan mengenai samada:
mana-mana harta alih
atau harta takalih
atau apa-apa hak atau
kepentingan dalam
mana-mana harta itu
menjadi sebahagian
daripada harta pesaka
simati;

Seksyen 14(1)
dan (2) Akta
dan peraturan
11(1) Peratu-
ran-peraturan

ii. mana-mana orang yang
berhak mendapat faedah
mana-mana harta alih
atau harta takalih
atau apa-apa hak atau
kepentingan dalam
mana-mana harta yang
pada waktu kematiannya
simati memegang atau
berhak memegangnya
sebagai pemegang
amanah tetapi tidak
berhak mendapat faedah.

iii. apa-apa hutang atau
jumlah wang tertentu
yang kena dibayar
kepada mana-mana orang
yang menuntutnya
daripada harta simati
atau apa-apa hutang
atau jumlah wang
tertentu adalah
terhutang atau kena
dibayar kepada harta
simati oleh mana-mana
orang.

iv. apa-apa bahagian atau
apa-apa hak atau
kepentingan dalam
mana-mana bahagian
orang yang berhak
menerima pesaka dalam
harta pesaka simati
telah diserahkan atau

diletak hak kepada
mana-mana orang lain,
samada yang berhak
menerima pesaka atau
tidak.

14.2 Apabila mengeluarkan
perakuan dalam Borang
L, PHT hendaklah
memutuskan samada ia
boleh membicara dan
memutuskan pertikaian
bersampingan itu.

14.3 PHT tidak boleh
membicarakan pertikai
an bersampingan dan
ia dikehendaki memberi
arahan dalam Borang O
Peraturan-peraturan
kepada pihak-pihak
berkenaan meminta
mereka supaya membawa
pembicaraan di
Mahkamah dalam tempuh
dua bulan dari tarikh
arahan itu jika;

- i. hal perkara pertikaian
itu ialah harta
takalih atau apa-apa
hak atau kepentingan
didalamnya yang
didaftarkan dengan
nama simati sebagai
tuanpunya atau
tuanpunya bersama dan
jika semasa kematian
simati orang lain
telah mendudukinya dan
jika PHT berpuas hati
bahawa oleh sebab
suatu perjanjian
jualan harta itu oleh
simati, simati pada
tarikh kematiannya
tidak mempunyai hak
atau kepentingan
berfaedah itu adalah
menjadi pertikaian
diantara dua pihak
yang menuntut atau
lebih;

- ii. hal perkara pertikaian
ialah harta alih yang
nilainya melebihi

Seksyen 14(5)
Akta

Seksyen 14(6)
Akta

\$1000/-.

- 14.4 PHT membicarakan dan memutuskan sebagaimana di perenggan 14.5 dibawah pertikaian bersampingan jika;
- i. hal perkara pertikaian itu ialah harta alih yang nilainya tidak melebihi \$1000/- Seksyen 14(3) Akta
 - ii. hal perkara ialah seperti di perenggan 14.3(i) diatas Seksyen 14(4) Akta
 - iii. hal perkara ialah seperti diatas tetapi pihak itu tidak membawa pembicaraan di Mahkamah dalam tempoh dua bulan dari tarikh arahan dalam Borang O Peraturan-peraturan. Seksyen 14(5) dan (6) Akta
- 14.5 Mengenai pertikaian bersampingan di perenggan 14.4 diatas, PHT hendaklah mengambil tindakan berikut:
- i. menetapkan masa, tarikh dan tempat untuk membicarakan pertikaian bersampingan itu (tarikh itu tidak boleh kurang daripada 30 hari dari tarikh notis dalam Borang M Peraturan-peraturan bagi kes di perenggan 14.4 (i) atau (ii) diatas dan tidak boleh kurang daripada 10 hari bagi kes diperenggan 14.4 (iii) di atas. Peraturan 11 (3) dan (6) Peraturan-peraturan.
 - ii. mengeluarkan notis dalam Borang M Peraturan-peraturan. Notis itu hendaklah ditampal di Pejabat Tanah dan dimana-mana Peraturan 11 (2) Peraturan-peraturan.

tempat tumpuan awam
sebagaimana yang
diarahkan oleh PHT.
Jika boleh
dipraktikkan salinan-
salinan notis itu
hendaklah disampaikan
kepada semua orang
yang diberitahu kepada
PHT sebagai pihak-
pihak dalam pertikaian
itu;

iii. mengeluarkan perintah
dalam Borang N
Peraturan-peraturan
selepas dibuat
keputusan dalam
pertikaian
bersampingan itu dan
selepas dijelaskan
bayaran perintah
sebagaimana yang
ditetapkan dalam
Peraturan-peraturan.

Peraturan 11
(4) Peraturan-
peraturan.

15. PHT menyediakan
perintah pembaha-
gian dalam Borang
E Peraturan-per-
aturan

15.1 PHT melakukan ini pada
akhir pembicaraan dan
jika tidak terdapat
pertikaian
bersampingan

Seksyen 13(1)
14(1) dan 16
(1) Akta dan
Peraturan-
peraturan

15.2 Jika terdapat
pertikaian
bersampingan PHT
hendaklah menangguhkan
daripada membuat
pembahagian sehingga
perintah mengenai
pertikaian itu
dikeluarkan olehnya
atau oleh Mahkamah.

Seksyen 14(1)
Akta

15.3 Jika terdapat
pertikaian bersamping-
an, PHT hendaklah
menangguhkan daripada
membuat pembahagian
sehingga perintah
mengenai pertikaian
itu dikeluarkan
olehnya atau oleh
mahkamah.

Seksyen 14
(10) Akta

- 15.4 Perintah pembahagian hendaklah mengandungi: Seksyen 13(1) Akta
- i. peruntukan mengenai pembayaran cukai harta pesaka jika ada;
 - ii. peruntukan mengenai pembayaran belanja kematian;
 - iii. peruntukan mengenai pembayaran hutang simati, jika ada;
 - iv. peruntukan pembayaran balik kepada mana-mana orang mengenai apa-apa bayaran yang dibayar oleh orang itu dibawah Akta;
 - v. peruntukan mengarahkan supaya dijual kesemua atau mana-mana bahagian dari harta pesaka itu bagi maksud membayar perbelanjaan, hutang atau bayaran yang tersebut diatas;
 - vi. peruntukan mengenai pembahagian baki harta pesaka diantara orang-orang yang berhak menerima harta menurut bahagian masing-masing
- 15.5 Jika simati seorang Islam, pembahagian harta pesaka sebagaimana diperenggan 15.4(vi) diatas hendaklah dibuat selepas PHT telah berpuas hati bahawa apa-apa bahagian harta pesaka yang kena dibayar kepada baitulmal telah disempurnakan pembayarannya atau peruntukan yang sepatutnya telah dibuat mengenai pembayarannya. "Proviso" kepada Seksyen 13(1) Akta
- 15.6 Pembahagian harta pesaka sebagaimana diperenggan 15.4(vi) diatas hendaklah dibuat dengan Seksyen 13(1) Akta

tertakluk kepada
peruntukan seksyen 15
Akta yang memberikan
kuasa-kuasa tertentu
kepada PHT dalam
pembahagian harta
pesaka.

- | | | |
|------|--|-----------------------|
| 15.7 | Pembahagian harta pesaka sebagaimana diperenggan 15.4(vi) diatas juga hendaklah dibuat dengan tertakluk kepada peruntukan-peruntukan berikut: | Seksyen 13(1)
Akta |
| i. | PHT dengan perintahnya hendaklah mengarahkan supaya bahagian mana-mana kanak-kanak yang berhak menerima harta dalam mana-mana harta takalih didaftarkan dengan nama orang yang sesuai sebagai pemegang amanah dan hendaklah memasukkan kaveat untuk melindungi kepentingannya semasa remaja. | Seksyen 13(2)
Akta |
| ii. | Jika PHT mendapati bahawa simati adalah pemegang amanah untuk mana-mana orang mengenai mana-mana tanah yang dipegang dengan nama simati tetapi tidak diidaftarkan demikian ia hendaklah, menlainkan jika sekiranya difikirkannya patut dirujuk ke Mahkamah, mengarahkan harta amanah itu dipindahkan kepada pemegang amanah yang baharu atau kepada orang yang berhak menerima pesaka sebagaimana yang ia fikirkan patut tetapi dengan tidak menyentuh | Seksyen 13(3)
Akta |

apa-apa hak atau kepentingan yang didaftarkan atas tanah mana-mana pemberi hutang simati atau mana-mana orang yang memperoleh hak melalui simati.

iii. jika keadaan kes menghendaki sedemikian, sebagai ganti atau sebagai tambahan kepada membuat perintah pembahagian, PHT hendaklah memberi surat mentadbir pesaka (dalam Borang F berserta dengan jadual harta simati dalam Borang FF dalam Peraturan-peraturan keapda orang/orang-orang sebagaimana yang ia fikirkan patut dengan tertakluk kepada apa-apa jaminan (dalam Borang G dalam Peraturan-peraturan) yang diperlukannya dan ia boleh mengecualikan keperluan jaminan itu mengikut budi bicaranya.

Seksyen 13(4)
Akta dan per-
aturan 7(2)
Peraturan-
peraturan.

iv. jika PHT mendapati bahawa mana-mana orang telah membuktikan tuntutan sebagai pembeli (menurut maksud seksyen 2 Akta) mana-mana tanah yang didaftarkan dengan nama simati ia hendaklah dengan perintah memindahkan tanah itu kepada pembeli itu, dengan tertakluk kepada apa-apa syarat mengenai pembayaran baki wang jualan yang masih terhutang atau secara

Seksyen 13(6)
Akta

lain sebagaimana yang
ia pikirkan patut
mengenakan;

- v. jika pada pandangan PHT mana-mana orang membuat tuntutan sebagai pembeli mana-mana tanah yang didaftarkan dengan nama simati adalah bukan pembeli tetapi berhak kepada apa-apa bayaran sebagai pampasan atau pelepasan daripada harta pesaka simati ia hendaklah merekodkan pandangan yang bermaksud sedemikian dan hendaklah memperuntukkan dalam perintah itu mengenai pembayaran bayaran tersebut kepada orang itu sebagai hutang simati; Seksyen 13(6) Akta

- vi. jika didapati bahawa hutang simati adalah atau mungkin melebihi harta pesaka PHT hendaklah memberi surat mentadbir pesaka (dalam Borang F beserta dengan Jadual borang FF dalam Peraturan-peraturan) kepada orang yang layak bagi pihak kumpulan am sipiutang atau kalau tidak memerintahkan supaya harta pesaka itu ditadbirkan oleh Pegawai Pemegang Harta. Seksyen 13(7) Akta

15.8 PHT hendaklah menyediakan perintah dalam Borang E atau Borang E beserta dengan Borang F dan FF atau dalam Borang F bersama Borang FF jika

bayaran perintah
sebagaimana dalam
jadual kedua
Peraturan-peraturan
iaitu \$2/- dan cukai
harta pesaka, jika ada
telah dijelaskan.

- 15.9 Selepas membuat perintah sebagaimana diperenggan 15.8 diatas, PHT hendaklah memenuhi butiran 4 dan 5 dalam Bahagian 1 Borang B Peraturan-peraturan dan menghantarkannya kepada Pendaftar Mahkamah Tinggi, Kuala Lumpur.
- 15.10 PHT hendaklah mengarahkan Kerani supaya mengisi ruangan berkenaan dalam rekod "Am 297 Pin. 1/69".
- 15.11 Jika rayuan terhadap perintah itu tidak dibuat dalam tempoh 14 hari dari tarikh perintah itu dijatuhkan, PHT akan meneruskan tindakan dalam langkah 16 dibawah.
16. PHT mengambil tindakan untuk mendapatkan perintah yang berhubung dengan tanah.
- 16.1 PHT hendaklah menyediakan salinan-salinan-perintah yang secukupnya untuk diedarkan kepada bahagian pendaftaran pejabatnya (jika hakmilik bagi tanah itu didaftarkan di pejabatnya) atau kepada pihak berkuasa pendaftaran tertentu yang lain (jika hakmilik bagi tanah itu didaftarkan di Pejabat / Pendaftaran yang lain).
- Peraturan 7(3)
Peraturan-peraturan
- Pekeliling
KPTG Bil. 13
/1976
- Seksyen 16(1)
dan 29(2)
Akta dan Peraturan 10(1)
(c) Peraturan-peraturan.
- Seksyen 16(1)
Akta.